

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1.—, na 16 straneh Din 2.—, mesečna naročnina Din 20.—, za tujino Din 30.—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. — Oglasi po tarifi in dogovoru.

Uprava

v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, telefon 29-60. Podružnica v Celju, S.

Št. 114

Ljubljana, nedelja, dne 12. oktobra 1930

Leto I.

Važni momenti v splošni politiki Francije

Izid nemških volitev in propaganda proti mirovnim pogodbam sta izzvala krizno razpoloženje v javnem mnenju - Splošni strankarsko-politični položaj - Letni kongres največje francoske stranke - Kongres odobrava Briandovo politiko in odklanja revizijo mirovnih pogodb

Pariz, 10. oktobra. Pozornost tukajšnjih političnih krogov je obrnjena v tem hipu v Grenoble, kjer se je včeraj sestal letni kongres radikalne in socialno-radikalne stranke, po številu poslancev največje stranke v Franciji. Letošnji kongres te stranke se vrši v hipu, ko preživlja orijentacija splošne francoske politike brez dvoma precejšnjo krizo, vsled česar zadobiva politično zborovanje, na katerem ima zavzeti tako močna stranka načelno stališče glede najvažnejših problemov notranje in zunanje politike, še posebno pomembnost.

Kriza javnega mnenja.

Kriza, ki karakterizira sedanji politični moment, je predvsem kriza javnega mnenja, ki so ga dogodki zadnjih mesecev spravili iz ravnotežja in ga vznemirili. Ti dogodki so se začeli z izpraznitvijo Porenja, kateremu je sledilo potem eno razočaranje za drugim: nemške volitve, Hitler, kampanja proti mirovnim pogodbam, dogodki v Avstriji, stališče Italije glede pomorskega sporazuma, nemška propaganda itd. Vse to je vplivalo od dneva do dneva na javno mnenje in ustvarilo v njem mučno zavest, da je po desetih letih »konsolidacije miru« zunanje-politični položaj resen in nepovoljen. Skrbri, ki jih povzročajo zunanji dogodki, prevladujejo nad vsemi drugimi zadevami v obliki občutka, da je preorijentacija potrebna predvsem glede zunanje politike. Desničarski listi ne opustijo nobene priložnosti, da bi ne očitali Briandu, da so prišla vsa bridka razočaranja v času, ko on vodi zunanjo politiko, pri čemer da je padel iz ene napake v drugo, med katerimi naj bi bila največja predčasna evakuacija Porenja. Potrebna da je zunanja politika, ki bo slonela na drugačnih podlagah, in ker je dosedanja imela svojo podlago v nekakem »zaupanju v dobro in pošteno voljo Nemčijec, naj novo zunanjo politiko karakterizira nasprotno načelo, t. j. načelo nezaupanja in temu načelu doslednega nastopanja.

Dva tabora, dvoje naziranj.

Briand in njegova zunanja politika pa imata zaupanje večine parlamenta in tako je mogel francoski zunanji minister nastopiti v Ženevi z vso avtoriteto pri svojih prizadevanjih za utrditev miru v smislu federativne organizacije evropskih držav (Panevropa). Vendar velja tudi tu, da je trdnost zunanje politike odvisna od razmer v notranji politiki. V tem pogledu nam nudi sedanji francoski parlament (poslanska zbornica) sledečo sliko: Poslanci, ki jih je 608, so razdeljeni na sledeče stranke in skupine: ljudski demokrati (démocrates populaires) 18, republikanska demokratska zveza (Union républicaine démocratique) 87, demokratska in socialna akcija (Action démocratique et sociale) 31, levi republikanci (Républicains de Gauche) 66, socialna in radikalna levica (Gauche sociale et radicale) 51, neodvisna levica (Indépendants de gauche) 20, socialni republikanci (Républicains socialistes) 16, francoska socialistična stranka (Parti socialiste français) 14, radikalci in socialni radikalci (Radicaux et radicaux socialistes) 114, socialisti 106, komunisti 9, neodvisni poslanci 40, brez skupine 12, drugih 7. Vsa ta pisana mnogostavnost pa postane znatno enostavnejša, čim si predočimo splošno delitev na podlagi običajnih parlamentarnih taborov. V tem pogledu tvorijo radikalci in socialni radikalci ter socialisti in komunisti levico, vse ostale skupine pa republikansko sredino in desnico. Kot drugod po svetu, je tudi v Franciji značilno obiležje levice internacionalistično stališče vseh stopenj, od zmerne do skrajne stopnje, do čim stojita sredina in desnica na doslednem republikansko-nacionalnem stališču. Politika radikalne in socialno-radikalne stranke.

V praktičnem izvajanju svoje politike stoji radikalna stranka na doslednem levičarskem stališču, ki se očituje v prizadevanjih, da se ustvari podlaga za trajno

sodelovanje s socialisti na podlagi takomenovanega bloka leve (Cartel des gauches). Skupno s socialisti in bližnjimi skupinami sredine so bili na vladi v l. 1924, a od tedaj se jim ni več posrečilo vzpostaviti tak blok. Socialisti bi radi videli, da bi imeli oni vodstvo bloka, dočim bi hoteli radikalci s svoje strani izrabljati socialiste v svojo korist, namreč kot pomočnike, ki naj jim oomogočijo, da se ohranijo na vladi. V ta namen si skušajo pridobiti simpatije socialistov s prilagajevanjem svojega lastnega socialnega programa, ki bo menda doživel na letošnjem kongresu nov sunek na levo. Kar se tiče zunanje politike, se razume samo ob sebi, da odgovarja tozadevno stališče radikalne stranke glavnemu cilju notranje politike, da je torej če ne isto, pa vsaj mnogo bližje stališču socialistov nego katerekoli druge stranke.

Z ozirom na kočljivost sedanjega političnega momenta bodo imele resolucije kongresa velik odmev. Le tedaj, če se kongres jasno in odločno izjavi proti revolucionar-

nemu socializmu v notranjosti in za odločno spoštovanje mirovnih pogodb napram zunanjemu svetu, pa bodo radikalni socialisti lahko postali središče za novo zbiranje nacionalnih sil, dočim si od poostrene opozicije proti Tardieuju in Briandu ne morejo po splošnem prepričanju mnogo obetati.

Kongres za Panevropo in proti reviziji mirovnih pogodb.

Pariz, 11. oktobra. AA. Kongres radikalnih socialistov v Grenoblu je odobril Briandovo stališče v Ženevi, češ, da nihče ne bi bil mogel storiti v Ženevi tega, kar je storil Briand. To je zlasti poudaril Herriot. Kongres je soglasno sprejel resolucijo, ki izraža brezpogojno pristajanje radikalne stranke k politiki zavarovanja narodnih interesov, ter poudarja, da se sklada s formulo arbitraže, varnosti in razorožitve.

Grenoble, 11. oktobra. d. Na kongresu radikalnih socialistov je podal Herriot, bivši ministrski predsednik, daljše poročilo o zunanji in notranji politični situaciji. Odobral je v prvi vrsti Briandov načrt o

evropski federaciji. Obširneje je govoril o vprašanju revizije mirovnih pogodb. Poudarjal je, da ne deli nazorov gotovih politikov glede revizije, ker gotovo ne bi žrtev nekaterih določil mirovnih pogodb prinesla pravega miru. Sam je proti reviziji mirovnih pogodb iz leta 1919. Te pogodbe so posebne vrste, ki se jih ne more spreminjati, ne da bi se države odrekale Društva narodov. Gotove točke mirovne pogodbe sicer ne zaslužijo pohvale, toda one obstojajo.

Pred nastopom g. Brianda.

Pariz, 11. oktobra. AA. Poročajo iz Londona, da ima diplomatski dopisnik »Daily Telegrapha« razloga domnevati, da bo Francija, ki jo vznemirja Hitlerjevo početje, krav kmalu zaprosila angleško vlado za izjavo, kako stališče bi angleška vlada zavzela v primeru, če bi Nemčija zahtevala revizijo versailleskih pogodb glede Gdanska in poljskega koridorja, kakor tudi glede vprašanja razorožitve na kopnem, zlasti kolikor se to vprašanje tiče vojnih sil.

Velik govor ministra Serneca v Kosovski Mitrovici

Novi rudnik bo velike važnosti za gospodarstvo vse države — Izročitev odlikovanj članom uprave novega podjetja

Beograd, 11. oktobra. I. Ob priliki večerajšnje svečane otvoritve rudnika Trepča pri Kosovski Mitrovici je imel minister za gozde in rudnike g. inž. Dušan Sernec na banketu pomembnem govor. Spočetka se je minister v angleščini zahvalil za vabilo in naglasil, da so ga zadivile tehnične priprave podjetja. Zatem je v našem jeziku dejal:

»Potujoč te poslednje dni po krajih Vardarske banovine, sem opazil poleg očitvidnega napredka teh krajev tudi ostanke nekdanjega živega kulturnega in gospodarskega delovanja. Posebno pažnjo zahtevajo ostanke sijajnega rudarstva iz dobe srbskih carjev, predvsem Janjevo, Novo Brdo, pa tudi Trepča. Ostanke teh rudnikov so najboljši svdok, kako so bila rudna bogastva teh krajev cenjena po vsej Evropi, ker so bila med največjimi. Do tega razvoja ne bi bilo prišlo, da se niso zavzemali za to srbski carji sami, ki so svojo pažnjo posvečali rudarstvu. Da ni prišlo do tragedije srbskega naroda in do otomanske invazije, bi renesansa ne vzniknila v Italiji, nego v tej zibelki naše domovine. In morda ni le gol slučaj, da se moramo baš danes ob tej priliki, ko vse dela na to, da ti divni kraji ponovno vstanejo do svoje nekdanje veličine, zahvaliti pomoči Nj. Vel. kralja, modremu vodji in njegovi posebni brigi, ki jo posveča zibelki naše države. Napredek Vardarske banovine je očitviden. Imeli smo priliko, da vidimo ustvarjanje velikih del — velikega trepčanskega rudnika. Vse okolnosti kažejo, da se bo to podjetje razvilo ne le v korist teh

krajev, temveč da bo postalo velikega pomena za vse gospodarstvo naše države. Ko sem si ogledal podjetje, sem moral ugotoviti velike tehnične prednosti tega podjetja in z radostjo moram povedati, da predstavljajo stroji kot tudi način dela zares zadnjo besedo rudarskih nauk in tehnike. Zaradi tega čestitam Vardarski banovini, čestitam vsej naši državi kot tudi inozemskemu kapitalu, ki je prišel k nam, da to svoje prepričanje preizkusim, da si je ta kapital, oziroma njegovi zastopniki v svetli važnosti svojih socialnih dolžnosti in nalog in da bodo oni te svoje naloge v pogledu socialnosti in svojih odnošajev napram delavcem v svrhu lajšanja njihovega napornega dela vršili vestno in da jih bodo vsestransko zadovoljili, kot so to že začeli dokazovati.«

Zatem je g. minister v francoščini dejal, da je Nj. Vel. kralj v želji, da da svojemu priznanju glede naporov te družbe in za njeno dosedanje delo viden znak, izvolilo odlikovati člane uprave z redom Sv. Save I. reda, g. Božo Banca in g. Alfreda Chesterja Betyja, II. reda g. Sokolova, g. Lučiča - Rokija in še nekatere druge. Minister inž. Sernec je prečital kraljev ukaz in izročil odlikovanja, kar so vsi prisotni odobrvali. Ta velika pažnja Nj. Vel. kralja je napravila zelo ugoden vtis na vse prisotne. Minister Sernec se je nato v spremstvu članov uprave rudnika poslovil in odpotoval v Beograd. Ostali povabljeni pa so si ogledali rudnik. Davi ob 5. uri so se vrnili zadnji izmed njih v Beograd.

Pogreb žrtev zrakoplova »R 101«

Turobnemu sprevodu 48 mrtvaških voz je prisostvovala ogromna množica ljudi

London, 11. oktobra. AA. Davi ob osmih se je pričel s primernimi obredi in slovesnostmi pogreb žrtev zrakoplova »R 101«. Ob ulicah so stale ogromne množice, ki so globoko pretresene in tihe gledale dolgi in turobni sprevodi, ki se je vil skozi londonске ulice na postajo v Custonu. Od tu bodo odpeljali krste v Cardington, kjer bo pogreb žrtev v skupni grobnici. Pogreb skozi London je bil civilnega in vojaškega značaja. V sprevodu so igrale žalostinke tri vojaške godbe. Pogreba so se udeležili oddelki vojske, mornarice in letalstva.

Ob ulicah ni bilo vojaštva in red je vzdrževala policija.

Vsako truplo 48. žrtev je vozil armadni voz, ki so ga vlekli 4 konji.

Na čelu spreveda je jahala policija na konjih. Za njo je korakal oddelek kralje-

vega letalstva s tremi kraljevimi venci in z venci letalskega sveta in letalskih sil. Za njimi je sledilo 24 vozov. Takoj nato je korakal oddelek grenadirske garde z vencem armadnega sveta in godba valeške garde. Nato je prišlo ostalih 24 voz s krstami. Takoj za krstami so korakali ministrski predsednik Macdonald in drugi zastopniki Anglije, dominijonov in Indije. Za njimi so šli sorodniki, letalski častniki, zastopniki raznih letalskih društev, mestnega sveta in drugih ustanov. Sledili so častniki dominijonov, atašeji inozemskih držav in častniki letalskega in admiralskega sveta.

Pri pogrebu je bila kraljeva mornariška godba in oddelek kraljeve mornarice.

Kakor računajo, je pokropilo včeraj žrtve, ki so ležale v westminstrski dvorani, približno 90.000 ljudi.

Povratek Nj. Vel. kralja v Beograd

Beograd, 11. oktobra. I. Davi ob 9. je prispel iz južne Srbije v Beograd z dvornim vlakom Nj. Vel. kralj. Z njim se je pripeljal Nj. Vis. knez Pavle in spremljevalec general Dimitrijevič.

Nj. Vel. kraljica v Bukarešti

Subotica, 11. oktobra. I. Nj. Vel. kraljica se je danes pripeljala okrog 13. ure v Subotico z beografskim brzovlakom. V mestu pa se ni ustavila, marveč je takoj nadaljevala vožnjo v Bukarešto.

Bukarešta, 11. oktobra. AA. Nj. Vel. kraljica Marija je prispela danes v spremstvu dvorne dame Ele Hadžičeve in podpolkovnika g. Pogagnika v Sinajo. Popoldne je Nj. Vel. kraljica Marija odšla v Temešvar, kjer je posetila nekatere humanitarne ustanove.

Zadušnica za žrtve z »R 101« v Beogradu

Beograd, 11. oktobra. I. V saborni cerkvi se je vršila danes zadušnica za žrtvami nesreče zrakoplova »R 101«. Zadušnico je opravil škof Mardarije. Prisostvovali so ji zastopnik kralja podpolkovnik Kilar, ministri general Hadžić, Marinković, Sršić in Neudorfer, poveljnik mesta general Tomić, admiral Wickerhauser, ves diplomatski zbor, letalski častniki in mnogo Beograđanov. Mestno občino je zastopal podžupan Stojadinović. Po zadušnici je imel škof Mardarije govor, v katerem je v izbranih besedah slavil posadko zrakoplova »R 101«. Zatem je v imenu aerokluba govoril g. Sandermajer. Po obredu so se zastopniki oblasti odpravili k angleškemu poslaniku Hendersonu. Prvi mu je izrazil sožalje zunanji minister Marinković, za njim vsi ostali ministri, general-teta in drugi.

Sožalna brzojavka dr. Marinkovića

Beograd, 11. oktobra. AA. Dr. Voja Marinković, minister zunanjih zadev, je poslal tole brzojavko britskemu ministru zunanjih zadev:

Njegovi ekscelenci g. Hendersonu, ministru zunanjih zadev, London. — V imenu jugoslovanske vlade hitim sporočiti Vaši ekscelenci izraz globoke bolesti, ki jo občuti naša država nad tragično smrtjo lorda Thomsona ter drugih žrtev pri katastrofi zrakoplova »R 101«. — Marinković.

Dr. Marinković je prejel tale brzojavni odgovor:

Njegovi ekscelenci dr. Marinkoviću, ministru zunanjih zadev. — Globoko sem ganjen nad simpatijami, ki mi jih je Vaša ekscelencia izrazila, kakor tudi nad toplimi izjavami sožalja velikega jugoslovanskega naroda o priliki nedavne velike katastrofe. — Henderson.

Napredovanja in upokojitve

Beograd, 11. oktobra. I. Po ukazu Nj. Vel. kralja je napredoval: sodnik okrožnega sodišča v Mariboru dr. Senior Davorin iz 1/4a v 1/3, na lastno prošnjo pa je bil vpokojen predsednik okrožnega sodišča v Novem mestu 1/3 dr. Polensek.

Jubilej reške resolucije

Skoraj prezrla je jugoslovanska javnost, da je minilo dne 3. oktobra 25 let, odkar so položili hrvatski in istrski politiki s sprejemom reške resolucije nov temelj hrvatski in tudi jugoslovanski politiki. Kako silno je uplivala reška resolucija na vso javnost, se vidi najlepše iz tega, da se je še leta kasneje vodila vsa javna debata le okoli reške resolucije.

V resnici pa je pomenila tudi reška resolucija v naši politični zgodovini izredno pogumen in dalekoviden korak, ki je čisto pretrgal s preteklostjo in naredil prostor za čisto novo jugoslovansko politiko. Pri tem pa je povdariti, da ni bila tako odločilna važnost vsebina reške resolucije, ko duh, ki jo je ustvaril in ki je vzbudil narodne sile k složnemu in skupnemu delu. Reška resolucija je na zunaj pomenila, da se zveže hrvatsko-srbski narod z madžarskega in hrvatsko-srbskega naroda. Dejansko pa je bila reška resolucija mnogo več, odločna napoved, da noče biti hrvatsko-srbski narod več objekt dunajske politike in da se ne pusti več izrabljati za boj Dunaja proti Pešti.

Mogočen: zadosti! je klic reške resolucije Dunaju. S svojim junaškim pohodom pod banom Jelačićem proti madžarskim revolucionarjem je rešil hrvatsko-srbski narod Avstro-ogrsko monarhijo. V zahvalo za to svojo veliko uslugo pa je dobil Bachove huzarje in najsilnejšo germanizacijo. Na drugi strani pa je vsled svoje podpore Dunaju izzval še madžarski pritisk, da je trpel dvojno. Pri tem pa so se tudi gospodarsko zanemarjale vse dežele, kjer so prebivali Srbo-Hrvati, da se je moral narod trumoma seliti v tujino in da je zaostajal ves razvoj naroda.

Večkrat so že skušali hrvatski in srbski voditelji z odločno borbo priboriti svojemu narodu njegove pravice, pa vsi ti poskusi so bili zaman, ker so na eni strani bili Hrvati in Srbi izigrani od Dunaja in Pešte v medsebojnem boju, na drugi strani pa sta bila Dunaj in Pešta vselej složna, kadar je bilo treba zavreti razvoj našega naroda.

Temu stanju pa je nakrat napravil konec Supilo, ki je pravilno spoznal, da se mora najprej doseči sloga med Hrvati in Srbi, da se ti ne bodo več pustili izigravati od Dunaja in Pešte in da potem začno voditi svojo lastno politiko. In baš takrat je bil trenutek za samostojno jugoslovansko politiko nad vse ugoden. Dunaj in Pešta sta si bila v največjem medsebojnem boju in čeprav je posegel v razvoj dogodkov sam cesar, vendar ni bilo mogoče sestaviti ogrske vlade, ki bi imela večino v ogrskem parlamentu. Moral je priti feldcajgmajster Fjérvár, da je sestavil manjšinsko vlado, a pomiriti duhov ni mogel in madžarska opozicija je še naprej vztrajala na uvedbi madžarsčine v vojsko.

Ta boj Pešte proti Dunaju je hotel pravilno izkoristiti za Hrvate in Srbe Supilo in to je bil tudi namen reške resolucije. V boju proti Dunaju podpreti Pešto, skleniti z njo dogovor, da bo vse, kar bodo dosegli Madžari za sebe, veljalo tudi za Hrvatsko in Slavonijo. S tem dogovorom bi bila tudi nujno afirmirana pozicija Hrvatske, ker bi ta na ta način aktivno posegla v potek dogodkov in postala zaveznik, do čim je bila prejele le objekt politike. Kolikor je bila s tem oslabiljena pozicija Dunaja, za toliko je bila utrjena pozicija Hrvatske. Glavno pa je bilo to, da je bil zlomljen habsburški princip, ki je vladal le s tem, da je izkoriščal medsebojne boje nenemskih narodov. Geslo: divide et impera! ni po reški resoluciji več veljalo za naš jug.

Največji in naravnost historičen pomen pa je imela reška resolucija, ker je otvorila pot hrvatsko-srbskemu sporazumu. Iz reške resolucije je nujno sledila hrvatsko-srbska koalicija, ki je nato tudi pri volitvah zmagala in s tem omogočila, da se je morala madžarska vlada v saboru umakniti vladi hrvatsko-srbske koalicije.

Na pravih temeljih lastne in složne politike je slonela reška resolucija in zato je imela uspeh, pa čeprav niso držali Madžari svojih obljub in čeprav je prinesel razvoj kasneje mnogo sprememb. A temelji so ostali neizpremenjeni in zgodovina je vedno in vedno potrdila, da je temelj vsega napredka jugoslovanskega naroda le v srbsko-hrvatski slogi. Ob jubileju reške resolucije naj znova oživi med nami ta velika resnica in zato s podvojeno silo na delo za edinstvo jugoslovanskega naroda!

Po rešitvi vladne krize na Romunskem

Kabinet za pomirjenje duhov in spravo med strankami — »Konec hegemonije Erdeljcev« — Nova vlada bo imela pet do šest mesecev življenja, do razpusta parlamenta v prihodnji pomladi

Bukarešta, 11. oktobra. n. Nova romunška vlada je sinoči prisegla. Po prisegi so se člani vlade s posebnim vlakom vrnili v Bukarešto, kjer je vlada imela svojo prvo sejo. S seje je bilo izdano poročilo za inozemske liste o sestavi nove vlade. Vsi današnji listi se obširno bavijo s položajem nove vlade in naglašajo, da je to kabinet za pomirjenje duhov in za spravo med političnimi strankami. Opozicija je sprejela novo vlado rezervirano. Tudi opozicijski listi naglašajo, da je Mironescova vlada prav za prav vlada dr. Maniu št. 2. Levičarski listi naglašajo, da je Mironescu zelo šibek napram vsem onim intrigam v vladni manjšini in napram težkočam, zaradi katerih je padla vlada dr. Maniu. »Adevărul« piše, da je z novim kabinetom prenehala hegemonija Erdeljcev. V Mironescovi vladi je 8 ministrov iz stare kraljevine, dva sta Erdeljci, eden pa je iz Besarabije. Splošno mnenje v političnih krogih je, da ostane Mironescova vlada kakih pet do šest mesecev. Meseca aprila ali maja pa bo najbrže kralj razpustil sedanjí parlament in razpisal nove volitve, ki jih bo izvedla nova koncentracijska ali uradniška vlada. Vlada, ki bo izšla iz novega parlamenta, bi imela biti vlada za kronanje.

Naloga nove vlade obstoji razen v pomirjenju duhov tudi v tem, da skreči številno generalov in zniža državni proračun za pet milijard lejev ter da pobija veliko

poljedelsko krizo, kakor tudi da ustanovi kmetijski kreditni zavod. Vlada bo prejela ukinita radi varčevanja vseh sedem oblastnih samouprav. Poleg tega bo naloga nove vlade tudi sprejem novega volilnega zakona in nekaterih nepopularnih gospodarskih zakonov.

Listi pišejo, da ostane dr. Maniu zaradi nekkih poslov, ki jih mora izvršiti, še do 20. t. m. v Romuniji, potem pa odide za tri mesece v inozemstvo. V njegovi odsotnosti ga bo zastopal kot predsednika stranke notranji minister Mihalake. Kralj Karel bo podpisal dekret, s katerim se odgodi parlament do 15. novembra.

Novi ministrski predsednik v Rumuniji Mironescu.

Državlanska vojna v Braziliji

Vladne čete in vstaši javljajo o velikih uspehih

Buenos Aires, 11. oktobra. AA. Po vestih iz Ria Granda do Sud so vstaši okrepili svoje postojanke. Predvidevajo, da bo velika borba na meji države Sao Paola, kjer so se osredotočili veliki oddelki. Njihova naloga je, ustaviti prodiranje zveznih čet, ki so se izkrcale na obalah Florianopolisa in ki jih podpira mornarica. Vstaši so zavzeli Loreno v državi Sao Paulo. Tudi jim je uspelo prekiniti železniško zvezo med Riom de Janeiro in Sao Paulom. Vstaši so pod poveljstvom generala Coste. Te dni so zavzeli mesto Boritos v državi Sao Paulo. Zvezne čete se osredotočujejo na meji države Parane. Odtod bodo prodirale proti severu. Izidor Dias Lopez, znani braziljski general in državnik, ki je vodil revolucijo v Sao Paulu leta 1924, je prispel v Porto Alegre. Sodeloval bo z revolucionarji. V severnih krajih Brazilije je polkovnik Sa-

vora zbral 10 tisoč mož in prodira v državo Bahio.

Rio de Janeiro, 11. oktobra. AA. Vladne čete so včeraj izvojevale pomembno zmago nad uporniki v državi Minas Geraes in nad revolucionarji v državi Parani. Uporniki so se umaknili. V državi Rio de Janeiro vlada mir in red. Zvezne čete so zavzele Barbaceno in druga mesta po hudih bojih. Zvezna letala oskrbujejo z živili mesto Belles Horizonte, kjer so vladne čete obkrožene.

Pariz, 11. oktobra. AA. Po vestih iz Buenos Airesa so vstaši po ljuti borbi zavzeli trdnjavo Rio Grande do Sud. Revolucionarji so imeli 3 mrtve in 13 ranjenec. Vstaši so pri tej priliki ujeli oddelek vojne mornarice 2 oficirjev in 19 mornarjev.

Položaj koroških Slovencev ob desetletnici

Obupno stanje jezikovno-kulturnega življenja naše manjšine — Politika teptanja svečano danih obljub tudi na Koroškem

Celovec, 11. oktobra. Zadnji »Koroški Slovenci« objavila pod naslovom »Desetletnica« članek, v katerem riše obupni položaj, ki je nastal za Slovence, ker koroška in zvezna vlada nista izpolnili niti ene izmed obljub, ki so bile svečano dane pred desetimi leti jugoslovanski manjšini. Glasilo naše manjšine navaja nato dobesedno glavni del sklepa koroškega deželnega zbora od 28. septembra 1920, ki se glasi: »V zavesti odgovornosti polne ure izjavlja deželni zbor v imenu od njega zastopanega ljudstva, da bo varoval slovenskim deželanom njihov jezikovni in narodni značaj zdaj in za vse čase in da bo za njihov duševni in gospodarski procvit enako skrbel kakor za nemške prebivalce dežele.

Natančna izpeljava teh načel se bo po končani združitvi sklenila z zastopniki Slovencev. Deset let je minulo od tega.

Po svojih izvoljenih zastopnikih — nadaljuje koroški list — smo podali izjavo lojalnosti ter z nobenim dejanjem nismo kršili, četudi so nas nekateri zastopniki nemških strank večkrat izzivali. Pošteno smo dali vseh deset let državi, kar gre državi.

Kaj pa je dala Slovincem država? Kaj je storila, da nam ohrani za vse čase jezikovni in narodni značaj? Kaj je storila za naš duševni in gospodarski procvit?

Ves nemški narod prinaša ogromne žrtve, da ohrani svoje manjšine svoji narodnosti, jih uči ljubezni do materinskega jezika, jih uči zvestobe do značaja in običajev domače hiše, se pri tem sklicuje na naravno, versko in mednarodna načela, pri nas pa del istega nemškega naroda po šoli in javnosti ubija ljubezen do materinskega jezika, ugonablja zvestobo do značaja in običajev domače hiše, neguje zatajevanje lastnega naroda in si je tako vzgojil iz Slovencev ljudi, ki se sramujejo svojega slovenskega rodu, ki nočejo ponka svojega lastnega materinega jezika in ki se dajo celo izrabljati v proteste, če naj zavedni Slovenci dobijo trohice tistih pravice, ki jih Nemci proglašajo za naravno, versko in mednarodno priznanje. Kje je na Koroškem tista šola, v kateri se goji ljubezen do slovenskega materinega jezika? Kje je taka šola, ki nauči slovenskega otroka brati slovensko knjigo in pisati slovensko pismo? Niti svoji materi ne zna otrok več napisati pisma v materini besedi, ako se sam izven šole ni učil. Želimo in zahtevamo, da znajo vsi državni nemški jezik, a grajamo, da se nas ne uči materinega jezika, ker to, kar se rabi v prvem šolskem letu kot materni jezik, ni pouk, ampak edino pripomoček za razumevanje z otroci.

Res, pričakovali smo, da bo obljuba, dana

pred desetimi leti, postala resnica, a vidimo le, da se koroške Slovence z vsemi mogočimi sredstvi cepi z namenom, da se naš jezikovni in narodni značaj ugonablja. Prišlo je že tako daleč, da se moramo ponekod že boriti za najvažnejše: za pouk verouka in materinskega jezika, in prišlo je že tako daleč, da se je posameznim šolskim vodstvom na prosto dalo, ali naj se poslužujejo nemške ali slovenske knjige. Gotovo bi se med učiteljstvom še našlo nekaj narodnopravičnih gospodov, ki čutijo nedoslednost med splošnimi načeli in prakso na naših šolah, a si načel ne upajo izjaviti.

»Za vse čase se nam ohrani jezikovni in narodni značaj«

A vsi taki spomini — zaključuje glasilo slovenske manjšine — nas nikdar ne bodo zapekljali, da bi v boju za naše narodne, kulturne in gospodarske pravice zapustili postavne poti. Ko vidimo padati naše domove, bomo podvojili svoje moči, da jih rešimo, bomo odpirali oči svojim nezavednim bratom, da vidijo namene njihovih navideznih prijateljev in bomo učili in širili ljubezen do domače zemlje, zvestobo do lastnih staršev, da imamo tako mirno zavest: storili smo po svojih močeh vse, da ohranimo svojim otrokom vse in vse tako, kar in kakor smo podedovali po svojih starših: Vero, jezik in dom njihov.

Predsednik avstrijske republike v Celovcu

Celovec, 11. oktobra. d. Danes ob 3. popoldne so prispeli semkaj predsednik avstrijske republike Miklas, zvezni kancelar Vaugoin in poljedelski minister Thaler, da prisostvujejo danes zvečer in jutri koroškimi plebiscitnim slavnostim.

Jutri se sestane nemški parlament

Berlin, 11. oktobra. d. Novo izvoljeni državni zbor se sestane v pondeljek popoldne k prvi seji. Predsedoval bo kot najstarejši poslanec Herald (centrum). Seja je povsem formalnega značaja. Narodni socialisti s Hitlerjem vred napovedujejo, da bodo k seji korporativno prišli v rjavih srajcah. Rjave hitlerjanske srajce pa so doslej na Pruskem prepovedane.

Zaščita civilnega prebivalstva proti kemični vojni

Bruselj, 11. oktobra. AA. Mednarodna konferenca Rdečega križa je sprejela resolucijo o zaščiti civilnega prebivalstva proti kemični vojni.

Pred koncem preiskave radi Vrhpolja

Trst, 11. oktobra. n. Preiskava o atentatu v Vrhpolju se bliža koncu. »Popolo di Trieste« danes ponovno javlja, da bo policija tekom prihodnjega tedna izročila sodišču nekaj oseb, ki so v zvezi z atentatom. Rezultata svoje preiskave policija noče izdati, niti se ne da zvedeti za imena aretirancev. Neka oseba, ki ima vpogled v preiskavo, čeprav ne vrši nikakršne službene funkcije, je uredniku lista izjavila, da se je nabralo v goriških zaporih zelo mnogo ljudi in da ima policija z njimi in z njihovim zasliševanjem ter z ureditvijo podatkov, ki se nanašajo posredno ali neposredno na atentat, mnogo posla. Dognanih je mnogo zanimivih momentov in so iztaknili celo konja, ki je bil vprežen v voz, s katerim so se atentatorji pripeljali in po izvršenem umoru odpeljali.

Z izsleditvijo tega konja, poroča list, je preiskava prešla v tretjo zanimivo fazo. Prva faza je imela za bazo sledove čevljev, druga je omogočila s pomočjo policijskih psov odkritje smeti, v katero so atentatorji pobegnili. Po izpovedi nekaterih ljudi je bila policija prvotno prepričana, da so atentatorji, ko so prišli v Vipavo, izginili v gozdove. Sedaj pa so ugotovili, da so se pripeljali z nekim vozom, in baje je prav točno znano, da so se po atentatu odpeljali z istim vozom. Iz Ajdovščine preko Vipave so šli peš po stranskih poteh do Vrhpolja. Medpotoma jih je opazilo nekaj ljudi, ker pa so imeli lovske puške, se nihče zanje ni brigal, meneč, da so lovci.

Po izvršenem atentatu so nekateri mimoidoši baje videli, kako se je nekaj ljudi potikalo okrog šolske zgradbe. Neki človek je baje celo opazil plamen ob izstrelku ter v svetlobi tega plamena videl dve ali tri osebe, ko so streljale.

S tem je dokazano, pravi list, da je bilo več atentatorjev, katere je pa treba sedaj identificirati. Isti list pa je še včeraj trdil, da je znano, kdo so atentatorji. Danes tega več ne ve, pa vendar naglašja, da so atentat izvršili člani neke teroristične organizacije, ki deluje po vsej goriški pokrajini. Končno pravi list, da so člani te nove teroristične organizacije nameravali izvesti še nekatere atentate. Tako so n. pr. hoteli razdejati neki most v goriški pokrajini. Njihova namera pa jim ni uspela, ker — most še stoji. Zaradi vsega tega so bile izvršene mnoge aretacije v Gorici in vzdolž vipavske doline.

Na prvi strani je »Popolo di Trieste« objavil deset mastno tiskanih vrst. Zgriža se nad nekimi mladeniči, ki so v neki vasi v goriški pokrajini baje slavili atentat na fašistovski učitelj Sottosantja. Tako se morejo, pravi list, ponasati samo divja plemena v Afriki, če ubijejo belega človeka, ki ga smatrajo za svojega sovražnika.

Velik uspeh prve balkanske konference

Dunaj, 11. oktobra. d. Atenskem dopisniku »Neue Freie Presse« je predsednik jugoslovanske delegacije profesor Jonić označil v daljši izjavi praktične uspehe balkanske konference. Omenil je, da so rezultati konference daleko presegle vsa pričakovanja, zlasti v pogledu mnogih gospodarskih vprašanj. Konferenca se ni samo omejila na razne želje, marveč je tudi sprejela praktične predloge, da se oživotvori zveza balkanskih držav. Mi nismo mogli pričakovati, da bi se dosegli boljši uspehi na političnem polju. Za naše vlade je pripravljen teren in one imajo odločati.

Razpis licitacije

Beograd, 11. oktobra. Direkcija državnih železnic v Sarajevu razpisuje za 13. november licitacijo za nabavo škrljčevca in pribora za pritrjevanje škrljčevca.

Poroka bolgarskega kralja

Rim, 11. oktobra. AA. Bolgarski kralj Boris je včeraj popoldne dopotoval v Italijo. Danes pričakuje njegovega prihoda v kraljevski rezidenca San Rossore. Prirede mu svečan sprejem z velikimi častmi.

Rim, 11. oktobra. AA. Rimska »Tribuna« poroča, da je jako verjetno, da se bo poroka italijanske princeze Giovane in bolgarskega kralja Borisa vršila še 26. t. m. in sicer po katoliškem obredu. Glede kraja, kjer bo poroka, se še ne ve nič gotovega; verjetno pa je, da bo to v Assisi.

Smrtna letalska nesreča v Pragi

Praga, 11. oktobra. n. Danes dopoldne ob 9:30 je štabni kapetan Knjažikovski s svojim letalom padel na neko vojašnico. Aeroplan je bil popolnoma uničen, pilot pa se je ubil. Del aparata je padel na nekega vojaka in ga težko ranil.

Sedemnajst kmetov ustrelenih v Rusiji

Varšava, 11. oktobra. AA. Po poročilu iz Leningrada je bilo v Brianku ustrelenih 17 kmetov, ki so bili nedavno tega napadli tamošnjo poljedelsko zadrugo. Pri napadu je bilo ubitih 19 članov zadruge.

Jugoslovanska izseljenka izginila iz vlaka

Pariz, 11. oktobra. AA. »Le Journal« poroča iz Cherbourga, da je med potniki, ki so se s posebnim vlakom odpeljali iz Pariza v Cherbourg, da se tam vkrcajo na prekooceanski parnik »Leviathan«, bila tudi jugoslovanska izseljenka Jovanka Kozak, stara 60 let. V trenutku, ko se je vlak ustavil v Cherbourgu, Jovanke Kozak ni bilo več v vlaku. Vsi poskusi, da jo najdejo, so ostali brez uspeha. Starko je še tri ure prej videl neki potnik, ki ga je ona prosila, naj pripazi na njeno prtljago. Pristojne oblasti so uvedle preiskavo.

VREMENSKA NAPOVED

Dunaj, 11. oktobra. d. Vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: Nestalno vreme. Najbrže močno oblačno. Nagnjenje k padavinam.

25 letnica reške resolucije

Jubilej hrvatsko-srbskega sporazuma ter složnega dela za zmago jugoslovanske misli

Opatijski sestanek

Ostra notranja politična kriza, ki je zavlada- la v avstro-ogrski monarhiji, vsled zahteve madjarske koalicijske, da se uvede v armadi madjarski komandni jezik, je tudi silno po- ostrila notranje politične položaj na Hrvaškem. Vse hrvaške stranke so zavzele svoje stališče do ogrske krize, zlasti odločno pa hrvaška opo- zicija. Da bi bil na nastop opozicije tem moč- nejši, so skušali nekateri voditelji doseči spo- razum med strankami za složen nastop. V ta namen se je vršila dne 27. maja 1905. zaupna konferenca poslancev, kateri je predsedoval poslanec Rubetič, poslanec dr. Vrbanič pa je predložil načrt za kooperacijo vseh strank sa- bora, da bi se tako organizirala odločnejša bo- ra proti vsakemu prizadevanju, ki naj bi osla- bilo zakonite pravice hrvaškega jezika kot uradnega jezika v vseh javnih poslih Hrvaške in Slavonije. Poleg tega je bilo sklenjeno, da se izvoli odbor trojice (dr. Derenčin, dr. Frank in Stepan Zagorac), ki naj izdelajo podoben predlog za skupno akcijo opozicijskih strank.

Vršile so se nato številne konference med hrvaškimi strankami, tekom katerih se je izka- zalo, da gre stranka Starčevića prava svojo pot, da narodna stranka vstraja na unijonistič- nem stališču in da se more doseči samo delni sporazum opozicijskih strank.

Da se podrobno določi vsebina sporazuma, so se sestali hrvaški in dalmatinski poslanci dne 15. septembra na predkonferenco v Opatiji, ki

je trajala 3 dni in na kateri se je sklepalo o treh predlogih: o Vrbaničevem, Miličevem in Trumbićevem.

Vrbanič je predlagal, da bi se moralo zahte- vati najprej to, da Madjari popravijo vse krši- tve pogodbe in da jih Hrvati podpirajo šele po- tem, ko bodo respektirali hrvaški jezik.

Vicko Milič je predlagal, da se izvrši zedi- njenje Dalmacije z Hrvatsko in Slavonijo po zakonitih činiteljih: po dalmatinskem, hrvaškem in ogrskem saboru. Obenem pa se vrše pogajanja s koalirano opozicijo v Pešti za asa- nacija političnih, ustavnih, parlamentarnih, fi- nančnih in gospodarskih razmer v Hrvatski in Slavoniji. To začasno in neobhodno potrebno sanacijo imajo v svojem delokrogu izvesti avtonomna vlada v Zagrebu in skupna vlada v Pešti.

Oba ta dva predloga sta bila odklonjena. Sprejet pa je bil predlog, ki ga je predložil dr. Trumbić in čegar duševni oče je bil Supilo. Po sprejemu Trumbićeve resolucije, je bilo sklenjeno, da se vrši plenarni sestanek poslan- cev na Reki, dne 3. oktobra. Iz Zagreba so pri- šli na konferenco zastopniki hrvaške stranke prava in dr. Vrbanič, ki ni pripadal nobeni stranki. Iz Dalmacije pa člani kluba hrvaške stranke in dr. Maistrovič od »čiste« stranke prava. Kot gosti so prisostvovali konferenci tu- di člani hrvaškega istrskega kluba. Po daljšem posvetovanju je bil Trumbićev, oziroma Supi- lov predlog v celoti sprejet in to je bila reška resolucija.

Besedilo reške resolucije

Povodom političnega stanja, v katerega je prišla monarhija vsled krize na Ogr- skem, so se sestali hrvaški zastopniki v svrhu, da določijo svoje stališče do tega stanja in da označijo smer političnemu delu hrvaškega naroda v vprašanih, ki so nesporna in vsem skupna, a pri tem brez prejedica na načelno stališče, na katerem se bore v parlamentarnem življenju bodisi kot člani posameznih klubov, bodisi kot poedinici.

Hrvaški poslanci so mnenja, da so se- danje javne razmere v Ogrski nastale vsled borbe, ki gre za tem, da pride kraljevina Ogrska postopoma do popolne državne sa- mostojnosti.

Hrvaški poslanci smatrajo to težnjo za upravičeno, že zato, ker ima vsak narod pravico, da svobodno in neodvisno odloča o svojem bitju in svoji usodi.

Hrvaški poslanci so prepričani, da sta oba naroda, hrvaški in ogrski, ne samo z ozirom na njih zgodovinske odnose, tem- več še bolj iz oziroma na čim večjo neposred- nego sosedstva in na realne potrebe svo- jega življenja ter medsebojne samoodbram- be navezana eden na drugega ter da mo- rata vsled tega izbegavati vsak povod in vzrok za medsebojno trenje.

Izhajajoč iz teh predpostavk smatrajo hrvaški zastopniki za svojo dolžnost, da se bore vzporedno z ogrskim narodom za dosego vseh državnih pravic in svoboščin v prepričanju, da bodo te pravice in svoboš- čine v korist hrvaškemu in ogrskemu narodu; s tem pa se bodo položili temelji za trajen sporazum obeh narodov.

Dosega te svrhe, namenjene obojestrans- ki koristi, je odvisna najprej od reinkor- poracije Dalmacije kraljevinam Hrvatski, Slavoniji in Dalmaciji, katerim že virtu- alno in pravno pripada.

Da se more pričeti s pripravami za re- inkorporacijo Dalmacije, je treba najprej odstraniti sedanje neznosne parlamentarne in upravno politične razmere v Hrvatski in Slavoniji in uvesti take razmere, ki bodo odgovarjale potrebam kulturne zem- lje in zahtevam ustave in svobode, kakor so zajamčene po svobodoumnih ustavnih odredbah, kakor so v glavnem: volivni red, ki bo omogočil in zagotovil volitev takšne- ga narodnega zastopstva, ki bo veren izraz neprepredene in svobodne volje naroda; popolna svoboda tiska z odpravo objek- tivnega postopanja in uvedbo porote za tiskovne in politične prestopke; svoboda sestajanja, združevanja in izražanja misli; ustvaritev sodniške neodvisnosti, zajamče- ne vsakemu sodniku z nepremestljivostjo

in neodgovornostjo za sodna dela; ustano- vitev izrednih instanc upravno-državnega sodišča za zaščito interesov in političnih pravic državljanov proti upravnim samovolji; ustanovitev posebnega sodišča za kazensko odgovornost vseh javnih činovnikov za kr- šitev zakona.

Hrvaški poslanci so prepričani, da se more trajen sporazum med hrvaškim in ogrskim narodom doseči najhitreje s toč- nim in strogim izvajanjem pravic hrvašk- skega naroda, obseženih v veljavni Hrvat- sko-ogrski pogodbi ter s spremembo od- nošajev, ki spadajo v področje poslov, ki so danes Hrvatski in Ogrski skupni kakor tudi z zapadnim delom monarhije, in to na način, da bo hrvaškemu narodu osiguran samostojen političen, kulturni, finančni in splošno gospodarski obstoj ter napredek.

Z naravnim razvojem dogodkov bo ugod- no uplival vsak napredek naroda v Hrvat- ski, Slavoniji in Dalmaciji tudi na razmere našega ljudstva, ki živi v drugih deželah, zlasti na one, ki so v najbolj izpostavljenem kraju, v posestrimi Istri.

Da se morejo izvesti in uresničiti ta tu poudarjena načela in, težnje in zahteve, se izvoli odbor petih poslancev, ki ima še na- daljno nalogo, da razgrne in pripravi za rešitev še druga vprašanja, ki so našim deželam skupna ali pa so v korist splošne- mu blagru naroda.

Iz sestanka hrvatskih narodnih poslan- cev.

Reka, 3. oktobra 1905.

Predsednik: dr. Pero Čingrija. Dr. Roko Arneri, dr. Ivan Banjavčič, Erazmo Borčić, Lovro Borčić, dr. Melko Čingrija, dr. Ante Dulibič, dr. Eduard Grgić, dr. August Ha- rambašič, dr. Nikola Kotnić, Milan pl. Kie- pach, dr. Pero Klaič, dr. Ivan Maistrovič, dr. Ivan Mangjer, dr. Ivan Marović, Vicko Matas, Vicko Milič, Anton Radič, Mato Ra- dimiri, Nikola Ribičić, Cvjetko Rubetič, Ivan Šašel, dr. Ivan Štamouh, dr. Ante Tresić-Pavičić, dr. Ante Trumbić, Grga Tu- škan, Antun Učević, dr. Fran Vrbanič, dr. Adam Verona, dr. Božo Vinković, Stje- pan Zagorac.

Naknadno so še podpisali resolucijo po- slanci Blankini, Carić, Vuković in dr. Ma- žuranič, dočim so odklonili podpis dalmat- inski poslanci Perić, Korlać, Ivković, Zaffron, dr. Majstrovic pa je kasneje po- stal iz navdušenega zagovornika odločen nasprotnik resolucije.

V odbor petorice pa so bili izvoljeni: dr. Pero Čingrija, Vinko Milič, dr. Ante Trum- bič, dr. August Harambašič in Stepan Za- gorac.

Po sprejemu reške resolucije

Takoj po sprejemu reške resolucije so odšli člani reške eksekutive v Zagreb, da se dogovo- re s strankami o koalicijski na temelju reške re- solucije. O tem medstrankarskem sestanku je bil 6. oktobra izdan komunik, v katerem se med drugim pravi:

»Dr. Harambašič in Stepan Zagorac od Hrvat- ske stranke prava, dr. Lorković in dr. Dežman od hrvaške napredne stranke, dr. Neuman kot zastopnik »združene hrvaške opozicije v Sla- voniji«, Stepan Radič kot predsednik hrvaške seljaške stranke, dr. Medaković in Svetozar Pribičević za srbsko samostojno stranko, dr. Čihlar in Milan Marjanović kot zastopnika uredništva »Obzorac« so sklepali o reški resolu- ciji in po daljšem posvetovanju, s katerega pa je Stepan Radič odšel predčasno, sklenili, da se skliče še tekom oktobra nova konferenca strank za ustvaritev koalicijske vseh opozicijskih elementov v svrhu skupne borbe pri bliž- njih saborskih volitvah.

Koalicijska naj bi obsegala te-le stranke: hrv. stranko prava, hrvaško napredno stranko,

združeno opozicijo v Slavoniji, hrv. pučko se- ljaško stranko, srbske samostalne in srbsko ra- dikalno stranko, vse opozicijske izven strank in ugodne politične osebnosti.

Narodna stranka, ki jo je vodil dr. pl. To- mašić je reško resolucijo odklonila in se posta- vila navidezno na še bolj radikalno stališče. Tudi eksekutiva Starčevića hrv. stranke prava je na svoji seji z dne 14. oktobra odločno odklonila resolucijo.

V svoji resoluciji naglašja, da stoji stranka prava na temelju hrvaškega državnega in na- rodne prava in da zahteva, da se vsi Hrvati v Hrvatski, Slavoniji, Dalmaciji, na Reki, v Medijumurju, v Bosni, Hercegovini in Istri zdru- žijo v eno samostojno državno telo v okviru habzburške monarhije in da bodo z vso silo podpirali brate Slovence, da se tudi slovenske dežele priključijo k temu državnemu telesu. Nadalje bo stranka prava delala na to, da po- stane kraljevina Hrvatska v resnici pravna dr- žava in da se bo vladalo v hrvaškem saboru na parlamentaren način in v sporazumu s krono.

Odmev na Madjarskem in v Avstriji

Je bil odmev reške resolucije zelo ugoden in v »Obzorcu« je napisal grof Apponyi članek, v ka- terem zagotavlja Hrvatoma, da se bodo Madjari borili s Hrvati za njih pravice. Tudi Kossuth sam je v istem smislu govoril hrvaškim za- stopnikom. Na vse te lepe obljube pa so Madja- ri že po dveh letih čisto pozabili. Avstrijska vlada pa je sprejela reško resolucijo s silno ne- jevoljo in nekatere stranke so jo smatrale na- ravnost za veleizdajo. Imela pa je resolucija ta učinek, da so na Dunaju spoznali, kako silno so zanemarjali Dalmacijo in da so vsled tega skle- nili, da se prične delati za napredek Dalmacije. Ali tudi ta sklep je ostal le na papirju.

Zadrška resolucija

Veliko važnosti je bilo, kako stališče zavza- mejo do reške resolucije srbske stranke. Da se srbske stranke med seboj o tem dogovore, je bil sklican 16. oktobra v Zadru sestanek srbs- kih strank. Od dalmatinskih poslancev Srbov in zastopnikov stranke je bilo navzočih 13, iz Hrvatske pa 10 zastopnikov. Predsednik sestan- ka je bil dr. Anton Pugliesi. Dne 17. oktobra je bila sprejeta resolucija, ki je dobila ime za- drške resolucije. V tej resoluciji se med dru- gim pravi:

Težnja vsakega naroda je, da sam odloča o svojem bitju in o svoji usodi in ta težnja mora izzvati simpatije vsakogar, ki je tudi za svobo- do. Današnja borba madjarskega naroda po- zdravljamo tembolj radostno, ker je ta državni skup, proti čemur je naperjena vsa mržnja, z vso silo oviral in še danes ovira razvoj naše domovine hrvaškega in srbskega naroda. Tre- ba pa je najti sporazum tudi z vsemi nemadjar- skimi narodi Ogrske. Zato so srbski poslanci za reško resolucijo, zahtevajo pa, da se dajo realne garancije, da se bodo izpolnile zahteve Hrvatske in Slavonije. Stojčje na tem stališču pričakujemo, da bodo tudi madjarske koalirane stranke spremenile svoj odnos do nemadjar- skih narodov v Ogrski. Priznati pa se mora tu- di popolna ravnopravnost srbskega naroda s hrvaškim. Obenem se izvoli odbor treh oseb, ki naj se dogovori z brati Hrvati za skupen na- stop.

Tudi italijanski poslanci so sklepali o reški resoluciji, a sklenili, da si pridržijo svobodne roke.

Reška resolucija je nato prišla pred Hrvat- ski sabor in se je na njem razpravljalo v sejah od 23. novembra do 11. decembra. Na teh za- sedanjih se je situacija silno razčistila in ustva- rila podlaga za ustanovitev hrvaško-srbske koalicijske, ki je nastopila nato na saborskih vo- litvah. Dne 25. novembra je bila nato sklicana seja plenuma koalicijske in na tej seji je bil definitivno stiliziran proglas na narod, ki je bil nato 12. decembra objavljen v vseh listih koali- ranih strank in v tolikih posebnih iztisih, da je naravnost poplaval deželo. Proglas so podpi- sal:

za hrvaško stranko prava: Grga Tuškan, dr. Avgust Harambašič in Stepan Zagorac; za hrvaško napredno stranko: dr. Ivan Lor- ković, Josip Pasarič; za srbsko narodno samostojno stranko: dr. Bogdan Medaković in S. Pribičević; za srbsko narodno radikalno stranko: dr. Ni- kola Djurdjevič in Jovan Jovanović; za socijalno demokratsko stranko: Vitomir Korač in Vilim Bukšek; za politike izven strank: dr. Franjo Potočnjak.

Z ustanovitvijo hrvaško-srbske koalicijske je bil položen temelj novi hrvaško-srbski politiki, ki je postala glavna propagatorica jugoslovanske misli. Hrvatska srbska koalicijska je pri volitvah zmaga- la na vsej črti, prevzela vlado in uravna- la vse delo sabora v smer odločne narodne mi- sli. S hrvaško-srsko koalicijsko je bila ustvarje- na podlaga za Jugoslavijo.

Poslužujte se za oglašanje »Jugoslovana«!

Reprezentanca radio-tovarne „INGELEN“ Ljubljana
Telefon 3198 — Poštni predal 281 — Brzjavke Gleichrichter, Ljubljana

INGELEN

583

TRIELEKTRONSKI APARAT

s priključkom na izmenični tok obsega valovne dol- žine 20—200 m

Največja selektivnost pri zelo glasnem sprejemanju

ŠESTCEVNI SUPERHETERODYNSKI

aparatus s priključkom na izmenični tok. Sprejem valov od 12—2000 m brez izmenjave tuljav

Največja selektivnost, elegantna vnanost, dveletna garancija

AMERIKA - AVSTRALIJA - EVROPA

NA KRATKIH, NORMALNIH IN DOLGIH VALOVIH

V ZVOČNIKU

Zahtevajte specialne brošure — Pustite si aparat predvajati pri Vašem trgovcu!

Modernizacija Zagorja

Zagorje, 10. oktobra 1930.

Poročali smo že o raznih novih delih, ki jih je izvršila TPD v svojem zagorskem revirju; danes podamo še kratek pregled že dovršenih in onih del, ki bodo gotova večinoma še tekoče leto.

Tvrda inž. Dukič je pričela kopati teren po- stopoma na 2900 metrov dolgi dovlačni progi, ki bo spajala separacijo s postajo, že leta 1928. Odcep proge se je izvršil na desnem tiru drž. železnice in vodi v vzponu 6% mimo rudniških apnenic čez novo zgrajeni betonski most s 27 m propustne odprtine. Od mostu naprej se je klane- nec znižal za približno en meter, pri rudniškem kamnolomu pa so razstrelili precejšen del ob- cestnega hriba in odstranili so apnenice, da se je razširil prostor. Čez Kotredežico je zgrajen nov železobetonski most in pri pisarni g. Weinber- gerja je vloženi kretnik, ki bo spajal slepi tir do kina, kjer se bo po potrebi deponiral kosovec. Pri Resniku je čez Medijo zgrajen nov most žele- zne konstrukcije in od tu naprej do separacije se je ozemlje razširilo v dolžini 175 m in dvig- nilo približno 120 m. Tu se ureja moderen ran- žirni kolodvor s štirimi progami in na strani ob Mediji stoji že nova strojna za lokomotive. Južno-zapadno steno tega prostora so ob vznožju hriba podprli z močnim podpornim zidom; nad njim bo urejena deponija vseh pralnih vrst pre- moga in bo prostora za čez 3000 vagonov premo- ga. Strugo Medije so zaradi nezadostnega terena prestavili bližje ceste pod »Skalo« in njeno prvotno strugo so zasuli, podrti so morali poslop- ja srednje brusilnice, kovačnice in ključavničar- ske delavnice in na tem mestu zbetonirali novo strugo Medije.

Sedanjo separacijo bodo podaljšali do vzhod- ne stene novega bunkerja; ta je visok 1950 m in je razdeljen na pet oddelkov. Tik separacije ob bunkerju bo zgrajen velik bazen, iz katerega bo- do dvigali prenešeni premost avtomatično z dvig- galom na vrh bunkerja na cesto, kjer ga bodo sortirali. Zraven velikega bunkerja bo zgrajen še manjši, lesen bunker, ki bo služil privatni oddaji premo- ga.

Zapadno od separacije že betonirajo veliko, mo- drno nakladališče. Ker je tu teren mehak, so zbe- tonirali pod temelje 70 cm debele železobetonske plošče. Pod velikim bunkerjem in pod naklad- iščem bodo montirali vagonске tehnične.

Gradnja bunkerjev in preureditev separacije je prevzela tvrdka Slograd, ki bo zgradila prihodnje leto zapadno od novega nakladališča še en manjši bunker za deponiranje kosovca in malo višje, vstric rudniške restavracije pa velik premikalni oder.

Vse te naprave in banovinska cesta bo- do drugo leto premoščene z velikim, lepim mostom, ki bo segal od srede klanca g. Mihečiča do rudniške mostne tehnice pred graščinskimi vrto- mi. Cesto proti graščini in proti Korbarju bodo zasuli do višine novega mosta. S premo- ščenjem ceste in rudniških naprav bodo odstra- njene nevarnosti, združene s sedanjim prometom in bo tudi mnogo doprineslo k olepšavi kraja.

F. R. KOVAČIČ - Ljubljana

Zajutrkovalnica Miklošičeva c. 32
Tu- in inozemske delikatese. Vinarstvo in špecerija.

Spremembe v železniški službi

Premeščeni so zvaniki: I. kategorije, I. sku- pine: Bukovec Franc, vlakovodja, Novo mesto na Pragersko; II. skupine: Pavlič Franc, spre- vodnik, Pragersko v Maribor glav. kol.; IV. sku- pine: Gregori Josip, prometni zvanik, Roga- tec v Rogasko Slatino; Akički Franc, prometni zvanik, Verd v Borovnico; Belič Ivan, stroje- vodja, strojna postaja Rogatec v kurilnico Mari- bor; zvaniki II. kategorije, I. skupine: Ku- štrin Tomaž, vlakovodja, Kočevje v Tržič; II. skupine: Bedenikovič Mihaš, skladiščni dese- tar, Metlika za vodjo postaje Stara cerkev pri Kočevju; dnevničar: Jovanovič Sava, Slovenj- gradec v Ormož.

Napredoval je za zvanika I. kategorije, III. skupine: Medvešek Martin, strojevodja, kurilnica Maribor, dosedaj zvanik II-II.

Postavljen je za uradnika III. kategorije, IV. skupine: Strajher Miroslav, nadzornik elektr. razsvetljave, kurilnica Ljubljana I. glav. kol.

Sprejet je za dnevničarja: Vovk Ivan v Pod- nart-Kropa.

Nevarnost povodenj minila

Ljubljana, 11. oktobra.

Prebivalstvo Dravske banovine je po mnogih krajih s strahom motrilo nenavadno naglo naraščanje rek, potokov in hudournikov, ki so vsi drveli zaradi silnega naliva velikanske mase vode nizdol svojih strug, katere so na več mestih bile močno razruvane in celo spremenjene. Ko je videlo prebivalstvo, kako nekatere večje reke naraščajo, je hitelo z največjimi naporji in v najsilnejšem naliu reševati s svojih nji, ležečih v bližini rek in potokov, še vse poznojesenske pridelke. Po mnogih krajih so kmetje delali ob najhujšem naliu ves dan, do kosti premočeni in tudi premraženi. Mnogi se je posrečilo spraviti svoje pridelke na varno. Po nekaterih krajih, ki so po povodnjah najbolj ogroženi, pa so si kmetje pomagali drug drugemu kakor brat bratu. Pač priznanja vredna požrtvovalnost!

Tako silne plohe, ki bi bila lahko za več krajev izredno katastrofalna, ljudje v pozni jeseni kmalu ne pomnijo.

Silen nali je trajal 24 ur

Po ombrometričnih zapisnikih ljubljanskega meteorološkega zavoda je že v četrtek 9. t. m. okoli 5. popoldne začelo deževati. Sprva je prav pohlavno rosilo. Marsikdo niti slutiti ni, da se bližamo hudi in težki plohi. V petek okoli 5:45 zjutraj pa se je sprva pohlavni dežek spremenil nad našimi kraji v ploho, kakor jo je napovedala dunajska meteorološka postaja. Ploha se je nato od ure do ure stopnjevala ter se je ponekod spremenila v pravi orkan.

Nad Ljubljano in okolico

Je včeraj 10. t. m. med 9. in 10. uro dopoldne divjal najbesnejši vihar, ki pa je potem začel na jakosti ponehavati ter je nali ob 6. zvečer popolnoma prenehal. To je bila za vso Dravsko banovino prava sreča, kajti če bi nali trajal še najmanj eno noč, bi danes doživeli po mnogih krajih veliko povodenjsko katastrofo, ki bi gotovo napravila po mnogih krajih neprecenljivo škodo. Po 6. zvečer se je v Ljubljani zjasnilo ter so na nebu zasijale lepo vreme obeta-

Poročila o petkovih naliivih

Kamnik, 11. oktobra.

V noči od četrta na petek je pričelo zopet močno deževati. Bistrica in Nevljica sta silno narasli in na nekaterih mestih prestopili bregove. V Nevljah je Nevljica drla čez brv, da ljudje niso mogli priti iz ene strani na drugo, 100 metrov nad kopališčem pa se je razlila po Prašnikarjevem travniku in poplavlila Resnikove njive. Nevljica je nosila s seboj ogromne množine gramoza in peska in ga odložila v kopališču.

Kamničani so razočarani, ker so mislili, da bo voda sedaj, ki je kopališče očisteno in poglobljeno, odnesla ves material naprej. Zalibog pa ga ni in sedaj nas čaka zopet novo delo in novi stroški.

Hudournik, ki prihaja iz Vrhpolja in se izliva pri kopališču v Nevljico, je bil tako poln vode, da se ni mogla sprosti odtekat. Tudi Bistrica je narasla kot že dolgo ne. Poplavlila je lesno skladišče nasproti smodnišnice, kjer je stala voda mestoma do pol metra visoko. Nekaj posebnega je bil pogled iz mosta na bobneče valove, ki so z veliko naglico drveli naprej in nosili s seboj velike množine lesa, dračja in listja.

Novotrkški jez je kljub temu, da ga je voda močno izpodjedla, junaško kljuboval valovom, pač pa je voda vdrla na vrt gostilničarja g. Ponikvarja in pričela svoje razdiralno delo. Odplavila je kakih 5 m² vrta in odrgala od lesne škarpe dva debela, 7 m dolga hloda in ju odnesla naprej. Takoj so prihiteli ljudje, da re-

joče zvezde.

V Ljubljani nali splošno ni povzročil večje škode. Pač pa so naglo naraščajoči potoki v bližnji okolici poplavlili polja ter pokvarili nekatere zadnje jesenske pridelke.

Delavci mestne vrtnarje so imeli v petek ves čas naliva prav naporno delo. Ves dan so neumorno in vsi premočeni spravljali na varno razne cvetlice, ki so bile še na prostem, da bi jih prvič obvarovali pred poškodbo po naliu in drugič so računali, da prihodnji dan pade slana.

Koliko je padlo nad Ljubljano in bližnjo okolico dežja? Zanimivo vprašanje, ki se da približno rešiti. V Ljubljani je od četrta zvečer do petka, torej v 24 urah padlo 83,4 mm dežja, samo v petek pa 74,4 mm. Če iz teh števil si lahko ustvarimo približno sliko, kako ogromen in silen je bil petkov nali. Kakor znano, znači 0,1 mm padavin toliko, da pade v tej višini na ploskvi 1 kv. km 100.000 l vode. Ako vzamemo okoli Ljubljane ploskev 10 kv. km, dobimo po matematičnem računu, da je padlo nad Ljubljano in nje bližnjo okolico

8.340.000 hl dežja

ali samo na petek, med glavnim naliom, 7.440.000 hl. Gotovo ogromne mase vode.

Centrum najhujše depresije je šel preko Ljubljane 10. t. m. okoli 8. zjutraj. Takrat je stal barometer najnižje (758,8), nakar se je začel polagoma zopet dvigati in sicer v silni krivulji. Okoli 8. dopoldne v petek je prišel nad Ljubljano hladen val s polarnih krajev. Depresija se je potem pomaknila proti jugovzhodu.

V Mariboru je v petek padlo 51 mm dežja.

Nevarnost odstranjena

Ker je v petek zvečer nali naglo prenehal, je bila nevarnost povodenjske katastrofe odstranjena. Danes so začele povsod reke s potoki naglo padati. Že včeraj smo objavili nekatere kratka poročila iz posameznih krajev, kako je tam divjala jesenska ploha. V naslednjem objavljamo še nekatere poročila.

Litija, 11. oktobra.

Ponoči še vedno kljub nehanju naliva naraščajoča Sava je prestopila bregove ter poplavlila vsa polja in travnike. Kmetje, ki imajo svoja polja v ravnini, so včeraj med najhujšim naliom neprenehoma delali na polju ter spravljali na varno vse poznojesenske pridelke. Zelo je in koruza sta bila mahoma pospravljena z njiv in tako oleta pred poplavo. V veliki nevarnosti je bil litijski most, kajti manjkalo je še poldrugi meter in Sava bi tekla preko mostu. Voda je vdrla v nekatere kleti, iz katerih so ljudje skušali oteči vsa tam shranjena živila in pridelke. Davi je Sava začela naglo vpadati. Večja povodenjska nevarnost je odstranjena.

Zagorje ob Savi, 11. oktobra.

Skoro ves teden se je že pripravljalo k dežju. V petek okoli 4. zjutraj je pričelo močno deževati in je bilo z malimi presledki ves dan. Po okoliških planinah je močno snežilo. Čemšenika in Sv. Planina se že ponašata z belo snežno odejo. Tudi po drugih višjih grebenih,

kakor Vrh, Mali Vrh in Zelena trava so bili deležni snega, ki je padal med dežjem in se vsled tega ni prijel.

Okrog 4. popoldne so pričele silno naraščati vode. Potok Medija je takoj prestopil strugo na več mestih in voda se je razlila po poljih in odnašala še nespravljene sadeže, kot buče, repo itd. Ogromen tok vode je odnašal tudi ob vodi zložene skladownice drv in desk ter tramove in drevje. Okoli 5. pa je naraščajoča voda prestopila tudi nekatere mostove, tako je bil železobetonski most, katerega je letos zgradila tvrdka Dukić in drug na Švepovni, deležen močnega krsta vode.

Tudi bistra Kotredežica se je razlutila in prestopila bregove, se razlila po polju, odnašala z njiv še nespravljene pridelke in stopila tako visoko, da so bile nekatere hiše do pol metra v vodi in v veliki nevarnosti. Tako je bila hiša in gospodarsko poslopje ge. Drnovškove, vulgo Bajdetove, z vseh strani obdana z maso vode, ki je segala do Uleta pod zagorskim klancem. Edina pot, katere se poslužuje vozniki in avtomobilisti, ki veže Zagorje in Trbovlje, je bila vsled ogromne mase vode neprehodna in je bil vsled tega vsak promet med Zagorjem in Trbovljami nemogoč. Dolgo že ni bilo tako velike poplave v našem kraju, vendar pa moramo omeniti, da bi bil že skrajni čas, da se s pomočjo odločilnih faktorjev izvede regulacija Kotredežice.

*

Provizoričen most v Medvodah podrt

Medvode, 11. oktobra.

Zaradi silnega in neprestanega naliva so včeraj z največjo naglico začele naraščati reke Poljančica, Seljščica in Sora. Sora je pridrla nenavadno hitro in s takim pritiskom, da so bile ob bregovih stoječe hiše v veliki nevarnosti. Vse reke so na nekaterih krajih narasle do 2 m nad normalo. Take višine letos te reke še niso dosegle. Reke so odplavile tudi mnogo plodne zemlje. Sora je popolnoma rdečkasto barvasta. Vse tri reke so z raznih krajev v Medvode privlekle ogromne množine rezanega in drugega lesa.

Zaradi hudih naliivov je Sora pri Medvodah narasla za 2 in pol m ter so močni valovi odnesli provizoričen most, ki ga je postavila Ljubljanska gradbena družba, ki gradi nov most. Škoda znaša približno 20.000 Din. Promet je bil od orožništva iz varnostnih razlogov zabranjen čez stari državni most, ker so se ob njem zajezile mase lesa in vse ogrode podrtga provizoričnega mostu. Ogromno škodo trpijo tudi lastniki ob Sori ležečih posestev.

*

Povodenj v Dravinjski dolini

Cela Dravinjska dolina eno samo veliko jezero

Poljčane, 10. oktobra.

Komaj se je plegla zadnja nevihta z naliivom, ki je prešla med gromom, bliskom in treskom v pravo jesensko deževje (bilo je to v ponedeljek), grozeč s poplavam, že smo dobili novo ploho.

Včeraj (v četrtek) proti 22. je začelo kar na lepem spet deževati, sprva polagoma, pozneje vedno huje. Vmes pa je stresal silen piš hiše, da je bilo vsakogar kar groza.

V polsnu so ljudje s strahom pričakovali jutra, nič dobrega sluteli. V prvem jutranjem svitu so ljudje z obupom zrlili na prostrano jezero, ki se je v nedogled širilo pred njihovimi očmi, pokrivajoč travnike in polja. Z bojaznijo so motrili delovanje uničujoče vodne sile preko cele doline. Izstopili sta Dravinja, Breznica in še druge vode s svojih strug, zajele vse in po-

pravile tudi ceste, tako da je zaprt dohod v Poljčane, bodisi skozi Pekl, bodisi z druge strani skozi Sp. Poljčane. Vsi jesenski pridelki, ki so bili še na njivah, so uničeni. Krompir bo zgnil pod vlažno zemljo, buče plavajo po strani vodni gladini med razno drugo ropotijo, ki jo prinaša Breznica od bogvekod. Tudi cesta v Dražji vasi je vsa pod vodo, tako tudi tir konjske proge v Ločah, zato je izostal tudi današnji tovor.

Obe elektrarni sta skoro popolnoma odpovedali, tako da so bile Poljčane brez električne luči. Tako silna povodenj je bila leta 1925.

Univerza kralja Aleksandra v Ljubljani

V petek popoldne je bila seja univerzitetnega sveta, ki je imel voliti rektorja univerze Nj. Vel. kralja Aleksandra I. in dekan posameznik fakultet. Volitve so se vršile že na podlagi določil novega univerzitetnega zakona z dne 29. junija 1930. Izvoljeni so bili ti-le univerzitetni funkcionarji:

kot rektor univerze za študijski leti 1930/31 in 1931/32 phil. et med. dr. Šerko Alfred.

kot dekani za študijsko leto 1930/31: na filozofski fakulteti phil. dr. Plemelj Josip, na juridični iur. dr. Polec Janko, na medicinski phil. et med. dr. Kanky Evgen, na tehnični phil. dr. Hinterlechner Karol in na teološki theol. dr. Slavič Matija.

Poročali smo že pred dnevi o uspehih in skrbicah na ljubljansko univerzo v zimskem semestru 1930/31. Naknadno je bilo vpisanih še več slušateljev ter je sedaj število slušateljev ljubljanske univerze preseglo že 1600. Do včeraj je bilo na univerzi vpisanih 1606 slušateljev odnosno slušateljic, dočim je bilo v lanskem zimskem semestru vpisanih 1353, tako se je število zvišalo za 253. Na posameznih fakultetah je vpisanih: na filozofski 423, na juridični 399, na medicinski 91, na tehnični 553 in na teološki 139. Na vseh fakultetah je število slušateljev znatno naraslo, zlasti na filozofski, tehnični in teološki.

Omenjeno število pa še ni definitivno, ker bo dovoljenih še več naknadnih in skrbic.

Sadni sejmi v Slovenskih Goricah

Sadna letina v Slov. goricah je letos malo da ne tako povoljna kakor 1928. leta. Posebno jabolka so se obnesla ter se pridno obirajo, prevažajo in nakladajo na železniških postajah za izvoz v inozemstvo. Posebno ob postajah Pesnica in St. Ilj se nudi sedaj podoba sadnega sejma. Vse drvi, prevažajo, nosi, da zdrči zlahkni sad v razna mesta. Slišijo se opazke: Vzorna sadjereja je bodočnost Slov. goric. Jaz pa trdim, sadjarstvo je bodočnost vse Slovenije. Naša jabolka so po izbornem okusu povsod zaželjena. Brežične lege so kakor nalašč ustvarjene za sadjerejo. Sadimo pa le prvovrstne vrste: parizanko (kanada rajnet), zlato rajnetko, bobovec, mošande itd. Pardnevi sadjarski tečaji se naj prirejuje po vseh župnijah, da bo prebivalstvo na jasnem, kako naj postopa. Bodimo odkriti. Vinarstvo stopa v ozadje. Slabše lege so že opuščene in se nadalje opuščajo, pa zasajajo s sadnim drevjem. Znanosti že po nekaj letih bo še le ob najboljših legah črček prepeval. Kako tudi ne, prosim: za 1 kg jabolk dobiš na licu mesta 2 in pol do 3, za kanadke celo 4 do 5 Din. Vinske cene pa so za letošnji most nastavljene tako nizko, da nudijo za 1 l pri 20 alkoholnih stopinjah le 4 in pol Din, (lani 6 do 8 Din). Kam to gre, si lahko mislimo. Sveta vojska tudi vedno bolj zmaga v boju proti alkohololu. Torej racionelna sadjereja je naša bodočnost.

dem polliterčkov vina sem spil, da se bodo zmehčali.

Take in slične spomine je večni veseljak obujal na stare dni. Pripovedoval je o prašičji razstavi, posnemal v glas, govoril in kretinjah vse mogoče ljudi, govoril o Madžarih in Nemcih, o Polentarijih in Kočevarjih, najraje pa se je pošalil z Ribničani. Poslušajte eno izmed tisočerihi!

Vsako leto so morali vsi Ribničani v farovž k izpraševanju. Tomaž Klun pa je bolj obratjal starjo kot farovž in se je župnika vedno izmikal. Nazadnje pa ga je fajmošter le vjel in hočeš nočeš, alo v farovž in k izpraševanju. Tomaž pa je bil nepopoljšljiv šalivec kot oče Štembur.

»No Tomaž, pa mi povej, kakšna je sveta katoliška cerkev?« prične izpraševanje.

»Naša sv. Stefana je rujava, sv. Frančiška je rdeča, druge so pa vse bele.«

»Kako se pripravljáš k spovedi?«

»Kot drugi. Ob zidu se ripsam do spovednice, to je vsa priprava.«

»Koliko je šest resnic?« »Ne vem.«

»Saj ti povem, da jih je šest.«

»Dosti jih je, gospod, če jih je šest.«

»Kam je šel Kristus, ko je bil 12 let star?«

»I kam, v trinajsto leto.«

»Veš, Tomaž, še nekaj ti moram položiti na srce. Svojo ženo moraš spoštovati in rad imeti, ne pa vedno preklinjati nad njo! Ali ne veš, kaj je rekel sv. Pavel v svojih listih, da se mora ženska ljubiti in spoštovati!«

»Ja, gospod, da bi bil imel sv. Pavel mojo babo, bi bil drugače pisal! Kaj bo on govoril o ženskah, ko je bil samec, jaz imam pa že tretjo. Bom pa vendar jaz bolj vedel kot on! Ta je bos!« In je pustil spraševanje in odšel.

Tudi Štembur je odšel, njegov spomin pa bo živel med narodom. — P. V.

Pri Štemburju

Tujec, ki je prišel v Novo mesto, je prav gotovo vprašal po Štemburju, ker to ime mu je bilo znano, če tudi sicer ni vedel ne kod ne kam. Štemburjevo gostilno, njegovo vino in nedosežne njegove burke je poznala cela dežela.

Na zračnem senčnem vrtu nad počasno Krko se je prav imenitno sedelo. Onstran slikoviti novomeški Breg s Kapitljem, na Krki živahni čolni in kričavi kopaleci, pod zidom tutačo avtomobil, za mizo pa zajetni debeluhar z dobrodušnim nasmeškom in neusahljivim virom vedno novih stori in prigod, da človek skoro ni prišel do sape.

Če je bil Štembur dobre volje, se je gostu na njegovem vrtu pretelovalil želodec, da je imel

voljši apetit. Diplomatsko so gostitelju vrele šaljivke iz ust, po gostovem grlu pa je polzelo izborna Štemburjevo pivo ali še boljše njegovo vino. Pa sta bila oba zadovoljna.

In ste izvedeli, kako je mladi prevejanec kot dragomarski četovodja lagotno živel na račun svojega veselega baronskega lajntanta, ki je užíval v Štemburjevih burkah. In sta bila spet oba zadovoljna!

Najlepše pa so one iz njegovega županovanja. Saj je četrt stoletja vedril in oblačil v največji slovenski občini Šmihel-Stopiče, bo vendar vedel kaj povedati.

Njegov prednik na županskem stolcu je bil stari Penca, doma tam nekeje pod gorami, menda na Težki vodi. Tudi on je bil velik šalivec. Če sta prišla vkup Štembur in Penca, je bilo čuti vse naokoli le krahot, če pa se jima je pridružil še šentpeterski dobričina Bojanc, so ljudje od smeha kar jokali.

Pod Gorjanci je nekeje gorelo in novomeški glavar si je šel z županom Zurcem službeno ogledat pogorišče. Na povratku srečata starega Pencu, ki se je veselo majal proti domu. Štembur ga ustavi ter ga predstavi glavarju kot svojega županskega prednika.

Pokroviteljsko stisne dolgi koščeni Pencu glavarju roko in meni:

»Me zelo veseli, gospod baron, da jih poznam! Ampak majhni so, majhni! Kaj bi dejal, če bi kak višji gospod zdaj prišel v Novo mesto: glavar majhen, prošt (dr. Elbert) majhen, prezident (okr. sodišča Gerdešič) majhen, župan (Sladovič) majhen, vsi majhni. Pa bi dejal: »Lejte no, um in voljo imajo, telesa pa ne!« Namuzal se je in se odzibal dalje.

Štembur je imel v Kandiji soseda »kultršmita« Bobnarja iz »Koltentpruna pr Iblanc«. Bil je

srednjevelik lep mož z mogočnimi brki in z gorjenjsko govorico. Po poklicu kovač, se je izučil tudi zdraviti živino in se je rad imenoval in podpisoval »kultršmit«.

Bobnar je bil podčastnik pri novomeških »purgarjih«. Na Telovo so novomeški meščanski gardisti delali parado pri procesijah. Od vseh je bila najlepša v Šmihelu. In šmihelski župnik Peterlin je med drugo gospodo povabil tudi purgarske oficirje in podoficirje na slavnostni banket, ki ga je priredil vsako leto na imenovani praznik. Navzoči so bili vsi mestni in vaški odličniki in tudi Bobnarja je doletela ta čast. Sedel je baš nasproti Štemburja. Župnik Peterlin je stregel gostom sam.

Pridejo na mizo šparglji. Štembur takoj opazi, da so že stari. Bilo je že proti koncu njihove sezone in trdi so bili kot biči.

»Gospod župnik, Bobnar ima zelo rad šparglje«, opomni Štembur v strahu, da jih dobi preveč na krožnik. Pa jih je gostoljubni župnik nasul Bobnarju z obema rokama. Zaman se je revež branil in zahvaljeval. Saj niti vedel ni, kaj je to.

Zrezal jih je kot klobaso in se basal z njimi, med tem ko so drugi gostje pokušali že kaj bolj šega.

Od kosila sta se soseda skupno vračala domov.

»No, Bobnar, danes je bilo pa imenitno kosilo, kaj?« previdno potiplje Štembur.

»O, prav imenitno in dobro, veš, le tista zlodjeva koruzna slama, ki mi jo je natresel fajmošter, je bila trda od sile,« je potožil Bobnar.

»Zakaj ste jih pa jedli?«

»Solze so mi prihajale v oči, ko sem tega zlodja požiral. Saj bi jih bil pustil, pa sem se bal, da ne bi župnik rekel, da ne razumem manire. Ampak veš, sem jih pa tudi zalival. Se-

Avstrija na robu lažisma

Zadnji dnevi so prinesli popolno spremembo v notranji in zunanji politiki avstrijske republike. Malo prej še je imela Avstrija močno parlamentarno in poluradniško vladno pod vodstvom dr. Schobra, moža močne roke, ki se je opirala na silno, izborni oboroženo in bivšemu prezidentu docela udano policijsko armado.

Nakrat pa je bila ta močna vlada kakor da bi jo bila zadela strela z jasnega odstranjena in prezident republike jo je nadomestil z vlado bivšega podkancelarja in vojnega ministra Vaugoina, ki se korenito razlikuje od prejšnje vlade dr. Schobra, ki so ga točno pred letom poklicali na vladno kot rešitelja Avstrije. Tekom kratkega leta je Schober dokazal, da je mož sposoben, da državo reši iz najtežjih položajev ter iz gospodarskega propada, in je iz nezaupanja inozemstva ustvaril zopet polno vero in miren razvoj in napredek te male srednjeevropske republike. Schober se je v parlamentu mogel ponašati s silno večino koalicijske krščanske socialiste, velikomercer in Landbunda, torej vseh meščanskih strank, ki so bile edine v borbi z obsovanimi avstromarksisti. Da še več: mogel je računati z lojalno opozicijo socialistov, ki so vodili v parlamentu samo stvarno opozicijo po načelih modernega demokratizma.

Vaugoin pa sme računati samo na podporo krščanskih socialistov, proti katerim so se najodločneje uprli tudi dosedanja zavezniki velikomercer in landbundovci, ki v zvezi s socialisti tvorijo veliko večino. Zato se Vaugoin niti ni upal v tak parlament, temveč ga je dal kratko malo razpustiti in razpisali so nove volitve pred koncem parlamentarne dobe. Tako je dobila manjšina v roke vladno, ki naj vodi vodilno borbo.

Da bi pomiril inozemstvo, ki je bilo vsa leta do Avstrije silno obzirno in popustljivo, je poveril vodstvo zunanje politike prelato dr. Seipfu v nekaj dokaz, da ostane kurz zunanje politike tudi po odhodu dr. Schobra nespremenjen.

Nov kurz v Avstriji.

Toda ta krinka je kmalu razočarala vso javnost v Evropi. Vlada Vaugoinova znači zares popolno spremembo dosedanjega kurza, bodisi notranjega kakor zunanjega. V svojo vladno je namreč pozval dva zastopnika neparlamentarne stranke, namreč heimwehrovce, ki so zapriseženi sovražniki demokracije in parlamentarizma sploh. Poveril jim je kar dvoje najvažnejših portfeljev: ministrstvo notranjih poslov in pravosodja. Ze prvi dnevi ministrovanja kneza Starhemberga in njegovega oprode, doslej docela neznanega gornjeavstrijskega notarja Huebra, so pokazali popoln pogreb večletnega vladnega kurza, ki sta ga v zadnjem letu vzdrževala dr. Schober in koroški landbundovec Schumy. Demokracija, parlamentarizem in republikanska ustava so nakrat prestali biti ideal vladanja v moderni Evropi. Nov šef notranje politike je pretrgal vse niti k svojim prednikom in se je brutalno postavil na stališče, da ministrstvo z vso svojo močjo ne pripada ni vladi ni državi, marveč doslej izvenparlamentarni stranki heimwehrovcev. Da bi to stališče še posebej poudaril, je podpisal proklamacijo na narod, da si heimwehrovci na noben način ne bodo pustili iztrgati moči iz rok, niti v slučaju, ako na volitvah zmagajo socialisti. Oni episkopijo na izraz ljudske volje: sic volo sic jubeo! Starhemberg je in ostane gospodar položaja, naj dokončajo volitve kakor hočejo. — Čemu torej volitve? Ali naj so volitve le komedija?

Takih izjav so se prestrašili celo krščanski socialisti, tako da je Starhemberg drugi dan oslabil to svojo proklamacijo, pa se je par dni pozneje zopet povrnil k prejšnjim nazorom, zlasti ko je v soboto večer na Heldenplatzu govoril heimwehrovcem z besedami Hitlerja, da se bo morala glava Breitnerjeva valjati po pesku. V Gradcu je dan kasneje klical heimwehrovcem, da jim niti ni treba delati pučev, da pridejo na vrhunc moči in vladanja, kajti vse to, kar jim je potrebno, itak pade v kratkem v njihove roke. Tako je odgovoril avstrijski minister potrdil trditve nemškonalcionalnih listov po besedah praške »Bohemie«, da je sprememba avstrijske vlade podobna — »mrzlemu puču«.

Vlada bo nasilno nastopila proti opoziciji.

Toda ne samo besede, tudi dejanja nove vlade dokazujejo, v kakšni smeri se razvija kurz pod vodstvom Vaugoina in Starhemberga. Zalostno prosluli dr. Straffella iz Gradca je bil postavljen za generalnega ravnatelja avstrijskih železnic, a izgnani major Pabst je dobil dovoljenje za povrat v Avstrijo ter dobi celo tu državljanstvo, po vrhu jako važno javno mesto.

Zato ni nikako čudo, ako so nastale govorice o nasilnem nastopu proti opoziciji, o preganjanju opozicijskega tiska — razne neverjetne konfiskacije smo že doživeli — o zapiranju poslancev, o razpustu dunajskega deželnega zbora in zaelopa, razpustu socialističnih organizacij itd. Da bodo pisali na uspeh teh volitev, je Starhemberg javno proglasil. — In tako je situacija še bolj napeta nego pred lanskim dohodom Schobra na vladno krmilo.

Tudi vnanja politika spremenjena.

Pa tudi zunanja politika dobiva vse drugačeno lice: staroavstrijsko, monarhistično, madja-

rofijsko in italofilijsko. Povsem po vzorcu Hitlerja in stahlhelmovskem v Nemčiji, kamor na njihove slavnosti kličejo črnosrajčnike, da jih uče starorimskega pozdravljanja in ejanja.

Vaugoin je, kakor znano, up in ponos vseh monarhistov — njegov kabinet se je dal takoj alikati pod veliko podobo Karla Habsburškega — Starhemberg je vodja staroavstrijskega plemstva, a Seipel je postal oboževatelj laškega fašizma in nemškega hackenkrajerstva, pa čeprav je nemški škof prepovedal vernikom to stranko.

Razvoj avstrijske politike smeruje torej k jako nevarnim ciljem tako za to državo samo kakor za vso sosesčino in dela Evrope resne skrbi.

Napačni računi na heimverovce.

Tako se namreč kaže ta avstrijska kriza v javnosti. Toda mi menimo, da tako vroče ne bodo jedli, kakor kuhajo. Poznavalec razmer je danes jasno, da po novih volitvah bodo morali zopet skrbeti meščanski blok, ki bo imel proti sebi lojalno socialistično opozicijo. Dr. Schober sam bo nositelj liste srednjih demo-

kratskih strank in bo združil s svojim imenom dovolj velike mase volilcev, ki bi sicer ostali doma, ali celo volili socialiste, kakor leta 1927. Socialisti se vrnejo dovolj močni, da bodo mogli v parlamentu izvajati uspešno opozicijo. Krščanski socialisti pa tudi ne bodo močni dovolj, da bi mogli vladati po svoji volji. Ne preostane drugo nego iskati potom kompromisov bodočo vladino večino. In tu bodo iznenađenja mogoča, n. pr. rdeče-zelena koalicijska.

Zdi se, da so se krščanski socialisti zaračunali s Starhembergom in njegovimi heimwehrovci. Mnoga znamenja kažejo, da bodo ti poslednji jako različno volili, kajti med njimi so razna svetovna naziranja, ki so za nje mero-dajnejša nego heimwehrovstvo. Pojavljajo se hudi spori med njimi in ni se še ne more vedeti, kakle bodo posledice na uspeh volitev. Hitlerovci so po nalogu Hitlerja samega za samostojne kandidature. Starhemberg niti svojega polka »Starhemberg Jäger« ni gotov.

Sicer pa se tu že šepeta za kulisami o novi krizi vsled nastopov notranjega ministra Starhemberga. Ako se Starhemberg povsem ne uda zahtevam gospodarskih krogov, moramo računati s skorajšnjo vladno krizo v celoti, kajti Starhemberg sam — noče iti.

Pismo iz Kočevja

V četrtek je šla skozi Kočevje na poti v Francijo večja skupina delavcev iz Delnice, da si v tujini prislužijo grenki vsakdanji kruh, ki jim ga ne more dati domača zemlja. S harmoniko in vriskajoč so šli na kolodvor, toda na obrazih se jim je bralo, da se poslavljajo z bolesto v srcu od domače grude. Tako gredo in umirajo v tujini drug za drugim.

Sprito gospodarske krize je izseljevanje v masah razumljivo. Pred nekoliko leti je delalo samo na rudniku okoli 1300 delavcev. Danes jih je tu zaposlenih le še okoli 300. In še ti delajo samo štirikrat na teden, če pa dežuje, pa še manj. Tako si je moralo okoli 1000 delavcev iskati za službo drugod.

Prav težke čase pa preživljajo ljudje, ki prebivajo na ozemlju med Kočevjem in Kolpo. Zgradištev železniške zveze Kočevje-Sušak bi bila edina rešitev teh krajev. Kako bi dvignil gospodarstvo že sam tujski promet! Še vsakdo se je čudil krasotam tega dela naše zemlje, kdorkoli jih je videl. Toda preveč so oddaljeni od železnice, zato jih malokdo pozna. Na drugi strani pa bi lahko kmetje svoje pridelke lažje spravljali v denar. In ravno v tem tiči jedro večne gospodarske krize teh krajev. Poljedelstvo in živinoreja ne napreduje, temveč propadajo ravno zaradi tega, ker kmet nima komu prodajati svojih pridelkov. Zato pridelava le toliko, kolikor potrebuje za svojo družino. Ker nima nobenih drugih denarnih virov, je navezan na uporabo tega kar je sam pridelal, t. j. krompir, koruzo itd. To je edina hrana teh ljudi; zaradi tega vladata tukaj večno siromaštvo in beda. Da pa morejo kriti izdatke za davke, obleko, obutev itd., pa odhajajo morje za službo v svet, čim so končana dela na polju. Včasih zapuščajo domove kar v trumah. Nič čudnega ni, če manjka preko zime v kakšni vasi do polovice moških. Često se zgodi, da ostanejo doma samo ženske in otroci. Na stotine mož odhaja v gozdove Hrvatske in Bosne, kjer delajo kot drvarji in oglarji. Drugi zopet krošnjarijo, tretji služijo denar s pečenjem kostanja itd. Tako srečavamo naše ljudi po vseh mestih širom naše države. Na spomlad pa, ko se spet začne dela na polju, se povrnejo s prihranjenim denarjem domov.

Eden glavnih virov dohodkov vsega prebivalstva na tem koncu naše zemlje je bilo v prejšnjih časih krošnjarstvo. Cvetelo je posebno v bivši Avstriji. Zaradi novonastalih držav in mej pa je začelo nazadovati, predvsem v kočevski okolici. Nekoliko bolj se drži v krajih, oddaljenih od železnice. Čim bo pa zgrajena proga Kočevje-Sušak, bo pa ugasnilo tudi tukaj, ker bodo tudi gospodarske prilike drugačne. Šele tedaj se bo kmetijstvo v teh krajih izplačalo.

Pismo iz Zagorja

Trgatev. — Poželjenje po klobasah. — Sportne vesti.

Zagorje, 10. oktobra.

Na vseh dovoljenih in nedovoljenih mestih so nalepljeni lepaki v kričavih barvah, ki vabijo na to ali ono trgatev. Prireditve te vrste so pri nas zelo priljubljene in v navadi, kajti tu pridejo na svoj račun prireditelji, kakor tudi oni, ki ne vedo, kam bi se dali ob dolgih jesenskih nedeljah. Posebno mladina je vnetja za trgatev, kajti silno se zabava, ko »krade« vabljivo grozdje iz »objubljenega dežele«. Največje veselje povzroča pač vsem, starim in mladim, »arest«, ki je za vse one, ki še niso dovolj izvežbani.

Pa čas beži, še to nedeljo in grozdja ne bo več v te namene, ker se bo med tem časom že izpremenilo v sladko rajsko kapljico. Kaj pa sedaj? Jesenska puščoba sili vedno bolj v nas, megla, dež, blato — mar se naj predamo melanholiji? Ne, tisto pa ne, saj smo vendar znani kot veseli ljudje in ta sloves moramo obdržati tudi tedaj, ko se kisa narava. Zato pa so se pričele priprave za vrtenje po namazanih deskah, ali bolje rečeno, priprave za plesne veselice. Zanimanje za te ni nič manjše kakor lansko leto, ko so bile v naši dolini kar štiri plesne šole. Za letos se obeta še boljše plesna sezona, posebno ko ni mnogo noviteta na tem polju. Veliko je povpraševanje, kdaj bo že vendar pričetek, pa povemo v pomirjenju, da bomo že pravočasno javili.

Pred kratkim je imel neki možakar hudopozeljenje po kranjskih klobasah in prekajenih rebrah. Da bi zadostil svojim željam, se je napotil sredi noči v Colniše k Drnovškovi gostilni. Tam je prislonil dolgo lestev k oknu, skozi katero so mu prihajali tako omamljivi duhovi. Toda smola nikjer ne počiha. Ko si je delal najlepše iluzije, kako bo junaško goltal klobase, je bil prepaden. Škode sicer ni bilo, domačim pa je le povzročil nekoliko strahu.

Jesensko deževje menda najbolj nagaja našim nogometašem, ki jim je bila dana možnost vsestranskega razvoja. Govorilo se je in celo pisalo o tem, da se vršijo nepovoljna pogajanja glede najvažnejšega — to je radi prostora. Temu pa ni tako, kajti ravnatelj T. P. D. g. inž. Loscot je šel SK Zagorju v vseh ozirih radevolje na roko, za kar mu gre vse priznanje. Sportaši so dobili za letos v najem brezplačno rudniški prostor ob železniški progi, dolg 95 m in širok 50 m. Tudi les za prečke jim je omenjena družba darovala. Prepričani pa smo, da bo dala ista, ko bo videla napredek SK Zagorja, potrebno igrati brezplačno v najem tudi še dalje. Zadnje dni se je vršil na dobljenem prostoru kuluk, kajti treba ga je dobro splanirati, da bo odgovarjal svojemu namenu.

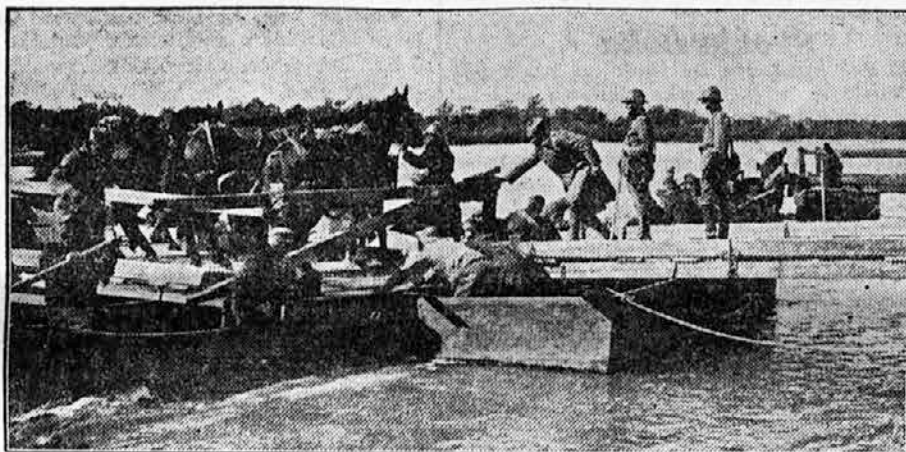
Nemčija bo izpolnila svoje obveze

Newyork, 10. oktobra. n. Bivši predsednik nemške državne banke dr. Schacht je imel snoč predavanje, ki so mu prisostvovali prvaki ameriškega gospodarstva. Dr. Schacht je izjavil, da ni dvoma, da bo Nemčija izpolnila vse svoje reparacijske in druge obveznosti, ker je gospodarska moč Nemčije ostala nezlomljiva in njene gospodarske možnosti velike. Glavni problem leži v tem, da Nemčija najde tržišča za svoje blago. Sedaj je gospodarski položaj Nemčije težak in sicer v glavnem zaradi notranjega in finančnega položaja. Trdi trpi narod zaradi velikih davkov. Govornik upa, da bo nemško gospodarstvo zopet cvetelo kakor nekdanj.

Zadnji dnevi manevrov

Generaliteta opazuje gradnjo pontonskega mosta

Izkrcavanje težke artilerije

Vesela idila med manevri v Slov. Goricah

Potreba nove šole v Šmartnem ob Paki

Šmartno ob Paki, 11. okt.

Iz članka, ki smo ga na tem mestu zadnjič priobčili, je bilo razvidno, da so razmere na šmarnski šoli nevarne. Poslopje absolutno ne odgovarja več časovnim in modernim pedagoškim načelom. Po izjavi okroglega zdravnika traja to stanje že trideset let, le da se od leta do leta potencirano razvija v negativno smer. Kljub temu, da je temeljito popravilo neobhodno potrebno, se krajevni merodajni faktorji vedno in povsod izgovarjajo z denarno krizo. Danes bi morda to izgovarjanje bilo deloma še opravičljivo, ni pa bilo opravičljivo takrat, ko je hmelj, glavna pridobitvena panoga v Šmartnem, bil po 120 in več dinarjev. Takrat bi se dalo vse narediti, a tudi takrat so tarnali, da — ni denarja. Iz tega je jasno razvidno, da je nekaterim ljudem zelo malo ali nič do novega šolskega poslopja.

Z otvoritvijo obrtno-nadaljevalne šole in ustanovitvijo Sokola je pomanjkanje prostora še bolj pereče. Šest osnovnošolskih razredov, obrtna šola, sokolske seje, sokolska telovadba, vse v treh sobah! V četrti sobi se pa, kakor smo že poročali, pogreza pod. Po šolskem upravitelju že v začetku septembra zaprosenega komisionalnega pregleda tega lokala še ni bilo.

Kadar je verouk, se v zimskem času oni učitelji, ki stanujejo po pol ure daleč, nimajo kam dati. »Pisarna« je namreč nezakurjena! Kam naj gredo drugam, kot v gostilno? Kdo naj jim te stroške povrne?

Ali se to stanje res ne da spremeniti? Ob priitki zadnjega uradnega dneva na tukajšnji občini je gospod sreski načelnik svetoval občinskemu načelniku, naj v svrhu zidanja nove šole zbira kraj. Šolski odbor potrebuje fond, v katerega naj votira letno 5—15.000 Din. Po tem predlogu bi šolsko vprašanje bilo rešeno po preteku sedemdesetih let. Med tem časom se šola lahko že podere. Sicer bi pa nekaterim gospodom to bilo celo všeč. Pri proračunski seji krajevnega šol. odbora je neki odbornik kratko zavrnil šolskega upravitelja, ki je ponovno opozarjal na nevarne razmere z besedami: »Naj pa šola zaprejo!«

Taka neresnost se ne da dovolj ostro kritizirati. Krajevni činitelji naj bi se zavedali, da bi samo z vinskimi dokladami, ki jih je bilo lansko leto n. pr. okrog 60.000 Din, lahko odplačevali doberšen del eventualnega posojila za zidavo novega šolskega poslopja. In to posojilo bi se lahko dobilo, če bi se količak resno šlo na delo. Če dobivajo brezobrestna posojila različne, manj važne industrije, bi ga spričo nujnosti zavede dobil tudi krajevni šolski odbor v Šmartnem ob Paki. Treba je le, da sresko načelstvo izda odlok, s katerim odredi zidavo novega šolskega poslopja in vsa stvar bi takoj prišla v tek. Ze drugo leto bi se lahko pričelo z delom.

Manufaktura

Rekord

Ljubljana, Aleksandrova c. 8

Mi ne vodimo

blaga cenejšje kvalitete, kajti dokazano je, da se kupi najboljše vedno, ako se kupi le prvovrstno robo za zmerno ceno.

Kreditiramo

Vam na 6 mesečnih obrokov. Posetite nas! Zahtevajte potnika!

Dnevne vesti

— Iz zdravniške službe. Banska uprava Dravske banovine je poslala znanega kirurga dr. Vladimirja Guzela v študijske svrhe v inozemstvo.

— Napredovanje v železniški službi. S sklepom ministra za promet sta povišana med drugimi pri direkciji državnih železnic v Ljubljani za uradnika v 8/Boris Karis in Emil Franc, dozdaj uradnika v 9/I.

— Člani izpraševalne komisije za državoslovni izpit. Minister prosvete je na predlog kraljevske banovine Dravske banovine imenoval: za predsednika izpraševalne komisije za državoslovni izpit in za člana izpraševalne komisije za ustavno pravo in za upravno pravo dr. Otmarja Pirkmajerja, vršilca dolžnosti bana Dravske banovine, a za člana komisije za državoslovni izpit iz narodnega gospodarstva dr. Andreja Gosarja, izrednega profesorja vseučilišča kralja Aleksandra v Ljubljani.

— Dopolnilni tečaj za že izvečane avtogenske varilce. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI priredi v livarni Tehniške srednje šole v Ljubljani od 23.—31. t. m. poseben avtogenski tečaj za dopolnitev že izvečanih varilcev, ki so tak začetniški tečaj že obiskovali, odnosno bili zaposleni delj časa z avtogenskim varjenjem. Večbalo se bo varenje na desno, levo, naprej in navpično nad glavo, zvarni šiv kot konstrukcijski element pri železu, bakru, mesingu, aluminiju in zlitinah, dalje kalkulacija in rentabilnost. Pri tem se bo vse vežbanje vršilo po možnosti na kompliciranejša popravila predmetov, ki spadajo v mehaniško, ključavničarsko, inštalatersko in strojno stroko. Pozivamo mojstre, pomočnike in tovarniške varilce, ki so že izvečani in bi se radi v svoji stroki izpopolnili, da se priglase neposredno ustmeno ali pismeno Zavodu za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani in sicer najkasneje do 18. t. m. Vsak naj obenem preskrbi kak kompliciranejši predmet iz svoje stroke, da ga prinese s seboj radi popravila, odnosno vežbanja. Pristopbina znaša za mojstre in delovodje Din 150.—, za pomočnike pa Din 100.—. Podrobnejša navodila dobe prijavitelci pismeno.

Dr. France Pavločič

specijalist za zobne in usne bolezni, ordinira vsak delavnik od 8. do 12. ure in od 15. do 18. ure v Pražakovi ulici št. 8 (ogelna rumeno-modra hiša), I. nadstropje.

— Brezplačno popravilo strojev, avtomobilskih blokov, kraterjev itd. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani priredi od 23. do 31. t. m. dopolnilni tečaj za že izvečane avtogenske varilce. Pri tej prilici se bodo izvršila tudi kompliciranejša popravila raznih strojev in strojnih delov, avtomobilskih in avtobusnih karterjev in blokov ter raznih drugih podobnih pokvarjenih ali zlomljenih kovinskih konstrukcij iz železa, jekla, aluminija, bakra ali mesinga. Varenje in popravilo se vrši pod vodstvom strokovnjaka inženjerja in varilnega mojstra strokovnjaka. Da se morejo dobiti primernejši predmeti, poziva podpisani zavod industrijske in obrtniške tvrdke, lastnike avtobusov in avtomobilov in ostale imetnike gori omenjenih predmetov, da pošljejo, odnosno pripeljejo popravila potrebne predmete v livarno Tehniške srednje šole, kjer se jim bo izvršilo popravilo brezplačno. Zavod bo zahteval samo povračilo za uporabljeni material. Vsak interesent mora priti ob zaključku tečaja sam po poslani predmet. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani.

— Rodoljub! Podpirajmo Ciril Metodovo družbo! Kupujmo in razpečavajmo družbene razglednice! (586)

Najtrpežnejša

in najbolj higijenična je aluminijasta kuhinjska posoda, katero dobiš najceneje in v največji izbiri pri tvrdki s železnino 103

STANKO FLORJANČIČ

LJUBLJANA SV. PETRA CESTA 35.

— Znanstvena predavanja. Zveza delavskih žen in deklet za Slovenijo v Ljubljani bo prirejala v letošnjem zimskem času nekaj znanstvenih, kulturnih in zdravstvenih predavanj. Prvo predavanje se vrši v sredo, dne 15. oktobra ob 8. uri zvečer v Delavski zbornici, na Miklošičevi cesti. Predava dr. Fina ova o temi »Ženske bolezni«. K temu predavanju imajo vstop samo ženske. Vabimo, da se teh predavanj udeležijo vse ženske brez razlike s'jev

— Znižana vožnja k spominski proslavi padlim borcem. Ministrstvo prometa je odobrilo popust na četrtinsko ceno na državnih železnicah in lažjih vsem udeležencem svečane spominske proslave padlim herojem — branilcem Beograda, ki

bo 19. t. m. v Beogradu. Udeleženci te proslave kupijo na odhodni postaji listek za polovično ceno, ki ga dobe s potrdilom mestnega oblastva, da zares potujejo na to svečanost. Z istim listkom se vrnejo nazaj, če dobe potrdilo prirediteljskega odbora, da so se proslave v resnici udeležili. Te ugodnosti veljajo od 17. do 21. t. m. za vse vlake razen ekspresa.

Vreme. Po hudih nalivih v Dravski banovini se je včeraj nekoliko zjasnilo. V Ljubljani in tudi po mnogih drugih ravninah je bila včeraj zjutraj močna megla, ponekod je padla slana. Razen v Dravski banovini so bili hudi nalivi tudi v Savski banovini. V Zagrebu je včeraj padlo do 23.6 mm dežja, prav močno je deževalo tudi ob dalmatinski obali. Tako je v petek padlo na Rabu dežja za 52.0 mm. Po drugih pokrajinah ni bilo v petek dežja. V Dravski banovini je barometerski pritisk variral med 766.9 in 770.9, po drugih banovinah med 764 in 771. Barometer se je začel znatno dvigati ter je včeraj ob 7. kazal: Ljubljana 766.9 (prejšnji dan 762.5), Maribor 770.9 (prejšnji dan 763.1), Zagreb 771, Beograd 770.8, Skoplje 768.4, Sarajevo 769.8 Split 765.5, Rab 765.4 in Vis 764.8. Jutranja temperatura je v Dravski banovini padla kar za 6 do 10 C, a tudi po drugih banovinah je beležiti znaten padec temperature. Splošno je varirala med 3 do 16 C. Termometer je včeraj ob 7. zjutraj kazal: Ljubljana 4, Maribor 3 (najnižja 2), Zagreb 5, Beograd 8, Skoplje 14, Sarajevo 8, Split 14, Rab 16 in Vis 14. Povsod je bilo včeraj močno oblačno. V Ljubljani je bila najvišja temperatura 8.4 C, najnižja 4 C.

Šunko, sir, Gavrilović-salamo

ter razne druge delikatese, odprta in razna buteljčna vina priporoča

F. R. KOVAČIČ, Ljubljana, Miklošičeva 34.

Ljubljana

■ Preporodovcem. Kakor že objavljeno, se naš sestanek, ki bi prvotno imel biti dne 7. in 8. septembra, vrši dne 1. in 2. novembra t. l. Spored je sledeči: Dne 1. novembra ob 9. zvečer prijateljski sestanek v restavraciji Bellevue. Dne 2. novembra ob 10. dopoldne zborovanje Preporodovcev v mali dvorani Kazine. Po zborovanju odhod na pokopališče k Sv. Križu, kjer bo na Endlicherjevem grobu poklonitev spominu pokojnih Preporodovcev. Nato skupno kosilo v restavraciji Zvezdic. — Vse tovarniške Preporodovce in vse prijatelje preporodovskega gibanja iskreno vabimo na vse te prireditve. Opozorjamo, da izide ob tej priliki obširen listopis našega gibanja, ki ga je sestavil prof. Ivan Kolar. — Pripravljalni odbor.

■ Nekdanji člani akad. društva »Ilirija« v Pragi imajo prijateljski sestanek v ponedeljek zvečer, dne 18. oktobra v restavraciji »Zvezda« v Ljubljani. V kolikor so znani njih naslovi, so jih sklicatelji pismeno povabili. Kdor pa ni prejel vabila, naj smatra to obvestilo kot tako. — Tudi vsi ostali nekdanji tovarniški Pražani bodo dobrodošli na tem sestanku. Naj torej ne manjka nihče!

Primarij dr. FR. DERGANČ

se je vrnil s študijskega potovanja in ZOPET REDNO ORDINIRA od 11. do 1. ure.

Ljubljana, Komenskega ul. 4.

■ Dr. Pavel Avramović se je vrnil in zopet redno ordinira od 9. do 11. in od 2 do 4. v Beethovnovi ulici 9.

■ Visoka starost. Danes, dne 12. oktobra dovrši ga. Maksimilijana Sega, okr. sodnega predstojnika vdova in mati veroučitelja Viktorja Segaa, v krogu svojih preostalih treh otrok devetdeseto leto svojega življenja. Od visoke starosti sicer ukonjena je vendar še primeroma pri dobrem zdravju in bistrem umu, zanima se za vse dogodke in marljivo še vedno prebira časopise in se spominja še vseh podrobnosti iz svojega življenja. Rojena je bila v Ljubljani 12. oktobra 1840, pri Sv. Jakobu iz družine Nikel, katere dedje so vsi pred 40 leti za jetiko umrli. Vzgojila je 6 otrok, od katerih so trije že umrli, trije pa so se zbrali ta dan okoli nje, da primerno proslave 90letnico svoje mamic.

■ Promenadni koncert muzike 40. p. p. »Triglavskega« bo v nedeljo 12. t. m. ob 11. uri v »Zvezdic«. Spored: 1. Vinš: »Banjaluka«, srbski marš; 2. Offenbach: uvertura »Orfeus«; 3. Čerin: »Miljenica«, slov. pesmi; 4. Gleisner: »Operne

melodije; 5. Leopold: »Prah«, češke pesmi. Dirigent višji kapelnik g. dr. Jos. Čerin.

Fr. Zelenik:

■ Moderna hladilnica slanine v mestni klavnic. V petek so monterji Škodovih zavodov iz Pliznja pričeli montirati nove hladilne naprave v prizidku, kjer bo nameščena moderna hladilnica slanine. V tej hladilnici bo prostora za 14 posebnih hladilnih miz, kjer bodo lahko hladili svežo slanino od 168 komadov prašičev. Vsa naprava bo veljala približno 1 milijon Din. Hladilnica bo do konca leta gotova.

■ Novo uradno poslopje mestne klavnice. Ko bodo gotove še nekatere dopolnitvene zgradbe pri mestni klavnici dograjene, bo mestna občina pričela z gradnjo novega modernega administrativnega in uradnega poslopja mestne klavnice. Lepo, moderno poslopje bo stalo ob Poljanski cesti na mestu, od koder vodi potem cesta v glavno vežo. Dosedanji gradbeni stroški mestne klavnice znašajo približno 25 milijonov Din. Vsi stroški za celotno preureditev klavnice bodo znašali nad 80 milijonov dinarjev.

Tekstilbazar d. z o. z.

Ljubljana, Krekov trg št. 10

nudi po zelo ugodni ceni vsakovrstno manufakturno blago najboljše kvalitete za dame in gospode 447

Gojzercer!

Nov patentiran način izdelave.

Garantirano nepremočljivo.

Oblika po želi in meri.

DETAJLNA PRODAJA »PRI POLLAKU«

Dunajska cesta, 28 — Dvorišče

Zimske obleke

raglane, suknje, trenchcoate in usnjate suknjiče kupite najceneje pri konfekcijski industriji JOSIP IVANČIČ, Ljubljana Dunajska cesta 7. 529

■ Gradnja kontumačne klavnice. Drugo leto prično pri mestni klavnici graditi posebno kontumačno klavnico med Gruberjevim prekopom in staro domobransko vojašnico.

■ Krompir na ljubljanskem trgu. Na včerajšnji sobotni trg so kmetje z Gorenjske in bližnje okolice pripeljali že večjo množino letošnjega krompirja. Bilo je okrog 30 voz. Na debelo so krompir prodajali po 0.75 Din, a celo že po 0.50 Din/kg. Tudi več voz zelnatih glav je bilo pripeljanih. Zelne glave so bile po 1—2 Din kom. to po velikosti.

■ Perutnina in jajca še vedno draga. Perutnina na ljubljanskem trgu, čeprav jo je v večji množini na prodaj, je razmeroma draga. Prav droben piščanec stane 25 Din. Jajca so še vedno draga. Prodajalke zahtevajo za boljše in sveža jajca 1.75 Din, za slabša pa 1.50 Din komad. Na sobotnem trgu je bilo po daljšem času izredno mnogo jajc.

■ Drobil z policijske kronike. Od petka do včeraj se je policiji posrečilo prijeti več tatilcev in dva berača. Drugače je včeraj bila policijska kronika prav revna. Policiji je bila prijavljena samo tatvina grozdja, dalje neki avtomobilski karambol, 1 ponočnjak zaradi kajenja nočnega miru, neki gostilničar zaradi prekrščenja policijske ure, 2 trgovki zaradi kršitve navedbe o odpiranju in zapiranju trgovin, 4 prekrški avtopredpisov in 3 prekrški cestnopolicijskega reda.

■ Tatvina grozdja. V Levčevi ulici št. 11 stanujoči zasebnici Frančiški Dolenc so štirje neznanzi zlikovci porabovali na njenem vrtu vse grozdje. Dolenceva trpi okoli 150 Din škodo. Rabutarji so bili najprej okoli 21. po noči prepodeni, a so se pozneje okoli polnoči zopet zglasili in pošteno obrali domačo trto sladkega sadeža.

JOSIP OLUP

LJUBLJANA, Stari trg 2.

Za gospode in dečke velika izbira oblek, klobukov, čepic, kravat in perila lastnega izdelka. Po najnižjih konkurenčnih cenah.

Maribor

m Današnje prireditve. Od 11. do 12. promenadni koncert »Drave« v Mestnem parku. V Grajskem kinu se igra zvočni film »Zadnja četa«, v kinu »Union« pa »Noetova barka«. V Narodnem gledališču je zvečer repriza operete »Aleksandra«.

m Lekarniška služba. Od danes v nedeljo opoldne do nedelje 19. t. m. opoldne ima lekarniško nočno službo lekarna Sirak »Pri angelu varhu« na Aleksandrovi cesti.

m Ljudska univerza v Mariboru. V ponedeljek 13. oktobra predava arhitekt Jelenc iz Maribora o najlepših katedralah Francije, posebno v gotskem slogu. Gotika je nastala na francoskih tleh in prišla do najdivnejšega izraza ravno v Franciji. Predavanje pojasnjuje mnogo lepih skulpturalnih slik. V ponedeljek 20. okt. bo pričetek cikla »Rodbina in otroci« s predavanjem univ. prof. Ozvalda o pomenu rodbine za vzgojo otroka.

m Odlikovanja na državni realni gimnaziji. Na državni realni gimnaziji so bili odlikovani z redom sv. Save 4. stopnje profesorji Luka Brolih, Filip Gasparin in dr. Janko Kotnik. Odlikovanja jim je izročil ravnatelj Jakob Zupančič. V imenu profsorskega zbora pa je odlikovancem častital dr. Heric.

m Pevski nastop v parku. Med današnjim koncertom »Drave« bo v mestnem parku nastopili tudi moški zbor vseh združenih mariborskih in okoliških pevskih društev pod vodstvom profesorja Vasilija Mirka.

Za jesensko in zimsko sezijo

se priporoča

krojaški atelje FRAN IGLIČ

LJUBLJANA, Pražakova ul. 10.

m Himen. Poročila sta se v četrtek tukajšnji odvetnik g. dr. Igor Rosina in gđč. Tončka Mirnikova, hčerka poštnega ravnatelja v pokoji iz Celja. Obilo sreče!

m Srebrna poroka. Včeraj je slavil publicist in časnikar, sedanjí urednik »Večernika« g. Vekoslav Špindler s svojo soprogo 25letnico poroke. Pridružujemo se vsem množičnim gratulantom, želeč tovarišu Špindlerju še obilo jubilejev.

m Dijaška kuhinja. Tukajšnja dijaška kuhinja, ki je te dni pričela poslovati, daje 97 dijakom srednjih šol 397 obedov in 218 večerij na teden.

m Smrtna kosa. Na Rogoznici pri Ptujju je umrla gospodična Elizabeta Arnuš, sestra Jančkota Arnuša, bivšega župnika v Kotmari vasi na Koroškem. — V Mariboru je včeraj preminul 81letni Jakob Nedelko, cerkovnik frančiškanske cerkve.

m Sneg na Pohorju. V noči od petka na soboto je na Pohorju zapadel prvi sneg, v Mariboru pa je bila včeraj zjutraj slana. Temperatura je padla ponoči na 3 stopinje C.

m Uporabna dovoljenja. Na zadnji seji mestnega sveta so bila izdana sledeča uporabna dovoljenja: Mariji Horvatovi za prizidek pri hiši v Jadranski ulici; Viljemu Freundu za prizidek za pisarne in skladišča v Kacijanerjevi ulici 12; Viljemu Abtu za ledenico v Kejžarjevi ulici 8; Josipu in Ljudmili Tomažič za pritično stanovanjsko hišo in gospodarsko poslopje na Radvanjski cesti 26; Ivanu Koražiji za enonadstropno hišo v Stritarjevi ul. 29; Alojzu Pelkjarju, za pritično hišo v Tomšičevi ulici 28; dr. R. Perharcu za enonadstropno hišo v Rosinovi ul. 29; Francu Klopju za pritično hišo v Koseskega ul. 63; R. Kodeli za preureditev hiše na Radvanjski cesti; K. in F. Vetrhu za pritično hišo v Jelačičevi ul. 7 ter Tilki in Josipu Stuhcu za enonadstropno hišo v Vrtni ulici 21.

m Zopet redukcije v Rušah. Pred nekaj dnevi smo poročali, da so bili pri tvornici za dušik v Rušah zopet sprejeti skoraj vsi nedavno odpušteni delavci. Sedaj pa je ravnateljstvo razglasilo, da bo moralo znova reducirati 40 delavcev, ker bo začasno ukinilo oddelek za karbid. Odpušteni bodo v prvi vrsti listi delavci, ki imajo lastna posestva.

m Slaninarski trg. Na včerajšnjem slaninarskem trgu je bila na 41 stojnicah 101 zaklana svinja, 2 goved, 2 telet in 2 ovc. Cene nespremenjene.

m Trg za seno in slamo. Vsled poplave je bilo v soboto na trgu samo troje voz sena. Prodajalo se je po 75 do 90 Din za 100 kg.

m Onesveščenje. V bližini Scherbaumovega mlina v Kopališki ulici se je v petek opoldne nenadoma onesvestila Marija Majerjeva, žena delavca. Pozvani rešilni avto jo je prepeljal domov.

m Padec z avtomobila. V petek popoldne je 15letni delavec Marjan Sigolin skočil pri železniškem skladišču na Glavnem kolodvoru od zadaj na nek tovorni avto. Peljal se je tako do odepka Danjkove ulice na Tržaški cesti, kjer je skočil na tla in pri tem tako nevarno padel, da je obležal v nezavesti. Ko je prišel rešilni avto, se je pa deček že zavedel in je sam odšel domov. Takega skakanja na vozove je v Mariboru veliko, zato bi bilo treba uvesti strožje postopanje, da se prepreči še večje nesreče.

m Živčni napad. V petek ponoči se je precej opita delavka A. S. v kavarni »Promenada« sprla s svojim zaročencem in dobila potem na ulici živčni napad, tako da je morala posredovati rešilna postaja.

m Požarni alarm. Včeraj okrog 7. ure zjutraj je opazovalnica na stolpu stolnice javila požar na Aleksandrovi cesti. Gasilci so takoj odšli k hiši trgovca Goleža na oglu Aleksandrovi in Meljske ceste, kjer so pa ugotovili, da je dim nastal zaradi tega, ker je dimnikar zažgal saje v dimniku, kar je poprej tudi telefonično javil pisarni požarne breme.

m Preskakovanje železniških zatvornic. Železniški čuvaj je včeraj javil policiji tri vojaške, ker so na Tržaški cesti preskočili zatvornice tik pred prihodom vlaka in bi se bila kmalu dogodila nesreča. Kakor smo že včeraj omenili, postajajo zatvornice na Tržaški cesti in v Jadranski ulici vedno večje ovira za promet in priložnost za nove nesreče. Preureditev je tu nujno potrebna.

m Vlom v urad Borze dela. V noči od petka na soboto je neznanec vlomil v urad Borze dela na Rotovškem trgu, kjer je s trdim predmetom odprl predal pisalne mize šefa in ukradel 4564.11 Din gotovine, iz sosednje sobe pa dva koleka, enega za 20 in enega za 5 Din. O vlomu je bila takoj uvedena obširna preiskava in so baje storilcu že na sledu.

m Dan brez aretacij. V petek ni bil v Mariboru nihče aretirani. Tudi prijav je policija prejela samo 6, poročil pa 7.

Novi komandant dravske divizije

Z ukazom Nj. Vel. Kralja je imenovan za vršilca dolžnosti komandanta Dravske divizijske oblasti g. Jovan D. Veselinović, generalštabni brigadni general, dočim odide dosednji komandant, divizijski general Tripković na dolžnost upravnika vojne akademije v Beogradu.

Osebnost g. Jovana Veselinovića je zelo dobro znana v vojaških in meščanskih krogih v Beogradu in je ena od onih velikih vojaških osebnosti, ki so vodili našo vojsko s tako velikimi uspehi, da je zadivila ves svet. G. Veselinović prihaja na novi položaj po življenju, ki je vse izpolnjeno z delom in izkušnjami ter z velikimi sposobnostmi za ustvarjajoče delo. Kot prvi pozdrav novemu komandantu smatra »Jugoslovan« za svojo dolžnost, da seznani svoje bravce z osebnostjo novega komandanta.

G. Jovan Veselinović se je rodil l. 1882. v Smederevu v ugledni trgovski rodbini Dimitrija Veselinovića. Ko je z odličnim uspehom dovršil štiri gimnazijske razrede v svojem rodnem mestu, je odšel v Beograd, kjer je l. 1899. z enako odličnim uspehom dovršil sedmi razred in nato vstopil v vojno akademijo. Kot poročnik 32. klase vojne akademije jo je dovršil z odličnim uspehom leta 1901.

Nato je bil imenovan za vodnika v I. inž. bataljonu, nakar je vršil dolžnost adjutanta II. inž. bataljona. Leta 1905. se je upisal na višjo vojno akademijo, ki jo je dovršil leta 1907. in bil nato imenovan na službo v prometnem oddelku glavnega generalnega štaba. Leta 1909. je bil povzidan v kapetana I. klase. Leta 1912. je dovršil artilerijsko I. klase. Od leta 1913. do 1914. je šolo za merjenje. Od leta 1914. je bil major in pripravnik za generalštabno strojno v glavnem generalštabu. Za časa svetovne vojne je bil leta 1915. imenovan za podpolkovnika. Po vojni je postal načelnik generalnega štaba Donavske divizijske oblasti in bil nato leta 1921. imenovan za polkovnika. V letih 1925-26. je bil komandant 42. pehotnega polka, nakar je postal vršilec dolžnosti načelnika štaba II. armijske oblasti. Leta 1927. postane brigadni general in pride kot tak v glavni generalni štab, kjer postane šef prometnega oddelka. Leta 1928. je imenovan za načelnika inženersko-tehničnega oddelka v vojnem ministru. S tega položaja je bil imenovan sedaj za vršilca dolžnosti komandanta dravske divizije.

Vseh prejšnjih velikih vojn se je g. Veselinović aktivno udeleževal in njegova številna odlikovanja najjasneje pričajo, s kakšno hrabrostjo, sposobnostjo in vestnostjo je vršil svojo dolžnost za kralja in domovino. V srbsko-turški vojni l. 1912-13. je bil komandir prve čete Donavskega pijonirskega polbataljona, v srbsko-bolgarski vojni je vršil isto dolžnost. V začetku svetovne vojne je bil najprvo na istem mestu, za časa zatijša l. 1915. pa je postal komandir inženerstva Timočke divizije I. poziva. Med odstopanjem na Krf je deloval v štabu drinske divizije, na Krfu pa je bil imenovan za pomočnika načelnika štaba donavske divizije. V tem položaju je ostal za časa borbe na Solunski fronti do decembra 1917. Za časa ofenzive l. 1918. in vse do demobilizacije je deloval v operativnem oddelku vrhovne komande.

Vedno vršil svojo dolžnost v zadovoljstvo vseh predpostavljanih se je g. Veselinović zlasti odlikoval v borbah na Mačkovem kamnu, pri obrambi Beograda, v borbah v Sremu in pri preganjanju neprijatelja po Cerski bitki. G. general Veselinović je odlikovan s številnimi odlikovanji, od katerih navajamo samo nekatera:

Zlato medaljo za hrabrost, 2 zlati medalji za vestno službo, Red Belega orla IV. in V. stopnje, Karadjordjevo zvezdo z meči IV. stopnje in red Jugoslovanske krone III. stopnje. Dobil pa je tudi številna tuja odlikovanja, tako francoski zlati križ s srebrno zvezdo, grški zlati križ III. stopnje itd.

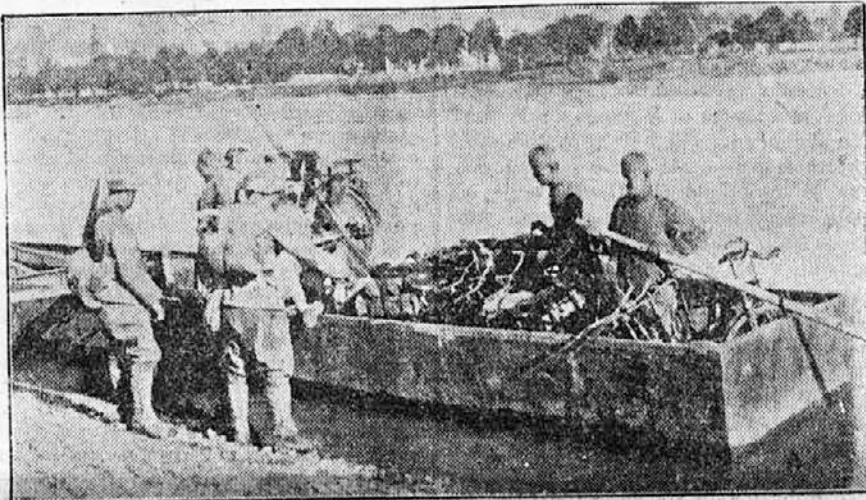
G. general Veselinović je znan po svojem taktu, vsled česar je bil vedno zelo prijubljen istotako pri svojih starejšinah ko pri podrejenih. Zelo cenjen je tudi kot vojni pisatelj. Izmed mnogih del je izdal leta 1928. veliko delo: »Fortifikacijska ureditev zemljišča v manevrski in vojni v strelskih jarkih«. Po vojni je bil nekaj časa tudi profesor na vojni akademiji.

Na jesenskih manevrih

Ptuj, 10. oktobra.

V dežju so se pričeli, v dežju so se končali. Bilo je pravo jesensko vreme, kislo, hudomušno in zopet krasno, tako, da človek ni vedel ali bi preklinjal ali bi se smejal. Že sam uvod v manevre — dovoz čete, je bil spremljan po obilnem dežju, ki ni prenehal niti naslednjega dne v torek. Sledila sta dva krasna solnčna dneva, sredi in četrtek, le da je bilo v četrtek precej vetrovno. V petek, poslednji dan manevrov je bil nebeški vratar sv. Peter zopet slabe volje in je poslal na zemljo mrzel dež, pomešan s precejšnjo burjo, tako, da je človeka stresalo do kosti.

V ponedeljek, dne 6. t. m. so se zbirale čete in so tekom dneva zavzele odrejene jim položaje; v torek ob 6. uri zjutraj je bilo vse pripravljeno in manevri so se pričeli. Trudapolne, nadvse naporne a kljub temu vesele dneve so preživeli naši vojaki. Med našimi vrliimi štajerci so jim hitro potekale ure. In kako bi tudi ne? Saj smo baš v času trgatve in rumeno grozdje se je tako prijazno in vabljivo v debelih težkih jagodah zibalo po vinogradih, da je vsakemu moralo zaigrati srce. Niso se zastoj obrčale oči mimo korakajočih čet na vinske gorice. Pri vsakem odmoru, posebno pa zvečer so prinašale zale viničarke polne košare grozdja in ko so naši hrabri fantje pridno zobali, je marsikateri pogled ušel lepim donašalkam tega zemeljskega blaga. Ob slovesu je bilo dosti žalostnih in stritih src — naš narod se je mogel ponovno in temeljito prepričati, da so naši bratje iz južnih delov države najboljše družabniki in človek je prišel do prepričanja, da vlada tudi danes ono toplo prijateljstvo med narodom in vojsko, ki je bilo v bivši Srbiji naravnost legendarno. Preprost kmečki narod se ni mogel dovolj na-

čuditi vzorni disciplini moštva, ki kljub temu, da ni bila izdana nikakoli tozadevna prepoved, ni nikdar samovoljno poseglo po grozdju.

Osnovna ideja manevra je bila ta: severna vojska (sovražnik), ki je bila s svojo mobilizacijo mnogo prej gotova kot južna vojska, je izkoristila pridobljen čas in prešla v napad, ker je tudi prej izvršila koncentracijo. Južna armada, ki je zakasnila v mobilizaciji, je izvršila koncentracijo svojih glavnih sil v dveh dnevih marša izza namišljene meje ter je poslala v boj samo nekatere dele, ki so bili lahko takoj mobilizirani. Ti prednji deli, ki so korakali v smeri meje, so imeli namen zaščititi koncentracijo glavnih sil.

Severni diviziji je takoj po končani svoji mobilizaciji z energičnim delom uspelo, da je prodrla in obvladala levi breg Mure. Tu je naletela na sovražne zaščitne čete južne armade, ki so se postavile v bran. Severna vojska je izkoristila svojo veliko premoč in je zavzela veržeski mostobran in še enega južno od njega. (Mostobran se imenuje zemljišče pred mostom, katerega je treba zastražiti v polkrogu. Ako ima mostobran polmer do 3 km, se imenuje to ožji mostobran, do 15 km pa širši mostobran.) Ker pa niso dospeli trenski deli severne divizije pravočasno in ker deli v zaledju (provijantska, ubojna kolona etc.) niso mogli razviti svoje polne funkcije, je komandant severne vojske stvoril dva hitra odreda, s katerima je hotel izkoristiti dobljeni čas in prodreti v sovražnikovo zemljo. Zapovedal jima je, da čim hitreje zavzamejo najvažnejše točke. Levi brzi odred je prodiral v smeri Ormoža, desni pa na Ptuj z nalogo, da zavzame tam že obstoječe mostove in jih ščiti, dokler ne dosepejo preostale čete severne vojske iz zaledja.

Komandant južne armade je takoj uvidel položaj svojih prednjih delov, ki so imeli nalogo kolikor mogoče dalje časa staviti sovražniku odpor. Zapovedal je, da zavzamejo zaščitne čete položaje v Slovenskih goricah in da tam zadržijo neprijateljske prednje straže, da bi tako glavna sila južne vojske pridobila na času in mogla

Z g. Veselinovićem pride v naše mesto ena od najmarkantnejših vojniških osebnosti, katere teoretična sposobnost tekmuje z bogatimi izkušnjami in delavno sposobnostjo. Po napornem in požrtvovalnem delu je postavljen g. Veselinović na eno najvažnejših mest v naši dragi vojski, ki nam čuva naše drage kraje in kjer bo gen. Veselinović še mnogo storil za njen napredek. Prepričani smo, da govorimo v duhu vsega našega patrijotičnega prebivalstva, če želimo novemu komandantu naše drage vojske iskreno dobrodošlico in prijetno bivanje v naši sredi.

svoje glavne sile prepeljati na levi breg Drave in postaviti pri Ptuju širši mostobran.

Pomikanje čete je bilo izvedeno sledeče: komandant desnega brzega odreda (velocipedske bataljona in en divizion motorizirane konjeniške artilerije), je takoj, ko je stvoril veržeski mostobran podvzel forsirano premikanje svojih sil v smeri Ptuja. Ko pa je prišel do vasi Kokoriči, je sprejel poročilo od svojih izvidniških čet, da drži neprijatelj (zaščitne čete južne vojske, pol bataljona pešadije in 1 baterija topništva) položaj s slabimi in že utrujenimi silami na črti Cerkvenjak-Senčana-Godomerica do Eisenturna. Na podlagi tega poročila je zapovedal koncentracijo svojih sil, da bi hitro in nenadoma napadel najvažnejšo točko neprijateljske fronte in izvršil po možnosti prodor ter nato energično nadaljeval pohod v smeri Ptuja in ptujskih mostov. To povelje je dal tudi radi tega, ker je dobil od svojih aeroplanov poročilo, da sovražnik intenzivno izkrcava svoje čete pri Rogatecu, Poljčanah in Grobelnu ter koraka v smeri Ormoža in Ptuja. Komandantu desnega brzega odreda je načrt popolnoma uspel. Napad, ki je bil izvršen ob 5. zjutraj 7. t. m. je uspel popolnoma in neprijateljske zaščitne čete so se morale hitro umakniti k Dravi. Z energičnim zasledovanjem je desni brzi odred še istega dne okoli 8. ure prispel do Drave. Brzi odred severne armade sestojel iz velocipedskega bataljona, motoriziranega divizion konjeniške artilerije in pomožnih motoriziranih sredstev je pri tem svojem napadu delal naravnost čudeže. Po največjem dežju in blatu je prevozil pot 36 km v 1 uri 50 minut. To je uspeh, kakršnega dosedaj ni dosegla niti ena evropska vojska. Sovražnikove zaščitne čete so se morale tako hitro umakniti, da niso mogle popolnoma po-

rušiti obeh mostov pri Ptuj, niti niso mogle uničiti privatnih plovnih objektov (čolnov). To okolnost je brzi odred takoj izkoristil in je vse svoje čete prepeljal na desni breg Drave.

Napredovanje sovražnika ustavljeno

V tem trenutku, ko je bila nevarnost največja, so dosepele glavne sile južne vojske, kateri je v kratkem, toda energičnem napadu uspelo, da vrže desni brzi odred nazaj na levi breg. Odredu pa se je posrečilo, da se je umaknil v redu in da je popolnoma porušil vse mostove za seboj in zasedel levi breg Drave od Ptuja do vasi Markovci.

Pri prehodu južne vojske preko Drave je bila mostovna zaščita prepeljana s pontoni in sicer 1 bataljon z motornimi pontonskimi vlačilci v 35 minutah preko skrajno deroče Drave, ki ima na tem mestu 18 km hitrost na uro in širino 120 m. 15 pontonov je oskrbovalo prevoz. Po prevozu mostovne zaščite je bil na istem mestu zgrajen pontonski most v rekordnem času 55 minut in to kljub silnemu viharju, ki je stavljal v nevarnost življenja vsakega posameznega vojaka in je zelo oviral gradnjo. Bil pa je zgrajen tako stabilno, da je preko njega prešla kompletna kolona pešadije ter poljska ter težka artilerija. Sovražnik se je radi nastale situacije hitro umaknil z namenom, da zadrži južno armado na črti Ptuj-Ragoznica-Podvinci-Dornava-Mezgovce-železniška proga-Sv. Marjeta-Mala vas-Murterinci. To mu je deloma uspelo. Čete, ki so bile koncentrirane pri pomožnem prehodu so se hitro pomaknile preko Podvinca in Pacinje do samega Gabrnika. Treba je bilo osigurati svojo komunikacijsko smer: Gabrnik-Sv. Lovrenc-Senčak-Kokoriči-Veržej.

Južna armada v protinapadu

Južna vojska je medtem prepeljala že zadosti pešadije in topništva na levi breg Drave. Naveravala je raztegniti mostobran in je v ta namen 11. t. m. ob 5. zjutraj v silnem naliivu in preko popolnoma poplavljenega terena (dolina potoka Rogoznice) izvršila energičen napad, ki je popolnoma uspel. Glavno zaslugu na tem uspehu ima leva kolona, ki je brodeč po vodi do grla skomandantom na čelu dospela na desni bok severnega brzega odreda in je s tem ustvarila situacijo, iz katere je imel sovražnik samo dva izhoda: ali da se hitro umakne, ali pa da s protinapadom — jurišem na nož, vrže levo kolono južne vojske nazaj v Dravo. Odred je izbral poslednjo možnost. Juriš je uspel kljub peklenskem ognju topništva. To je bil obenem višek manevra in s tem protinapadom je bil manever končan, ker je bil namen razširiti mostobran, dosežen.

Tekom vsega manevra so vse čete: pešadija, konjenica, artilerija, inženjerija in pomožni rodovi bivakirali, to je prenočevali pod malimi šotori. Hrana se je kuhala v modernih kuh-

General Sava Tripković

Eden izmed najmarkantnejših vojaških dostojanstvenikov, kar jih je služilo v Sloveniji, je brez dvojbe gospod divizijski general Sava Tripković, dosednji komandant dravske divizijske oblasti, ki odhaja te dni na svoje novo važno mesto v Beograd.

Gospod general, rojen Kragujevcu, je dokončal svoje prve nauke v rodnem Kragujevcu, po končani srednji šoli je absol-

viral vojno akademijo ter se izobraževal v Parizu za svoj poklic. V dobi politične renesanse je bil odločen pobornik svoje zemlje, udeležil se je kasneje srbsko-turške in srbsko-bolgarske vojne. Doživljal je zmage in poraze, je skozi neizmerno težke peripetije življenja ključeval in po zmagovitem poboju solunske fronte došel v Ljubljano. In to v dobi, ko smo bojevali svoj boj za Koroško.

Prevzel je poveljstvo Ljubelskega odreda in s peščico takrat precej neredne vojske korakal v neverjetnem elanu preko Ljubelja, Borovlj, Drave v — Celovec, in od tam dalje proti Beljaku, kjer je bila naša mala tedanja vojska ustavljena par kilometrov pred Beljakom od — Italijanov.

Vsem koroškim soborcem bo ostal general Tripković v najlepšem spominu. Sam kot vojak strog, kot komandant pa dober, razumen in pošten oče.

Skozi skoro osem let je spoznal Slovenijo v polankosti in žrtvoval sebe, svoj prosti čas in vse svoje delo — svoji domovini! Izven službe je posvečal svojo pažnjo vsem in vsakomur, skrbno je motril ves razvoj Slovenije, zlasti Ljubljane, zato mu želimo, da mu bodi ohranjena Slovenija v najlepšem spominu, kakor ostane on nam.

Želimo gospodu generalu in na njegovem novem mestu veliko in velikih uspehov!

njah tekom marša ali boja in sicer pri brzih odredih v kuhinjah na avtomobilih, pri južnih četah pa na voznih kuhinjah najmodernejšega tipa.

Manevri so bili izvedeni v prisotnosti komandanta IV. armije generala Aleksa Stojšića ter načelnika štaba, generala Milkovića. Manevre je vodil komandant dravske divizije, divizijski general Sava Tripković s svojim načelnikom štaba polkovnikom Todorom Miličevićem. Po končanih manevrih je bila kritika in sicer nadvse laskava za poveljnike obeh vojsk, kakor tudi za vse ostale častnike in moštvo. Manevri so pokazali ne samo visoko in legendarno pripravljenost naših častnikov, temveč tudi idealno vzdržljivost in moralno moštvo, ki je bilo kljub neprestanemu deževju vedno veselo razpoloženo in je ob vsaki priliki prepevalo in zbijalo šale.

V petek zvečer, po končanih manevrih je priredil komandant dravske divizije v hotelu Osterberger svečan banket, na katerega je povabil častniški zbor in novinarje. Zakuska je potekala ob prijetnih pomenkih in spominih o izvršenih manevrih.

Dolžnost nam je, da na tem mestu izrečemo zahvalo komandantu dravske divizije, kakor tudi vsem častnikom sodniškega zbora, ki so bili poročevalcem vedno in ob vsakem času radevolje na razpolago.

Vodja manevrov divizijski general Sava Tripković je izdal po končanih manevrih sledečo naredbo:

Naredba generala Tripkovića

U petodnevnom manevru trupa: Mariborskog, Slovensko-Bistričkog, Celjskog, Ptujskog i jednog dela Ljubljanske garnizona — izvodjenom u okolini Ptuja pod mojim rukovodstvom:

Starešine i trupe pokazali su visoku disciplinu, vrlo dobru izvežbanost i veliku izdržljivost. Pohvaljujem rad trupa i blagodarim njihovim starešinama na svesrdnom radi i postignutom uspehu.

Danas pri završetku vežbi i pred povratku u vaše garnizone, potsećam vas na vaše visoke dužnosti, koje ste zakletvom preduzeli prema Kralju i Otadžbini, pa vas pozivam da pozdravite Vrhovnog Komandanta naše sveukupne oružane sile — da živi Njegovo Veličanstvo Kralj Jugoslavije Aleksandar I. i Njegov Svetli Dom. Živeo!

40 letnica praške „Minerve“

V veliki dvorani staromestnega magistrata v Pragi se je vršilo dne 30. septembra slavnostno zborovanje ob priliki štiridesetletnice društva za ženski študij »Minerva«. Sestali so se na tem zborovanju srednje- in visokošolski profesorji, ravnatelji zavoda, oficijelni zastopniki, sedanje in bivše študentke, med temi marsikatera s svojo hčerko študentko.

Po zaslugi ženskega društva »Minerva« so Čehinje dobile svojo prvo žensko gimnazijo v Pragi, ki je bila obenem prva ženska gimnazija v srednji Evropi sploh. Ustanoviteljica »Minerve« je bila Eliska Krasnohorská, plemenita, skromna in neobičajno energična žena, katere si je že v 24. letu svoje dobe napravila načrt za ustanovitev ženske srednje šole, ker je razumela bolj ko vsi njeni vrstniki, kaj pomeni za narod izobražena žena. Izrabivši služajno cesarjevo dovoljenje, da smejo žene, ki so dosegle zdravniško diplomu v tujini, vršiti svoj poklic v Avstriji, je pregovorila Krasnohorská mestni svet in šolske nadzornike, da so odprli, tri mesece po tem cesarjevem dovoljenju, žensko gimnazijo v Pragi. Oprla se je v prvi vrsti na češki narod in češki starši, polni zaupanja v njeno šolo, so pošiljali svoje hčerke v »Mi-

nerva«.

Ko je prišla za češki narod odločilna doba, so bile češke žene pripravljene stopiti med žene ostalih svobodnih narodov. So-li mislile tedaj na Krasnohorskó? MU dr. Ana Honzáková, bivša gojenka »Minerve« in prva češka zdravnica, je v krasnem govoru orisala zgodovino »Minerve«, polno bojev in radosti ter opisala zaupanje in navdušenje, ki je družilo tedanjo prvo generacijo študentk s profesorji in ustanoviteljicami. Med drugimi odličnimi govorniki je župan mesta Prage dr. Baxa govoril o boju za žensko svobodo, ki je nekdanji delil češko javnost v dva tabora in v katerem so prijatelji žene zmagali v njeno in narodovo dobro. Senatorka Plaminková je povdarjala sodelovanje »Minerve« z ženskimi narodnim svetom, ki ju spaja idejna nekompromisnost. Najbolj je segal v srce sedanjim, posebno pa nekdanjim študentkam »Minerve«, govor bivšega njenega profesorja dr. Nováka, ki je poklical v spomin mladega duha šole, ki je bil sicer potisnjen v tesne prostore, med oguljene klopi in v siromašne kabinete, ki je pa toliko jasneje pronikal in vplival na kulturo naroda. Češkoslovaška žena je danes prava tovarišica moža in ponos naroda.

Jugoslovanski ženski savez

Te dni se vrši v Zagrebu deveta redna skupščina Jugoslovanskega ženskega saveza. Glavno vprašanje vseh razprav, ki se bodo vodile na tej skupščini, je: sodelovanje žen pri ekonomskem in kulturnem dviganju našega naroda. Program zborovanja je takrat izredno zanimiv. Med drugim so na dnevnem redu te razprave: Splošni pogled na važnost dela na selu. — Kulturno dviganje sela. — Higijensko delo v narodu. — Ženska meščanska šola kot faktor kulturno ekonomskih sil našega naroda. — Organizacija gospodinjin in njihovih pomočnic na ekonomski in ne na strankarski podlagi. — Organizacija hišnih pomočnic. — O ženski domači industriji. — Načrt za reformo pouka v ročnih delih na dekliških šolah. — Razvoj socialne zavesti za javno življenje. — O reorganizaciji učiteljskih šol. — O pouku družinske pedagogike. — Zborovanje se zaključuje v sredo 15. t. m.

Dekliška kmetijska visoka šola

Zalibog ne pri nas — ampak v Pommernu imajo tako šolo. Sledeči posnetek iz pisma neke učenke nam kaže ustroj tega zavoda. Dekle piše: Vsakemu dekletu bi privoščila, da bi preživelo nekaj časa v tem krasnem kraju. Zjutraj ob 1/7. telovadimo, ako je lepo vreme, na obali. Pot tja napravimo v teku. Ob 1/8. v teku nazaj, naravnost v umivalnico. Ob 8. skupna molitev, nato k zajtrku; sijajno nam tekne ovčena kaša s črnim kruhom. Dopoldne se vrši teoretični pouk: literatura, zgodovina, življenjepis, zgodovina umetnosti, pravilne ure itd. Marsikatera izmed nas je šele sedaj spoznala lepoto naših pravljic. Popoldne nas je delala polovica na vrtu, druga polovica je pa tkala. Skale smo si bele obleke s pestro borduro raznovrstnih vzorcev in s ponosom nosimo oblačila, ki smo jih same skale in sešile. — Najlepše so bile večerne ure, ko smo se sedele vse okrog velike mize v čitalnici, pele naše pesmi in si pripovedovale naše starodavne pravljice. — Vse je bilo v našem domu preprosto in svetlo. Prinašale smo polno naročje poljskih cvetic in si z njimi krasiše dom. Vsako nedeljo je bil ljudski ples, na katerega smo se veselile ves teden. Plesale smo samo naše domače stare pleske, tako da se nam je tisto moderno drsanje kar pristudilo. Žal je vse prehitro minilo, četrtletje in smo morale zaključiti učno dobo, kar se je zgodilo na slovesen način. Zaključni prenik je bil krona vsega in nobena izmed nas ga ne pozabi.

Žena v verigah

Moderna žena se ne pusti vklepati v verige, prenaša pa z vso potrpežljivostjo razne verige in verižice, ki ji jih obesa na vrat in okrog zapestij kapriciozna moda. Danes se žena sveti, kakor zvezda repatica. Seveda ne na cesti, ampak pod streho in v poznih večernih urah. Vsak migljaj njene glave, vsak gib njenih rok in njenih okovanih prstov meče tisoče žarkov, ki se krešejo v stoterih barvah in obdajajo ženo z migljajočim sijajem. Moda zahteva velike zvezde, velike bisere, zato ni ravno tako stroga z ozirom na pristnost teh biserov in dragih kamnov.

Ni davno temu, ko bi se vsaki, še tako preprosti ženi zdelo za malo, da bi nosila ponarejeno lepoto. Raje se je zadovoljila s skromno verižico, ki jo je nosila dolga leta okrog vratu. Danes je vse drugače. Danes tudi ni dovolj, da imamo lepo naprsnico. Danes potrebujemo eno na obleki, z drugo si pripnemo šal, tretjo rabimo za na klobuk in vse tri morajo biti strogo v skladu z ogrlico, ki je lahko iz belih, sivih ali pestrih biserov, iz ovitih zlatih

bisernih vrvic, iz malih kovinastih cevčic, in visi včasih doli do pasu.

Moderni lišp je nekoliko eksotične narave: leseni, roženi, slonokoščeni, gravirani in cizelirani obročki ali verige oklepajo vrat in zapestja v toliki množini, da mora človek s sočutjem zreti na toliko suženstvo. Sicer pa je sočutje neosnovano, saj lepote te verige gotovo ne ovirajo niti pri delu niti pri sportu: s knjigo v roki leži na divanu, čita, spi, se vozi v avtu...

Resnično: lišp, ki ga obeša nase moderna Evropejka je vedno bolj podoben onemu, nad katerim imajo rujave dame na drugi polovici zemeljske oble svoje veselje, čeprav, hvalabogu, še nismo dospeli do — obročka v nosu.

„ELITE“ d. z o. z.
LJUBLJANA, Prešernova ulica 9
prodaja damske, moške in deške konfekcije.
Na drobno! Na debelo!
Prvovrstno izvrševanje po meri! 560

O baržunu

Zdi se, da bo baržun zopet obvladal modni trg, zato ne bo odveč, ako mu posvetimo malo več pozornosti. O volnenem žametu smo se prepričale, da je topel, mehak, poceni, toda rad se mečka pri sedenju, tudi na laktih se kvari. Boljše kvalitete, ki jo rabimo za kostime in plašče se lepše nosi; svilen baržun se sveti povsod enako; najmanj se mečka in sveti vsled sedenja moderen tlačen pliš, ki je podoben kožuhovalni. Je to zelo praktično blago, ki se res izplača.

Pri krilih zvonaste oblike moramo paziti, kadar se usedemo. Stari način dviganja krila pri sedenju je danes nedopustljiv. To so lahko delale naše mame in babice, ki so nosile široka in dolga spodnja krila. Zato pa delamo danes naša tesna krila iz dobrega volnenega blaga ali iz svilenega krepa, ki se pri sedenju prav nič ne mečkajo, oziroma se takoj naravnajo sami od sebe. Zato danes pazljivo naravnamo naša volnena in naša pralna krila, predno sedemo, ter se držimo negibno, kakor kipi — vse-kakor ne molčeči kipi.

Baržun dobimo v vseh barvah in v neštetihi nijansah. Težko je reči, katera barva je najmodernejša. Za mlada dekleta so razne svetlejšje nijanse modre barve, zelena, temno-rdeča, predvsem pa razni toni rujave. Rujava barva je pač primerna za vse starosti od vnukinje do babice. Zelo lepa je črnomodra, ki je tudi zelo moderna. Zelene barve bomo letos videli mnogo v vseh dnevnih časih in v vseh blagovih: baržunu, svili, suknu. Kateri pristojna temno-rdeča, si jo tudi lahko privoščijo brez strahu, da bi ne bila moderna. Seveda ne smemo pozabiti črne barve, ki je skupaj z belo vedno lepa in zato tudi vedno moderna.

Joje iz krokodilove kože

Usnjata jopa si je že davno prisvojila stalno mesto v ženski garderobi. Različne vrste usnja in v vseh mogočih barvah so se že uporabljale za izdelovanje jop. Sedaj se je pokazala na obzorju t. j. pri konjskih dirkah v Auteuillu jopa iz krokodilove kože. Seveda je malo dam, katerim je dano ponášati se s — krokodilovo kožo, ker je ta zelo draga. Zato pa imamo že prav uspele imitacije. To je, mi jih še nimamo, pač pa jih imajo v Parizu in morda še kje drugje. Te jope iz imitirane krokodilove kože so popolnoma gladko ukrojene in imajo ovratnik iz pravega ali ponarejenega skunksa ali drugega dolgodlakega krzna v skladu z barvo usnja. Ozki pas je opremljen z zaponko iz želve, jopa je toplo podložena in primerna za mrzle in deževne dni.

Iesenski kostim

Jesenski kostim prikazuje, ako ne v liniji, vendar v malenkostih, mnogo fantazije. Izrečna priprostost ni več aktualna; vsaka žena hoče pokazati na njem svojo osebnost in eleganco.

Joje se vidijo v vseh dolgotih; so take, ki sežejo komaj čez boke, a so tudi dolge in manj dolge. Nekatere so ukrojene tesno po životu, druge so nekoliko manj tesne, zopet druge čisto ravne.

Po kakovosti blaga se ravna tudi kroj; ako je blago gladko, ima kostim bolj kompliciran kroj ter je napravljen z več fantazije; vzorčasta blaga so primernejša za sportni kroj. Baržunaste kostime okrasimo z velikimi kožuhovalnimi ovrtniki in manšetami ter jih nosimo popoldne.

Krila pri kostimih so daljša nego so bila preteklo leto ter segajo do polovice meč. Vidni šivi, ravne gube, volte gube ter prišiti deli, kakor tudi gumbi z gumbnicami tvorijo najljubši okrasek letošnjim kostimom.

O blazinah

Malokatero mestno stanovanje, bodisi v modernem ali zastarelem slogu je danes brez blazin. Blazina bi morala vedno biti taka, da popolnoma zadosti svojemu dvojnemu namenu: dekorativnosti in udobnosti. In vendar vidimo blazine, ki po veliki večini ne ustrezajo niti enemu niti drugemu namenu. Trde, z mnogoštevilnimi nesmiselnimi našivki so vse prej nego udobne, ako položijo glavo nanje; kar se pa tiče dekorativne strani se ti včasih zdi, da je v njih koncentriran slab okus dveh ženskih pokoljenj v hiši in njihovih prijateljic, ki jih obkladajo z blazinami za god, za poroko. Taka ljubezniva darovalka vidi neke blazine; bel rišelj z rumenim podloženo — lepa je. Kakor nalašč za poročni dar. Nariše, veze dolge večere na njej, potroši za svilo, semučji z montažo (ki pač največkrat ne priča o velikem trudu) in končno pride dan, ko jo prinese slavljenki ter jo zmagovalno položi na rdečo zofo prijateljice. Pride druga prijateljica, zopet z blazino. Tej je najlepša barva na svetu lila. Lila baržun z modro in rumeno cvetico v sredi — krasna blazina! Tudi ta pride v sosedstvo belo-rumene vrstnice na — rdečo zofo! Vsak god in vsak rojstni dan prinese vsaj še eno blazino poleg —

Razgled po ženskem svetu

Žene ne smejo kaditi

Med številnimi pametnimi in manj pametnimi odredbami, ki jih je Italija izdala zadnje čase, je tudi ta, da ženske ne smejo kaditi v javnih lokalih. Prva žena, ki je občutila strogost te odredbe, je bila milanska igralka Maria Alessandri. Prižgala si je cigareto v nekem milanskem restoranu, pa sta v hipu pristopila dva stražnika ter sta jo odvedla skozi mesto na kvesturo. Igralka je morala plačati 300 lir globe!

Otroci v cestnem prometu

Neki pariški list je predlagal, naj bi vsi otroci, ki hodijo v šolo, nosili rdeče kapice. Na ta način bi se lahko opazil otrok že od daleč in bi se preprečila marsikatera nezgoda. Na sličan način so v Nemčiji zavarovani slepci, ki se spoznajo že od daleč, ker nosijo na rokavu širok rumen trak.

Žalostne številke

Na peteroglavu družine pride v Združenih državah po 5 stanovanjskih prostorov, na Angleškem po 3, v Franciji po 2½ in v Nemčiji po 2¼. — Glasom podatkov pruskega socialnega ministrstva iz leta 1927. je imelo od 60 tisoč otrok samo 41% svojo posteljo, 11% je stanovalo skupaj s tuberkuloznimi člani družine, 4% je moralo celo spati s tuberkuloznimi v eni postelji.

Stroga naredba ameriških velikih bank

Bančna velepodjetja v Ameriki so izdala naredbo, po kateri se takoj odslovi vsaka nastavljenka, ki se pudra ali šminka med uradnimi urami.

Dota na obleki

Čudna moda vlada še danes v Bretaniji. Dekleta nosijo na svojih modrih krilih zlate in srebrne porte, ki označujejo doto, ki jo bo dekle imelo. Vsaka zlata porta pomeni 1000 frankov, srebrna pa sto frankov.

Čudne ženske šole

London ima dokaj originalnih ženskih šol. Tako je bilo ustanovljenih pred kratkim v enem izmed najimitejših delov mesta, Westminsteru, več šol za manekine, ki pa niso namenjene dekletom, ki se mislijo posvetiti tej stroki, marveč mladim gospodinjam iz višjih krogov, katere se v teh šolah uče — nositi dolge obleke! Mlade Angležinke, vajene kratkih oblek in sportnih manir, se namreč le težko prilagodijo dolgim oblekam in umerjenemu nastopu v salonu. Zato jih starši pošiljajo, čim so dovršile šole, v šolo za manekine, kjer se nauče »odlično« nastopati ter se privadijo ne le uglasjenim kretnjam, marveč tudi — tihemu govorjenju. Dolge obleke namreč ne prenašajo buršičnosti. — Nič manj originalna ni šola za govornike, ki jo vodi neka Mme d'Esterre. Obiskujejo jo ne le ženske,

Novosti za damske
plašče pravkar došle!

A. & E. Skaberné
Ljubljana

če imaš le količkaj prijateljice ali pridnih mlajših sorodnic. In kar je še domačega prirastka poleg, pa je kmalu zbirka tu, ki mora spraviti iz ravnotežja vsakogar, ki ima le količkaj pojma o dobrem okusu.

So pa tudi izjeme, hvala Bogu. So tudi take gospodinje, ki si znajo zbrati svoje blazine, ki znajo tudi pestre barve zložiti tako skupaj, da tvorijo očem prijetno celoto. Brez dolgotrajnega vezenja, par pisanih krpic sešitih skupaj, pa ti napravi iz nje blazino, ki je mora biti vsaka vesela. Temno zofo oživi blazina iz svetlega baržuna z eno samo stilizirano cvetko v sredi. Geometrične risbe so vedno lepe; večno lepi so tudi naši narodni vzorci, vezeni s primernim materialom in pravilno izbranimi barvami.

Blazine grupiramo ležerno na divan, ne razvrstimo jih kakor vojake, in jih ne polagamo simetrično kakor na oltarju.

Novo ženske organizacije

V Berlinu se je ustanovila organizacija voditeljic domov. Oglas za ustanovitev nove organizacije pravi med drugim: Voditeljica doma stoji osamljena na čelu doma, zavoda, zato je organizacija voditeljic tembolj potrebna. Kot glava zavoda, kot mati velike družine v domu mora zastopati ženo posebne interese. Paziti treba na to, da se na taka odgovorna mesta ne nastavlja neizkušene moči. Izmenjava izkušenj, medsebojna posvetovanja so neobhodno potrebna in te hoče nuditi organizacija svojim članicam. Dalje ima nalogo sodelovati pri načrtih za gradnjo domov in zavodov. Dobri domovi potrebujejo dobrih voditeljic.

Za vitko linijo

V Parizu opažajo, da se znatno manjša konsum kruha in sicer v zadnjih petih letih se je znižal za nič manj nego za 5 milijonov kruhov letno. Domneva se, da je to zmanjšanje konsum pripisovati ženskam, ki se vzdržujejo kruha, zato da ne postanejo preveč debele.

Borza peric

V Budimpešti imajo perice svojo borzo, katero tujec takoj opazi. Perice si ne iščejo dela v posredovalnici, marveč čakajo na ulici, sedeče poleg svojih kadi, da pridejo gospodinje ponje.

Gospodinjstvo

Preveč osoljene jedi popravimo s tem, da jim dodamo malo sladkorja. Jed ne postane pri tem sladka, marveč se sladek in slan okus medsebojno uničita.

Bel ovratnik iz krep de šina osvežimo na ta način, da ga odrgnemo s špiritom in kreda. Pri tem izginejo tudi vsi madeži.

Za čiščenje svetlih oblek uporabimo tudi lahko žgano magnezijo. Krilo povlečemo na likalno desko, potresemo z magnezijo ter drgnemo s čisto, belo krpo v smeri, kakor tečejo nitke. Ako ima krilo madeže, jih odpravimo z zmesjo iz rafiniranega bencina in krompirjeve moke. Seveda moramo s tem blago le nalahk drgniti v smeri nitk. Ko smo tako očistili krilo in bluzo, drgnemo oboje še enkrat s čisto krpo. Ekonomični in pikantni kruhki. Sesekljamo zelo na drobno zelenega peteršilja, čebule ali česna, dodamo malo gorgonzole ter zmešamo vse skupaj z maslom. — Količino trav vzamemo po okusu. — Za spremembo dodamo lahko malo majarona, pehtrene, melise ali drugih dišav. Tako obloženi kruhki so okusni in poceni.

Radivoj Rehar:

Trgatev

Spet je solnce posijalo, grozdje sladko dozorelo, po gorica vseh veselo in živahno je postalo.

Že v bogate vinograde šli so radostni trgači — z noži, koši in brentači — polni upov, polni nade.

S sladko bero obložen, škripljejo domov vozovi, z duhom vrenja vsi hramovi so že davno prepojeni.

Seisa in Ivane

Gruzinska pravljica. Priredil Milan Š.

Nekoč je bila grozovita lakota. Stari so vražniki so se pobotali, celo sprijateljili so se spričo splošne bede. Od nikoder ni bilo pričakovati pomoči. In tako so se morali nekateri izseliti, drugi so pa postali berači. Tedaj sta se pobratila tudi Seisa in Ivane. Seisa je bil prej bogat kmetovalec; toda tudi zdaj je bil še vedno ponosen in ošaben. Razen tega je bil še velik gostobesednež. Ivane je pa bil navaden ubog mož.

Dolgo, dolgo sta oba beračila po deželi. Ko sta naberačila dva centa kruha, cent fižola in še več drugih stvari, sta se vrnila domov, da si nabrano razdelita. Tedaj se je spomnil Seisa dobrih starih časov in si je mislil pri sebi: »Če si to malenkost še razdeliti morava, kaj bom potem imel? Morala bi imeti pač več blaga, toda kje naj ga vzameva?« In potem je pričel premišljevali, kako bi osleparil Ivaneja za njegovo del. Končno je prišel na dobro misel.

»Čuj, Ivane, stopi sem in pogovorim se! Glej, če si razdeliva kruh, fižol in drugo, ne dobi nobeden mnogo. Če hočeš, bratec, staviva. Kdor si izmisli največjo, najzvitjejšo laž, ta naj dobi vse. Ali hočeš?«

Ivane je premišljeval. Po njegovih mislih je bil Seisa od obeh najbolj premeten. Toda kaj bo, če ne bo hotel sprejeti predloga?

»Dobro,« je rekel Ivane, »prični ti!«

»No, bratec,« je rekel Seisa, »moj oče je imel par gosi. Vsako soboto ju je vpregel v jarem, naložil vsaki voz sadja ali drugega blaga, ju pognal v mesto ter je tam prodal, kar je imel. Dve leti sta mu goski zvesto služili. Toda končno ga je zapustila sreča. Jarem je bil nekoč pretežak in je poškodoval eno izmed obeh gosi. Ves svet je prepotoval moj oče z bolno gosjo, dokler ni končno prišel v Indijo, kjer mu je nekdo povedal zdravila za ubogo gosko: »Daj svežega gorkega konjskega guma na rano in drži gosko en dan na žrjavici!«. To je moj oče tudi storil, toda zlodjevi Indijec ga je opeharil. Vročina je izlegla v gumnu črve, ki so takoj snedli gumno ter potem začeli jesti še gosko. Ko je pa druga gos videla črve, jih je snedla in s tem tudi svojo tovarišico, toda služila nam je še do časa lakote, ko smo jo spikli in snedli... Tako... zdaj je tvoja vrsta...«

»Kaj naj povem, bratec! Tudi nas je zadela nesreča. Moj oče je bil premožen kmetovalec. Imel je sto panjev, sto let je gojil svoje čebele ter se za nje žrtvoval, tako da se niti ena ni izgubila. Vsako jutro in vsak večer smo šteli čebele; enkrat oče, enkrat jaz. Nekega jutra je pa prišla nesreča, in od naših stokrat stotisoč čebel je manjkalo en par. Kakor strela je zadela ta žalostna novica našo družino. In vsi smo šli, da poiščemo izgubljeni par. Zdaj se ne čudi: šli smo tudi v Indijo. Tam smo srečali moža, ki je imel naši dve čebeli vpreženi v plug. Midva, moj oče in jaz, sva kar zdivjala radi tega, tem bolj, ker je jarem ožulil eni čebeli vrat. Indijcu nisva dala toliko časa miru, da nama je povedal zdravilo za ožuljeni vrat čebel. »Vzemita orehovo jedrce,« je rekel, »ter ga privežita na rano!«. Odsšla sva torej s svojima čebelicama in sva obvezala eno, kakor je naju naučil mož. Zdaj si misli, kaj sva videla naslednjega dne! Iz orehovega jedrca je zrastle drevo. Na tem je sedela vrana ter kričala: »Kra, kraa, kraa!« — »Glej, da izgrineš!« jo je prevpil moj oče, vzel kepo zemlje ter jo vrgel za ptičem. Ta je odfrčal. Kepa je pa obvisela v vejavi oreha ter je rasla, rasla... tako da je naslednjega jutra narasla na tri orale polja. Moj oče je zapregel svoje bivele in vole v plug, preoral nova polja, posejal žito ter mirno čakal na žetev. Ko je prišel čas žetve, sva šla na delo. Tedaj pa skoči zajec. Teče pred nama in midva kosiva za njim. Tedaj zadene moj oče s koso zajca sredi života in ga skoraj prereže. In iz njegovih črev je viselo pismo...«

»No, in kaj je bilo pisano v njem?« je vprašal Seisa.

»Da zna Ivanec bolj lagati in da sta kruh in fižol njegova.«

zeče vstal njegov ploščati rep ter parkrat lopnil s silo pod se, da se je morje zmešalo in zavrtelo ko pod udarcem velikega vijaka, in ko so se ob straneh zaplaval pod vodo ogromne ribje plavuti, tedaj je postalo vsem jasno: Na kitu stoji in ta se pomika z njimi vred z ogromno brzino nekam naprej... sam Bog vedi, kam?

To je bila ona strašna zgodba, in bi bila smrt in pokončanje, če se ribiči ne bi bili rešili na prečuden način. Kako to, vprašajte Mačkonovega Janeza, če ga srečate kdaj v lepem mestu Trstu, ki ga je bil vendar kasneje v življenju tako vzljubil, da živi še danes v njem. Živi v njem in ga ljubi, čeprav ni od svoje mladosti sem videl tam ne enega strašnega kita, ne enega

Pesmi o kraljeviču Marku

Prevaja Radivoj Rehar.

(Dalje.)

I. Kraljevič Marko in spor v carstvu.

»Brž iz cerkve pojdite, junaki, da molitve svete dokončamo, da izvemo za razsodbo prav!« In so vdali hrabri se junaki... A ko služba božja je minila, spet pred cerkev so se povrnili, kjer jim rekel starec je Nedeljko: »Deca draga, vi junaki hrabri, res mazilil rajnega sem carja, res pred smrtjo sem ga izpovedal, pa ga vprašal nisem za posledstvo,

le po grehu sem tedaj ga vprašal. Pojdite do pilepskega mesta, tja, do dvorov Kraljeviča Marka, tja do Marka, mojega učenca; on pisar pri rajnem carju bil je, on edini hrani vse postave. Vedite na Kosovo ga polje, tam resnico čisto bo povedal, ker nikogar ne boji se Marko razen Njega, ki je car nebeski.« In odšli so štirje sli junački tja do dvorov kraljeviča Marka. Ko so bili pred ponosnim gradom s kladivom so udarili po vratih, da je čula mati Jevrosima, da poklicala je Marka sina: »Sin moj Marko, dete moje drago, kdo udarja s kladivom po vratih? Najbrž so očetovi poslanci...« Vstane Marko in odpre jim vrata — in poklonijo se sli mu vdano: »Bog pomagaj, gospodar ti, Marko!« Ogovarja sin jih Jevrosimin:

»Dobro došli, dragi vi junaki! So li zdravi viteški mi Srbi in čestiti carji in pa kralji?« Vdano sli poklonijo se Marku: »Gospodar naš, kraljevič naš Marko, vsi so zdravi ali složni niso; sprli so se vitezi junaški tam na Kosovem, na polju širnem, tam pri beli samodraški cerkvi pravdajo se za cesarsko krono, med seboj se hočejo pobiti, s pozlačenimi pobosti noži in ne vejo, kdo naj car postane; tebe kličejo na polje ravno, da poveš jim, kdo dobi naj carstvo!« Vrne Marko se v sobane svoje in pokliče mater Jevrosimo: »Jevrosima, mila moja mati, sprli so se vitezi junaški tam na Kosovem, na polju ravnem, tam pri beli samodraški cerkvi pravdajo se za cesarsko krono, hočejo se med seboj pobiti, s pozlačenimi pobosti noži in ne vejo, kdo naj car postane; mene kličejo na polje ravno, da razsodim, kdo dobi naj krono.« Kolikor pravičen bil je Marko — toliko ga je prosila mati: »Marko, sin moj dragi in edini, kakor ti ljubav je moja sveta, ne razsojaj pravde po krivici, ne po stricih in ne po očetu, le po zakonu Boga v nebesih! Ne izgubljal, sin moj, svoje duše, glavo svojo rajši mi izgubi ko da s krivo obtežiš se sodbo!« (Se bo nadaljevalo.)

Uganke

R. R.

V postelji mirno ležijo, glavnice skupaj tiščijo, vendar le kratko živijo — druga za drugo zgorejo...

Rešitev uganke v prejšnji prilogi: solnce. Pravilnih rešitev je uredništvo prejelo 17. Nagrado je žreb določil Jošku Juraku, učenca I. b razreda realne gimnazije v Novem mestu. Rešitve današnje uganke sprejema uredništvo mladinske priloge »Jugoslavan« v Mariboru, Aleksandrova cesta 24, do srede 15. t. m. opoldne.

Mož z lajno.

(S škarjami izrezana slika.)

Armin Arwing:

Kako je Mačkov Janez prvič in zadnjič ribe lovil

(Dalje.)

Ker pa ni bilo v notranjosti pokrajine najti nikjer primerne prostora (ves kraj je bil gosto obraščen z gozdom in grmičjem), so sklenili, da si poiščejo kar na bregu primerno ognjišče. Tam-le za onimi skalami, prav tik moza, se dviga gol brežulček, vprav prikladen za masno gostijo. Rečeno, storjeno! Dva nalomita brž suhega dračja, zneseta ga na hribček in so jima vsi, razen enega pomagali pri tem delu. Stali so v krogu ob grmadi in so v veseljem pričakovanju zrl, kako je pred njimi zaprasketalo goreče dračje. V dobri pol uri bo kozliček, tako so žival imenovali, užiten in so komaj pričakovali tega hipa. Tako so bili zaglobljeni v svoje misli, da niso niti zapazili, kako so se tla pod njimi zganila, se parkrat valovito zamajala in se je končno goli brežulček kakor da je živ, z njimi vred odtrgal od skalnatega brega ter je odplaval na široko morje! Kar onemeli so, ko so gledali, kako se razdalja med njimi in samotno pokrajino veča in večal. Dobro so vedeli, da jim je odbila zadnja ura. Pa se ni mogel domisliti, kaj jih nosi v gotovo smrt? In je naenkrat tam od sprednje strani čudovitega splava neka zabrligala, voda je v visokem curku šnila v zrak in se je iz valovja prikazala ogromna glava — kita. A ko je še od vzadi gro-

požrešnega soma in vseh enakih zveri, ki so takrat razburjale njegove mlade sanje.

Pa je vendar bil doživel o njem zgodbo, ne strahovito in žalostno, kakršne si je želel, pač pa smešno in veselo, tako čudovito smešno, da ga je še danes sram, ko se spomni nanjo, in bi vam je gotovo ne pravil, če ne bi znal, da boste molčali...

Tedaj Mačkonov Janez je hodil ob prostih dnevih po mestu gori in doli, oprezoval je in gledal, poslušal in sklepal ter se končno domislil znane kitje zgodbe. Pa je sklenil: »Ribe pojdem lovit! Morda mi bo sreča mila in ujame kakšno tako zver, ki jo ponesem pokazat Mrkonu, Čefuti in Kobilici, da bodo kar zijali od začudenja. Če bo kit ali som, vseeno! Da bo le strašna in grozovita žival!«

Mreže ni imel — i kako naj bi si jo tudi omislil, ko pa so denar, potreben za tako veliko lovsko pripravo, komaj, komaj zmogli okoliški ribiči, pri katerih je bil povprašal, tako-le bolj iz previdnosti! Pa se je spomnil, da ga je bil že vpeljal v vse skrivnosti ribjega lova Morellijev Marchetto, ko mu je bil nekega večera tam za ogrom hiše potožil o vseh svojih mukah in skrbih.

Stopil je k bližnjemu kramarju, da si nakupi potrebne žime, plutovine in trnekov. In kako se je razveselil, ko je bil našel v njegovi zalogi že vso reč pripravljeno! »Čas je zlatoc, si je mislil doma, v svoji sobici, odvijajoč dolgo žimnato vrstico, ki je bila spretno nasukana na skrbno izrezanem kosu plutovine. »Dobrih šest, sedem

sežnjev zajamem z njo«, je preudaril in jo izmeril parkrat s koraki. In je še, takole za vajo, stopil na mizo v kotu ter je zagnal svoj trnek z žimnato vrstico vred parkrat navzdol po sobici, da bi vedel, kako se s to rečjo onegavi. Sam s seboj je bil zadovoljen in z nakupom svojim tudi, pa je začel skrbno spravljati svoje lovsko orodje, da bi se mu na kak način ne izpridilo.

Ali, joj, nesreče! Trnek je romal polagoma ob postelji navzgor, se povzpela hriba na spleteno pogrinjalo in se tam nekje na sredi zataknil vanj, da se je dragoceno blago začelo grozeče grbančiti, in se je na postelji vzdignilo, zdrknilo neslišno na tla ter začelo plaziti k strmečemu Janezu. Zastonj je opletal z rokama sem in tja, zaman se sklanjal, vrtel in napenjal! Pogrinjalo se je krčevito držalo kavljestega trnka in zdelo se je, da se kar nič ne meni za ves Janezov trud. Skočil je z mize in skušal stvar odmotati s prsti. A se je bil jekleni spaček s svojim nazaj zakrivljenim zobčkom tako pomešal med svilene niti, da ni bilo drugačne rešitve: ali blago raztrgati, ali pa trnek odrezati? In si Mačkonov Janez prvega storiti ni upal, drugo pa je opravil le napol, ter se je tako zgodilo, da je trnek ostal v zagrinjalu.

Treba je bilo tedaj misliti na nadomestilo! — Ugibaj sem, ugibaj tja, kmalu je bila zadeva rešena! »Iglo vzamem«, si je izmislil Janez, »zvijem jo v podobo trneka in bo prav!«

(Se bo nadaljevalo.)

Kaj pripoveduje Škot o Škotih?

Škoti so znani po vsem svetu kot silno varčni, da, skopi ljudje in na račun škotske skoposti kroži na Angleškem od sile dovtipov.

Nekaj takih dovtipov je povedal pred nekaj dnevi profesor angleškega jezika na dunajskem vseučilišču Mac Collam v dunajskem radiju. Mac Collam je sam Škot in sicer iz Aberdeerna, kjer žive najbolj skopi Škoti. Tam živi tudi mati gospoda profesorja, ki gotovo z zadovoljstvom posluša n radiju, kaj pripoveduje o svojem rojstnem kraju in njegovih prebivalcih njen učenec sin na nekaj tisoč kilometrov od nje oddaljenem Dunaju.

Začnimo torej!

Neki Aberdeenčan, ki tudi 2 minuti ni mogel držati svojega jezika za zobmi, je prosil svojega prijatelja letalca, naj vendar enkrat vzame njega in njegovo ženo s seboj v Pariz. Seveda brezplačno.

»Dobro,« je rekel pilot, »toda le pod pogojem, da od Aberdeena do Pariza vso pot ne boš spregovoril niti besedice. Če boš pa znil, boš plačal polno ceno za oba.«

Mož je bil zadovoljen in vsi trije so se odpeljali. Ko so se dvignili že 4000 metrov visoko, je pa začel pilot uganjati svoje letalske umetnosti. Dosegel pa ni nič, kajti Škot je molčal in molčal, ker je rajši hotel biti junak, kakor da bi odprl usta in plačal potem v Parizu polno ceno.

Ko so prileteli v Pariz, je rekel pilot:

»Veš, prijatelj, res si molčal! Tega nisem pričakoval!«

»Hm, veš, težko je pa le bilo molčati, zlasti ko sem opazil med potjo, da mi je padla z višine moja žena iz letala!«

Druga:

Neka ženska iz Aberdeena je šla v nedeljo popoldne k nauku, kjer je duhovnik ravno pridigoval, kako lepa čednost je krščansko usmiljenje in kako zaslužno delo je delitev miloščine. Duhovnik je pridigoval tako prepričevalno, da si je celo skopi Aberdeenčanki omehčalo srce, tako da je sklenila, da bo tudi ona poslej reževe podpirala.

Že naslednjega dne je zapel zvonček na vratih spokorne ženske. Žena odpre in zagleda berača. Prvi hip se je kar ustrašila, ker se je spomnila svoje obljube. Trenotek na to pa je rekla beraču: »Počakajte! Naglo je skočila v sobo svoje najemnice, kjer je brž odrezala debel kos njene štruce in ta kruh je podarila beraču. Pri tem pa je mrmrala: »Bog ne gleda na prste, ampak na srce.«

Še ena:

Neki Aberdeenec je dolgo premišljeval, kaj bi naredil, da ga smrt ne bi nič veljala.

Dolgo je ugibal, nazadnje je pa uganil to: Čakal je, da je umrl njegov bolni sosed. Ko je pa zvedel za njegovo smrt, je hitro šel v sosedovo kuhinjo in tam odprl sosedov plin in se zadušil na sosedove stroške.

Dobro je tudi ta-le:

Kmet iz okolice Aberdeena pride v mesto s svojim sinčkom. Oba vstopita v cestno železnico, ki je peljala do sportnega prostora. »Koliko stane vožnja?« vpraša kmet. »Two pence«, (dva krajcarja) odgovori sprevodnik. »In za sina?« — Sprevodnik postavi sina k meri in ker deček še ni imel mere, odgovori: »Nič — je še premajhen.« — »Dobro«, pravi kmet, »obdržite torej sina notri in mu povejte, kje naj izstopi, jaz pridem pa peš za njimi!«

Gospodična Preisinger,

ki je igrala pi znanih pasijonskih igrar v Oberammergau-u vlogi Marije Magdalene, se je poročila v Monakovem z dr. ing. Otonom Kirschnerjem, voditeljem zavoda za zgradbe na vodi.

Ječa, kjer je Gandhi zaprt

Kakor je našim bralcem gotovo že znano iz dnevnih poročil, je dala angleška vlada pred nekaj meseci zapreti voditelja borcev za neodvisnost Indije Ghandija, čegar ime dandanes ni znano le po celi Indiji, ampak po vsem kulturnem svetu.

Ghandi je zaprt v mestecu Puna, ki leži približno 150 km daleč od velikega pomorskega mesta Bombay-a. V mestu Puna se nahaja slo-vita »herada« — kaznilnica. Policijski avtomobil pripelje jetnika pred velikansko, trdnjavi podobno poslopje, ki ga obdaja 10 metrov visok siv zid. Jetnik vstopi v poslopje skozi dvojna železna vrata. Lepo tlakovana pota vodijo k posameznim oddelkom, posebno lepa pot pa vodi do oddelka za Evropejce, kjer je zaprt tudi Ghandi. Oddelk za Evropejce obdaja še en poseben 7 metrov visok zid. Ko pa vstopiš v evropski oddelk, doživiš prijetno razočaranje: zagledaš namreč najprej krasen vrt, za vrtoom pa stojita dve poslopji, v vsakem pa je po 20 celic, ki ima vsaka svojo verando z razgledom na vrt.

Ghandiju so nakazali 6 celic skupaj, zraven njega pa so nakazali nekaj celic njegovemu tovarišu Kolkov-ju, ki je dolgo let bil učitelj na Ghandijevi šoli. Vse celice so prostorne in zračne, vrata so zamrežena, okna pa so visoka. »Pohištvo« obstoji iz zidanega podstavka v obliki kocke, na kocki pa je nametanih cel kup preprog in odej. Ghandi pa ima poleg tega v svoji celici še posteljo z žimnico in rjuhami, da za časa svojega zapora ne zboli, kajti on ni zaprt zaradi hudodelstva po sodnijski obsodbi, ampak je le »politični« zločinec.

Ghandi vstaja v zaporu vsak dan zjutraj ob štirih in bere svete indijske knjige. Potem govori in se zabava brez skrbi z angleškimi oficirji, piše, prede in žvija mleko in sadje. Popoldne se sprehaja po vrtu, kjer stoji paviljon s knjižnico. Ker imajo dostop do knjižnice jetniki iz vseh oddelkov, se zbere tam navadno vsak večer skoraj vsa jetnišnica, ki gleda svojega slavnega tovariša.

Točno ob 8. uri zvečer gre Ghandi spat, predno pa zaspi, opravi še pobožno molitev za svobodo svojega naroda.

Pomagati si je znal

Pri konjskih dirkah ljudje radi stavijo, kateri konj bo zmagal. Kdor ugane, dobi slavljeni znesek večkrat povrnjen, kar je mogoče, kajti vsi konji ne morejo zmagati, ljudje pa stavijo tudi na konje, ki izgube. Težko pa je za človeka, ki se na konje ne spozna, pravo zadeti in zato so na dirkališčih v velikih časih ljudje, ki dajejo dobre »tip«, t. j. ki se delajo, kakor da znajo brezhibno uganiti, kateri konj bo zmagal. Za svoje »tip« zahtevajo seveda primerno nagrado, če konj res zmaga.

Na dirkališču pri Parizu pa je te dni vodstvo dirkališča pregnalo nekega moža, ki je s »tip« prav srečno operiral na ta-le način: Mož je hodil po dirkališču gor in dol in klical z več pisemskimi zavoji v roki: »Jaz vem, kdo bo zmagovalec! V vsakem zavoju se nahaja po en »tip«. Vsak »tip« stane 5 frankov. Ako ne uganem, vrnem 5 frankov!« Za »tip« so se ljudje kar trgali.

Res je, da niso vsi konji zmagali, katerih imena so bila v zavojih napisana, in res je tudi, da je mož vsakih izgubljenih 5 frankov vrnil. Kljub temu pa je napravil lep dobiček. Računal je namreč tako: Če je nastopilo pri dirki 5 konjev, je mož izdal 50 zavojev in sicer je bilo ime vsakega k dirki prijavljenega konja zapisano 10krat. Tako se je moralo zgoditi, da so bila v 40 zavojih napisana napačna imena (ker štirje konji niso zmagali), v 10 zavojih pa je bilo res ime zmagovalca. Če je torej 40 oseb zahtevalo svojih 5 frankov nazaj, je možu še vedno ostalo 50 frankov dobička od zmagovalca.

1000 dolarjev v 5 minutah

Filmski junaki v Ameriki so prišli na nov vir postranskih dohodkov. Razne velike trgovine, bazarji in modne trgovine so namreč začeli najemati filmske igralce in igralke za svoje poslovne lokale, da igrajo tam vloge nekakih privlačevalcev. V časopisih stoji n. pr. sledeča reklama: »Jutri okoli 10. dopoldne bo slaven filmski igralec X. posloval v trgovini z rokavicami na ... cesti, št. 80. Med prodajo se bo z ljudmi tudi pogovarjal.« Res je sicer, da privabi taka reklama dosti kupcev v trgovino in res je tudi, da dobe imenitne »zvezde« po 1000 dolarjev nagrade za 5 minut bivanja v trgovini, vprašanje pa je, če zasluži trgovina v tem kratkem času toliko čistega dobička, kolikor plača igralcu nagrade.

Slavni igralec Jannings v svoji vlogi pevca Winkelmanna v najnovejšem »Ufa«-filmu »Ljubljenec bogov«.

Šola za modo v Berlinu

Oblačilna industrija in vse obrti, ki delajo za modo, do danes niso imele nobenih strokovnjakov, ki bi bili izučeni samo za modo, ampak so si vsi pomagali z učenci umetno-obrtnih šol ali pa so se obračali na umetnike za svet. Ker pa industrija ne rabi le strokovnih tehnikov, ampak tudi svetovalce za okus, zato so v Berlinu ustanovili prvo specialno šolo za modo.

Berlinsko modno šolo vodi ravnatelj Dillenz, ki že dolgo zastopa misel o potrebi posebne šole za modo. V Berlinu upajo, da bo imela šola za modo velik uspeh, ker bodo na njej učili priznani umetniki. Učence in učenke bodo izobrazili za modne strokovnjake, ki bodo z lahkoto našli dobro plačana mesta v modni industriji.

Spor med Nemčijo in Litvo

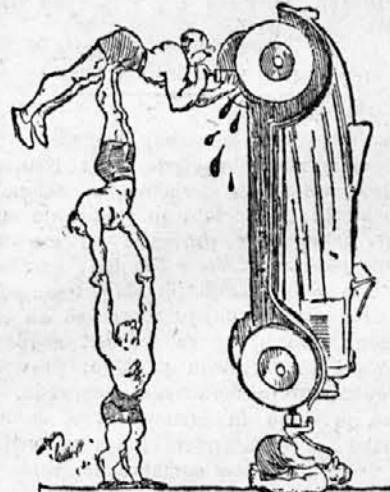
Slika nam kaže litvanskega ministra za zunanje zadeve Zaunius-a in pa litvanskega poslanika v Berlinu Sidzikauskas-a, ki sta oba odstopila, ker se nista mogla sporazumeti z Nemčijo zaradi nekega obmejnega spora, ki se tiče reke Memel.

Koliko je vredna noga?

V Bratislavi bodo te dni razpravljali pred sodiščem o zanimivi tožbi, ki jo je vložila 21letna uradnica Adolfin Schwankmeier proti lastniku nekega avtomobila. Uradnico je namreč povozil tovorni avto in ji je levo nogo tako pohabil, da noga ne bo po izreku zdravnikov nikdar več tako lepa kakor je bila. Zaradi pohabljene noge pa se bo uradnica po njenem mnenju težje omočila ali pa sploh ne in zato toži za odškodnino v znesku 200.000 čeških kron.

Najmodernejšje usnje

Najnovejša ameriška modna senzacija glede usnja je posnemanje kože dinosaurijcev. Dinosaursi so bile ogromne živali, ki so živele pred milijoni let. Podobni so bili »martinčkom«, ampak visoki so bili do 5 metrov in silno dolgi. V muzeju v Newyorku imajo odtis kože te ogromne živali, po tem odtisu so pa napravili odliv, in po tem vzorcu izdelujejo sedaj usnje za ženske čevlječke in ročne torbice.

Humor

Skupina artistov, »Štirje skakači«, maže svoj avtomobil.

Gost v hotelu: »Natakar, pokličite mi 'takoj' gospodarja — to je škandal!«

Natakar: »Obžalujem, gospod je pravkar odšel na kosilo k »črni mački!«

Ona: »Zakaj pa ne držiš, kar si mi obljubil?«

On: »Ti bom pa obljubil kaj drugega.«

Častna straža ob mrtvaškem odru ponesrečenih letalcev zrakoplova »R 101« Angleški torpedni rušilec »Tempest« je prepeljal žrtve nesreče, ki je zadela zrakoplov »R 101«, v Anglijo v pristanišče Dover. Med potjo so stali mornarji ob mrtvaškem odru na častni straži.

Dolina smrti

»Dolina smrti«, kakor ji pravijo, leži na južno-zapadni meji Kalifornije. Obdaja jo prekrasna, rajska pokrajina. Dolina se vleče skoro 150 milj daleč do Nevade, široka pa je ponekod do 25 ameriških milj. Dolina je popolnoma brez rasti in nikjer ne vidiš nobenega drevesa in niti najmanjšega grmička. Kolikor daleč nese oko, je vse suho in golo, smo kamenje in čeri. Tu pa tam naletiš tudi na bodljive kristale boraksa, pa tam preperelo lavo in na osušene človeške in živalske kosti.

Od zgodnje spomladi do pozne jeseni ne pade v »dolini smrti« niti kapljica dežja. Vročina raste od dne do dne in se stopnjuje na 50 do 60 stopinj v senci. Vroč in suh veter dela vročino še hujšo, tako da je v »dolini smrti« še skoraj bolj vroče kakor v zakurjeni peči. Ljudje in živali, ki poginejo v tem peklu, sploh ne strohne, ampak se v nekaj dneh posuše v mu-mije. Drobovina pa počasi razpade v prah, ki ga veter raznese na vse strani, tako da ostanejo od trupel le še obeljene kosti.

Kakšna vročina mora vladati v tej dolini, si lahko predstavljamo, če pomislimo, da se kozarec vode na soncu v eni uri posuši. Človek v tej dolini niti eno uro ne more izdržati brez vode. Kakor da se hoče narava iz človeka norčevati, tako mu čara v tej puščavi pred oči najkrasnejše zelene travnike, po katerih se vijejo bistri potoki, na sadnem drevju pa ga mika najslajše sadje. Nesrečnega zgrabijo take slike vedno bolj daleč v dolino, pa tudi vedno bližje v njegovo pogubo. Človek sanjari le o vodi, dokler si ne domišlja, da brede po njej. Naleteli

so že na ljudi, ki so se slekli v veri, da bro-dijo po vodi, in ki so zato svojo obleko držali v rokah visoko nad glavo, pri tem pa so begali v resnici okrog po razbeljenem pesku.

Grobna tišina, ki vlada v »dolini smrti«, vpliva na popotnika porazno. Edini šum, ki ga sliši, je šumeči obtok krvi po njegovih lastnih žilah. Srce mu bije, kakor da nekdo tolče po naklu. Včasih se mu zdi, da sliši zvoniti, potem pa zopet, da sliši ptičje petje. Počasi pa začne človeku zmanjkovati sline in grlo se izsuši. Pred očmi vidi vse rudeče in če ne dobi brž vode, je po njem.

Podnevi je »dolina smrti« res mrtva in brez življenja. Oživi pa se, ko zaide sonce za gore. Sicer vlada tudi ponoči tam silna vročina, ampak vendar prilaze ponoči na dan vsa mogoča golazen iz svojih lukenj in skrivališč: kuščarji, kače, škorpioni itd., ki iščejo svoj plen. Neki potnik, ki se je udeležil znanstvene ekspedicije v te kraje, pripoveduje, da je v 6 dneh, kolikor je trajala pot po dolini, vsak izmed njih izgubil po 15 do 20 funtov svoje teže. Prekajeno meso, ki so ga vzeli s seboj, je postalo tako trdo, da je bilo neužitno, krompir pa se jim je v vrečah že tretji dan posušil. Trdo kuhana jajca so vsa razpokala in so se sesula v prah. Voda je neverjetno naglo hlapela in samo ogromna množina sadnih konzerv je članom ekspedicije rešila življenje.

Razširjajte Jugoslovana!

Andrej Zmave, Maribor:

Od organiziranega trsničarstva do vinarske zadruge

V članku »Glavni vzroki vinske krize v Jugoslaviji« smo na tem mestu dne 17. VIII. t. l. med drugim naglasili nujno potrebo, da odpravimo škodljivo zmešnjavo s trsnimi vrstami. V nadaljnji razpravi »Vinogradniki — zdajci« dne 24., 27., 28. in 31. VIII. t. l. smo skušali to potrebo bolj utemeljiti in dokazati tudi na zgledih iz naprednejših vinorodnih držav z ozirom na aktualno vprašanje, kakšen naj bo naš bodoči trsni sortiment. To je za nas generalno vprašanje baš zdaj, ko se pripravljamo na opetno obnovo naših vinskih gor in se zavedamo, da po starem, dosedanjem načinu ne moremo več uspešno vinariti.

Podlaga sedanjemu in še za nedogledno dobo bodočemu vinogradništvu je smotno urejeno trsničarstvo, to so znani matičnjaki za vzgojo ameriških trsnih podlag in trsnice za vzgojo trsnih cepljenk. Misli pa je treba pri tem bolj kot doslej tudi na cepiče od žlahtnih, vestno selekcioniranih domačih (evropskih) trsnih vrst, katere naj po točno določenem načrtu v dotičnem okolju razmnožujemo. Za to svrhu urejeni nasad bi lahko poimenovali sortimentni vinograd, še boljše pa, mislimo, matični vinograd. Tako bi trsničarstvo obsegalo prav za prav tri vrste nasadov: matičnjak, trsnico in matični vinograd.

Tudi v naslednjih izvajanjih se bomo omejili na vinarstvo Dravske banovine. Tu navedena števila so le približna in povprečna radi lažjih računskih primerov, ker nam je v glavnem na tem, da vzbudimo zanimanje za stvar, podajajoč zgolj nadaljnje smernice za podrobno izvršitev določene naloge, ki je neodložljiva.

Domnevamo, da bomo mogli ohraniti v Dravski banovini za naprej še 20.000 ha vinogradov. Ker le-ti niso »večni«, kakor smo nekdaj rekli, jih moramo obnavljati, n. pr. — vstevši nekoliko let za »počivanje zemlje« — vsaki 40 let, t. j. vsako leto 2,5% navedene površine ali 500 ha. Ako računamo za 1 ha povprečno 8.000 trsnih sadik (cepljenk), jih rabimo na leto (500 ha à 8.000 cepljenk) 4 milijone. Ker se pa — mnogo računano — morda 80% cepljenih trt dobro prime in zarase, moramo napraviti vsako leto okroglo 5 milijonov cepljenk, za kar rabimo prav toliko ameriških ključev iz matičnjakov in prav toliko cepičev iz matičnih vinogradov.

Na 1 ha matičnjaka je — v razmaku 1,5 x 1,5 m — 4.444 ameriških trt, ki dajejo na leto po kakih 20—25, skupno okroglo 100 tisoč prvovrstnih ključev. Za 5 milijonov ključev je torej treba približno 50 ha matičnjaka, t. j. 0,25% ali 1/400 vse vinogradniške površine v Dravski banovini od 20.000 ha.

Na 1 ha trsnice je prostora za 1/4 milijona cepljenk, za 5 milijonov cepljenk bi torej rabili 20 ha trsnice, t. j. 0,1% ali 1/1000 celokupne vinogradniške površine od 20.000 ha. Uvaževati pa je, da trsnica ne uspeva zaporedoma na istem mestu, marveč mora »kolobariti« vsaj v triletnem turnusu; zanj rabimo tedaj prav za prav 3 x 20 ha = 60 ha sveta, od tega 1/4 ali 40 ha sicer redno za druge kulture. Pri tem nismo upoštevali zemljišča za vzgojo ameriških korenjakov ali živice, katere potrebujemo za napravo matičnjakov, za podsaenje, odnosno za saenje na stalno mesto in poznejše cepljenje na zeleno v vinogradu.

Od enega trsa v matičnem vinogradu dobimo nemara toliko dobrih, izbranih cepičev — mnogo se jih potrti in pokvari osobito po toči itd. —, da pocepimo z njimi lahko kakih 30 ključev. Za 5 milijonov cepljenk je treba prav toliko cepičev, odnosno 166.666 matičnih trsov po 30 cepičev, tedaj približno tudi 20 ha matičnega vinograda à okroglo 8.000 trsov, t. j. 0,1% ali 1/1000 vse vinogradniške površine od 20.000 ha.

Moderni kompletni trsničarski obrat za redno obnavljanje na leto 500 ha od skupnih 20.000 ha, t. j. 2,5% vinogradov Dravske banovine v 40letnem turnusu ob gorenjih pogojih, ki obsegal poleg vzornih vinskih kleti in ne vstevši sveta za »potovanje« (kolobarjenje) s trsnico: vrsta nasada površina t. j. v % vseh vinogr.

matičnjak	50 ha	0,25%
trsnica	20 ha	0,10%
matični vinograd	20 ha	0,10%
skupaj	90 ha	0,45%

V resnici je seve marsikaj drugače: mnoge manjše vinograde obnavljajo brez trsnice, s cepljenjem ameriških divjakov na zeleno na stalnem mestu; vsako leto ne obnavljajo enake površine, izražene v procentih od vse vinogradniške ploskve (2,5% = 500 ha); matičnjaki so dobri in slabi, včasih jih zbije toča, poškodujejo druge uime, dajejo torej več ali manj uporabnega lesa (rozg za ključce), nego smo vzeli zgoraj za računsko podlago; prav tako je glede trsnice in matičnega vinograda.

Imamo privatno in javnopravno — sedaj banovinsko — trsničarstvo. Privatno trsničarstvo je po zakonu pod oblastno kontrolo, vendar pa je trenutno še precej zakonitnega in sušmarskega trsničarstva, katero je treba radikalno zatreti. Tudi društveno ali združno trsničarstvo (n. pr. v Juršincih) je seveda privatno, čeprav morda dobiva kake podpore iz javnih sredstev.

Javna uprava ima popoln vpliv na način izvedbe celokupne vinarske obnove baš potem trsničarstva s svojimi zakonitimi, moralnimi in materialnimi sredstvi. Tega važnega momenta se moramo dobro zavedati. Idealno bi bilo, ako bi javna uprava sama vzela v roke vse trs-

ničarstvo, v kolikor pa prepušča to delo sicer dobrodošli privatni iniciativi, se mora kontrolirano zasebno trsničarstvo dosledno ravnati po smernicah, katere določi javna uprava.

Naše trsničarstvo bi se moglo organizirati tudi povsem združno s sodelovanjem javne uprave. Taka zadruga naj bi bila začetek, izhodna, vodilna, združno-vzgojna matica za bodočo prvo vinarsko združbo, v katere področje spada itak tudi trsničarstvo, potem drevesničarstvo i. dr. Na ta način organizirano trsničarstvo za določeno vinarsko okolje bi poimenovali lahko že kar »vinarska zadruga«, ki bi o pravem času samo razširila svoje delovanje tudi na združno uporabo vseh pridelkov naših gor.

Pod pogojem, da bi trsničarstvo v Dravski banovini porazdelili po ključu: 80% vinarsko-združno, 20% privatno, bi odpadlo po gorenji sestavi:

	na vinarske	na privatnike	skupno
matičnjakov	40 ha	10 ha	50 ha
trsnice (1/4)	16 ha	4 ha	20 ha
mat. vinogradov	16 ha	4 ha	20 ha
skupaj	72 ha	18 ha	90 ha

V načelu in iz praktičnih razlogov naj bi imel vsak vinarski okoliš tako »vinarsko zadrugo«. Ako bi bilo v Dravski banovini 12 vinarskih okolišev, toliko jih resnično predvidevajo, potem bi prišlo na eno tako organizacijo, oziroma kolje po prednji kombinaciji — razen vzorne vinske kleti — povprečno:

matičnjaka	3 1/3 ha
trsnice (1/4)	1 1/3 ha
matičnega vinograda	1 1/3 ha
skupaj	6 ha

Tehnične vodje takih zadrug naj bi baš za to svrhu vzgojila ena od obstoječih banovinskih viničarskih šol (Kapela pri Slatini Radencih ali Pekre pri Limbušu). Javna uprava naj nudi zadrugi pod striktnimi pogoji izdatno moralno in materialno pomoč, torej razen stvarnega pouka s strokovnimi navodili ter denarnih sredstev tudi trsni material za napravo matičnjaka in matičnega vinograda po določenem trsnem sortimentu, posebej še brezobrestno obratno posojilo itd. Trte cepljenke bi zadruga prodajala v svojem združnem rajonu po zmeri, oblastveno odobreni ceni, prvenstveno svojim članom, n. pr. s 25% popusta, šele v slučaju nadprodukcije v druge vinarske okoliše Dravske banovine, eventualno še odvisni trsni material pa v sosedno banovino s sličnimi razmerami vinske produkcije itd.

V podrobnosti se tu ne moremo spuščati. Naj to, kar smo nakratko povedali, služi kot pobudna ideja, kot skromen prispevek k načetu vprašanja o velikopoteznem delu za kar mogoče srečno rešitev pereče zadeve glede trsnega sortimenta, obnove vinogradov, vinarskega združništva. Do le-tega mora priti! V nekoliko potezah orisana pot »od organiziranega trsničarstva do vinarske zadruge« se nam zdi primerna, hkratu pa najbolj sigurna.

Vinarstvo Dravske banovine daje — poleg drugih rednih davščin — na leto nekako 60 do 80 milijonov Din samo raznih vrst trošarine na vino in zategadelj tem bolj zasluži vsa pozornost in skrbno pospeševanje, da ne ušahne ta izredno bogati vir dohodkov za javno blagajno in da ohranimo sveto domačo gorilsko grudo stotisočnega pridnega vinarskega ljudstva, ki svojo domorodno, s svojim znojem prepojeno, za druge kulture pa iz večine popolnoma neuporabno zemljo tako neskončno ljubi.

Kršenje predpisov po zavarovalnicah

Maribor, 11. oktobra.

Z odlokom VI. št. 1649 (Sl. N. št. 48 od 2. III. 1923.) in z rešitvijo VI. št. 975 (Sl. N. št. 52 od 8. III. 1921.) je minister za trgovino in industrijo odredil, da mora pri zavarovalnih policah biti kot kraj izdaje označen tuzemski sedež glavnega zastopstva, ako je izdajalec tuja družba, da morajo biti police pisane v državnem jeziku in izdane v domači, ne tuji valuti. Vseh teh odlokov in predpisov se pa nekatere tuje družbe, ki poslujejo v naši državi pod originalnim domačim imenom ali pa pod novo, na videz »jugoslovansko« firmo, ne držijo. Znan nam je na pr. konkreten slučaj, ko je bila od družbe »Riunione Adriatica di Sicurtà, Trieste« izdana polica, ki krši ministrov odlok v vseh treh točkah. Ta polica je bila namreč izdana v nemškem jeziku, se glasi na tujo valuto, in sicer na švicarske frank in je bila izdana v Trstu, čeprav ima zavarovalnica svoj tuzemski sedež v Zagrebu, odnosno v Ljubljani.

Toda, ne samo to. Ko je bila ta zavarovalna družba pozvana, naj prizna, da je taka zavarovalna pogodba neveljavna, ker nasprotuje citiranim ministrskim naredbam, in sicer na naslov glavnega zastopstva v Ljubljani, katero je pogodbo izvršilo, je filijalna direkcija v Ljubljani odgovorila, da v tej zadevi ni kompetentna in da naj se stranka obrne na njeno centralo v Trstu, ker je bila polica tam izstavljena. Kljub temu, da je polica protipostavno izstavljena v Trstu, odkazuje direkcija v Ljubljani našega državljana na italijansko sodišče.

Namen te zavarovalnice je torej, da pritegne naše državljanke h kompetenci italijanskega fašističnega sodišča, ki naj odloči o veljavnosti za-

varovalnih pogodb naših državljanov in ki bo gotovo odločilo v škodo prizadetih. Ta slučaj pa ni osamljen in bi mogli navesti točno še več drugih, ko se je ministrska odredba kršila v vseh treh, v dveh ali v samo enem slučaju. Poznamo tudi polico, kjer je neka druga, tudi italijanska družba, naznačila kompetenco nekega švicarskega sodišča in bi tedaj moral zavarovalec voditi tožbo za svoje pravice v Švici. S kakšnimi težkočami in ogromnimi stroški je to združeno, bo pač uvidel vsakdo brez komentiranja.

Bilo bi tedaj nujno potrebno, da bi merodajne oblasti, posebno pa ministrstvo za trgovino in industrijo, ki je oba citirana odloka izdalo, ukrenile vse potrebno, da se v bodoče tako kršenje naših naredb po tujih zavarovalnih družbah enkrat za vselej prepreči in onemogoči. To so dolžne ne samo zaradi ugleda države, ampak tudi zato, da zaščitijo legalne pravice jugoslovanskih državljanov.

Gospodarske vesti

× Direkcija državnega rudnika v Ljubliji razpisuje direktno pogodbo za dobavo raznega pisarniškega materiala. Ponudbe bi bilo vložiti najkasneje do 20. oktobra letos. Več je razvidno iz razglaš in tozadavnega seznama materiala, ki je nabit na mestni deski mestnega načelstva v Ljubljani.

× Beograjski trgovinski muzej. Končana so dela na organizaciji in ureditvi modernega velikega trgovinskega muzeja, ki bo ta mesec svečano odprt. Organizacija in delo v tem muzeju je predpisano s pravilnikom, ki ga je odobrila trgovinski minister. Namen osnovanja novega muzeja je ta, da se s propagando ustvari čim večje zanimanje za naše pridelke in proizvode.

× Oddaja del za napravo požarnega hidranta pri vodni postaji Zelše pri Rakeku. Gradbeni oddelk Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 14. oktobra t. l. ponudbe glede oddaje del za napravo požarnega hidranta pri vodni postaji Zelše pri Rakeku. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

× Adresar zavoda za pospeševanje zunanje trgovine. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine v Beogradu namerava izdati s sodelovanjem zbornice za trgovino, obrt in industrijo adresar, kjer bo obsegal vse industrijske tvrdke, kakor tudi večja obrtna podjetja, izvozne in uvozne tvrdke, bančne zavode itd. V ta namen je Zbornica za TOI v Ljubljani razposlala zainteresiranim tvrdkam vprašalne pole, ki jih je zbornici vrniti v predpisanem roku. Tvrdke, ki slučajno ne bi prejele teh pol, naj se obrnejo radi dostavitve pol na zbornični urad, Ljubljana, Beethovnova ulica 10.

Hmeljarska poročila

Savinjska dolina. Povpraševanje po štajerskem hmelju je še vedno jako živahno. Cene so zelo čvrste in se plača za prvovrstno blago po 10 do 13 Din, za slabše pa po 8 do 10 Din za kg. Vendar pa je bila večina letošnjega pridelka razprodana že preje po nižjih cenah in se nahaja v rokah producentov le še največ 400 meterskih stotov hmelja. Tako izgleda, da bodo zadnji ostanki letošnjega pridelka najdražje prodani, da so bile torej tozadavne kalkulacije in navodila »Slovenskega hmeljarja« glede letošnje prodaje docela pravilna in da bodo tisti hmeljarji, ki so se po teh navodilih ravnali, najbolje odrezali. Ako se bodo razmere na tržiščih razvijale v dosedanjem pravcu, zna priti tudi še dobro ohranjen lanski pridelek boljše kakovosti na vrsto.

Češkoslovaška. Prodaja hmelja na Češkoslovaškem letos zelo počasi napreduje in je dosegal prodana komaj polovico letošnjega pridelka. Cene v poedinah okoliših so sledeče: V Zlatcu 10—18 Din, Roudnici in Uštku 8—12 Din, v Dubé (Zelenjak) 5—7 Din in na Moravskem 8—12 Din za kg. K temu pa je treba pripomniti, da so višje cene plačevale le domače pivovarne, ki so kupile do 20 odstotkov letošnjega pridelka, dočim inozemstvo kupuje le po

nižjih cenah. Zadnji čas je povpraševanje slabše in tudi cene popuščajo. Pričakuje se, da bo že prihodnje dni ustanovljen z državno podporo hmeljarsko-trgovski sindikat, ki bo nakupoval večje množine hmelja in na ta način dvignil povpraševanje. Hmeljarji so prepričani, da je za odzdravitev teh žalostnih razmer neobhodno potrebno znatno skriti nasade.

Nemčija. Položaj je v splošnem neizpremenjen. Tendence je čvrsta in so se cene nekoliko dvignile. Za hallertauski hmelj se plača po 14 do 26 Din, za württemberski po 22—26 Din, za badenski po 14—22 Din in gorski hmelj po 9 do 17 Din za kg. Največ se prodaja le srednji hallertauski hmelj po 17—21 Din za kg.

DOBAVE

Gredbeni oddelk Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 17. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 24 komadov »Lutlevih« peči in 10 komadov litoželeznih delavniških peči. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku).

Direkcija Državnega rudnika Velenje sprejema do 27. oktobra t. l. ponudbe glede dobave stikalnih doz in pripadajočih vtikačev, 50.000 kg portland-cementa, razne pločevine, železa, jermenice, verig za lokomotive, zakovice, kovinskih žag, plinovih cevi, viscinozega filtrirnega olja, varoval, varovalnih vložkov, jamskih vodotesnih telefonov, 1 transformatorja in 1 naprave za preizkušanje olja.

Borzna poročila

dne 11. oktobra 1930.

Jugoslovanske efektne in devizne borze danes niso poslovale. V prostem prometu so se na ljubljanskem tržišču imenovala sledeče notacije: Amsterdam 22-75, Berlin 13-455, Bruselj 7-8683, Budimpešta 9-8796, Curih 1095-9, Dunaj 795-5, Newyork 56-27, Pariz 221-27, Praga 167-46, Trst 295-05.

Curih, 11. okt. Beograd 9-1275, Pariz 20-185, London 25-20, Newyork 51-525, Bruselj 71-78, Milan 26-94, Madrid 51-75, Amsterdam 207-52, Berlin 122-38, Dunaj 72-57, Stockholm 138-20, Oslo 137-65, Kopenhagen 137-65, Sofija 3-73, Praga 15-265, Varšava 57-65, Budimpešta 90-15.

Dunaj, 11. okt. d. Amsterdam 285-91, Beograd 12-5787, Berlin 168-58, Bruselj 98-89, Budimpešta 12-4187, Bukarešta 4-2167, Kopenhagen 189-50, London 34-45, Madrid 72, Milan 37-115, Newyork 708-90, Pariz 27-80, Praga 21-0387, Sofija 13-75, Stockholm 190-40, Varšava 79-42, Curih 137-84.

Vrednostni papirji.

Dunaj, 11. oktobra. d. Bankverein 17-50, Kreditni zavod 47-20, Dunav-Sava-Adria 10-65, Prioritete 88-50, Ruše 34-25, Trbovlje 44-50.

Žitna tržišča.

Novi Sad, 11. oktobra. Vse neizpremenjeno. Tendence: neizpremenjena. Promet: Pšenica 33 vagonov, moka 8 vagonov, kuruza 20 vagonov, otrobi 3 vagoni. Vse ostalo brez izpremembe.

Budimpešta, 11. oktobra. Tendence stalna, promet šibak. Pšenica: okt. 15-41—15-51 (15-40 do 15-41), marc 16-40—16-50 (16-40—16-41), maj 16-80—16-90, (16-80—16-81). Rž: okt. 8-68 (8-75), marc 9-60—9-75, Kuruza: 12-50—12-69 (12-50—12-51), trs. maj 11-41.

A. Gastraun
Ljubljana

Prešernova ulica 43
Tvorica dečnikov in solnčnikov — Sprejemajo se popravila in preobleke

Smučarji, lovci in turisti
naj si pravočasno oskrbe
specijalne čevlje
pri dobrem strokovnjaku

Škraba Franc, Novi trg (Turjaški) 2

Zahvala

Naš skrbni in nepozabni soprog, oče, stari oče, svak, tast in stric, gospod

Josip Zurc

sanja večni sen na šmihelskem pokopališču. Težke in bridke ure so nas zadele in zato iskrena in pristrana hvala vsem vam, ki ste se v tužnih dneh spomnili njega in nas. Mnogo hvale smo dolžni zdravniku dr. Milanu Ropasu za požrtvovalno nego pokojnika v njegovi dolgotrajni bolezni in neštetim obiskom, ki so bolniku lajšali trpljenje. Predvsem častitemu g. patru Vilibodu Belcu, delegatu usmiljenih bratov, kot tudi častitimi duhovščini, pokojnikovim prijateljem, tovarišem in znancom in dalje vsem, ki ste mu s svojim nad vse častnim spremstvom poslednjič izkazali ljubezen in spoštovanje.

Zadnja pokojnikova pot je bila vredna njegovega življenja. Hvala vam, ki ste prihiteli od drugod, da ga spremite na poslednji njegov dom. Za toplo besedo ob pokojnikovem odprtem grobu zahvaljena g. Kavčič iz Ljubljane in novomeški učitelj g. Viktor Pirnat, hvala za poslovilno pesem novomeških pevcev, zastopnikom novomeških uradov, šol, društev, osobito častnim gasilskim četam iz Novega mesta, Šmihela, Toplice in od drugod, vsem darovalcem vencev in cvetja in vsem, ki ste posvetili ljubljenejmu pokojniku dobro misel! Tisočkrat Bog plačaj! Ohranite ga v dobrem spominu!

Novo mesto - Kandija, 12. oktobra 1920.

žalujoči ostali.

Sport

Balkanska olimpijada

(Od našega posebnega poročevalca.)

Atene, 6. oktobra 1980.

Skok v višino: 1. Papanikolau (Grčija), 180 cm, 2. Mantelos (Grčija), 175 cm, 3. Kallay (Jugoslavija), 175 cm, 4. Shop (Rumunija), 175 cm, 5. Tončič (Jugoslavija), 170 cm. V tej disciplini se je vršila zelo ostra borba, ki je končala s sigurno zmago obeh Grkov. Zmagovalec Papanikolau je bil v izredni formi in je sigurno preskočil 1.80 m; višino 185 cm je zrušil samo vsled dotika z roko.

Od naših reprezentantov, Kallaya in Tončiča, smo pričakovali več, toda radi nastopa publike in dolgega čakanja sta bila tako nerazpoložena, da jima ni niti v enem poskusu uspelo preskočiti svoje najboljši marke 180 cm.

Tek 1500 m: 1. Pedan (Bolgarija), 4:18; 2. Georgakopoulos (Grčija), 4:18.2; 3. Paveliac (Rumunija); 4. Peet (Bolgarija); 5. Morisseos (Grčija).

Ta tek je bil od vseh najzanimivejši. Takoj v začetku prevzame vodstvo jug. rekorder Predanič, ki je slovel kot favorit, in ga obdrži skozi eno rundo in pol. Sedaj ga prehiti sigurno Bolgar Pedan, ki vodi naprej ostro. Predanič popolnoma odpada in ga vsi po redu prehite. V zadnji rundi pride do obupne borbe za vodstvo, ki ga zadrži Pedan. V zadnjih sto metrih se borita prva dva s skrajnimi silami prsa v prsa, Grk Georgakopoulos se vrže na ciljno vrstico in pada na tekalnice. Vkljub temu je prvi Pedan, ker je prešel cilj s prsmi kot prvi, dočim je imel Grk istočasno na vrstici samo dlani. Publiko je burno aklamirala zmagovalec.

Finale 100 m: 1. Nauticas (Grčija), 11.2 sek.; 2. Semih (Turčija), 11.1 sek.; 3. Vamvakas (Grčija), 11.2 sek.; 4. Mehmed Ali (Turčija); 5. Hellebrand (Jugoslavija). Tu je izostala zmaga Turka Semih, ki je po predtekkih veljal kot favorit. Starter je bil naravnost nemogoč. Ne zna, kaj pomeni kontakt s tekmovalec, vsled česar je bilo več nepravilnih startov.

Finale 400 m z zaprekami: 1. Manticas (Grčija), 56.6; 2. Miropulos (Grčija), 56.8; 3. Virgil (Rumunija); 4. Baušćak (Jugoslavija); 5. Vitalyos (Rumunija). Manticas je zmagal v izbornem času za to tekalnico. V samem tekmovanju je izdal vso moč, tako da je na cilju od napa padel. Po parminutnem ležanju na cilju je vstal in bil od publike pozdravljen z velikanskim navdušenjem.

Jugoslovan Baušćak je imel skrajno zunanjo progo in je bil s tem vsled nezadostne rutine zelo handicapiran. V kaki notranji progi bi mu se vsekakor bila nudila možnost boljšega place-menta. Boril se je pa vseeno odlično.

Balkanska stafeta: 800 m x 400 m x 200 m x 100 m: 1. Jugoslavija, 3:34.2; 2. Grčija, 3:36.2; 3. Turčija, 3:37.4; 4. Rumunija; 5. Bolgarija.

Za vse prisotne Jugoslavoane je bila ta stafeta glavna točka celega tekmovanja. Vsak za sebe je mislil: Samo ako Rittig ne odpove. In ni odpovedal! Po prvih 100 m je prešel na vodstvo in pretek prvih 400 m v 60 sekundah, ostro spremljan od drugih tekmovalec, ki so vsi bili v grupi. Po 500 m potegne močno, postruje tempo in si pribori 8-12 m naskoka. Sledita mu Turk in Grk.

Naš štiristometraš Ferenščak zgubi par metrov na sami predaji, ker je spremenil mesto in ga ni Rittig takoj videl, toda sigurno zbeži, zviša naskok na 15 m in v dobri kondiciji preda Schreiberju. Slednji zadrži vso prednost, vsled česar finalist Hellebrand reže kot sigurni prvi cilj z naskokom preko 10 m. Ta zmaga je zelo povzdignila borbenost pri naši reprezentanci.

Konečno stanje prvega dneva je: Grčija 44 točk, Rumunija 16 točk, Jugoslavija 13 točk, Turčija 9 točk, Bolgarija 8 točk.

V ponedeljek so se tekmovanja, in sicer v

metu diska, nadaljevala na Stadionu Panelinios, ker je glavni stadion preozek in bi se lahko ponovil slučaj minulega leta, da bi diskosi padali na mramornate tribine.

Našima odličnima reprezentantom, dr. Narančiču in Manojloviću, je uspelo zasesti oba prva mesta in nas s tem potisniti v končni klasifikaciji na drugo mesto.

1. Dr. Narančič (Jugoslavija), 42.57 m; 2. Manojlović (Jugoslavija), 41.98 m; 3. Havaletz (Rumunija), 41.52; 4. Maliopolos (Grčija), 39.01 m; 5. Dallonis (Grčija), 38.96 m.

Stanje točk po tem tekmovanju je: Grčija 47, Jugoslavija 22, Rumunija 19, Turčija 9, Bolgarija 8.

V torek so se na istem igrišču nadaljevala tekmovanja, in sicer v metu kladiva. Rezultati so sledeči: 1. Bodea (Rumunija), 37.98 m; 2. Ferković (Jugoslavija), 36.15 m; 3. Karabatis (Grčija), 31.68 m; 4. Manojlović (Jugoslavija), 31.20 m; 5. Britz (Rumunija), 30.96 m.

Zmagal je, kakor se je z gotovostjo računalo, kapetan romunske vojske Bodea, ki stalno prebaci marko 40 m. Ostali tekmovalci so razen Ferkovića vsi zelo slabi, tako da bi jih drugi naši atleti brez velikega truda premagali. Zgubili smo tukaj sigurno tretje mesto; da je nastopil Gašpar, ki je bil službeno zadržan, bi bili lahko zasedli celo prvo mesto.

Po torkovem tekmovanju je stanje sledeče: Grčija 50, Jugoslavija 28, Rumunija 25, Turčija 9, Bolgarija 8.

Pri naših tekmovalcih je moral dober. S samozavestjo pričakujemo tekmovanja v soboto in nedeljo.

SK Bled - Tenis turnir za prvenstvo.

Pred kratkim se je vrnil na Bledu interni teniški turnir za prvenstvo SK Bled. Izvajale so se le single igre dam in gospodov, pri katerem je sodelovalo 9 gospodov in 6 dam. Prvakinja kluba je postala Lise Mayer, ki je odigrala vse igre sigurno, ter je na koncu sezone pokazala največji napredek. Prvenstvo gospodov si je zasluženo osvojil g. Pavel Luckman z Jesenic.

S tem turnirjem je tenis sekcija zaključila letošnji spored. Izvedla je v prvem letu svojega obstoja tri medklubske turnirje, dva zmagovito: proti TD Ateni 4:2, proti Villacher Tennis-Klub: 11:6 proti ljubljanski Iliriji pa je podlegla s 3:10.

Balkanski pokal.

Za prihodnje leto pripravlja sekcija obširen in pester spored, ki bo kulminiral v internacionalnem treningu. Agilni sekciji je želeli mnogo uspeha.

Sofija, 10. oktobra. V nedeljo 12. t. m. se sešane tu konferenca za balkanski pokal. Isti dan bo tudi mednarodna nogometna tekma med Bolgarijo in Rumunijo. Sodil jo bo Jovan Ružić (Beograd).

SMUČARJI

Pri Savinjski podružnici SPD v Celju se je ustanovil poseben zimsko-sportni odsek, katerega namen je gojiti zimski šport, smučanje, sanjkanje itd. Odsek je že prijavljen pri Mariborskem zimskošportnem podsavezu kot član. Vsi smučarji so vabljeni na sodelovanje. Radi verifikacije pri Podsavezu se naj zglase vsi pri g. Krajncu ali Kopinšku najkasneje do 20. okt. t. l., da odsek ne zamudi roka prijave. Po zimi se bo vršil teden dni trajajoči smučski tečaj za novince. Priredilo se bo več skupnih izletov na Celjsko kočo, Smohor, Mrzlico, Kum in Sv. Planino, da bodo lahko smučarji spoznali krasoto narave po zimi. Smučski odsek bo oskrboval meseca aprila Kočbekov dom na Korošici za svoje člane in za druge prijavljence le v tolikem številu, v kolikor bo prostora. Meseca februarja se bo vršila hitrostna tekma navzdol od Celjske koče. Upati je, da bo Celjska koča po zimi toliko bolj polna, kolikor je sedaj prazna in malo obiskana. Da se zbudi zanimanje tudi pri mladini, si je odsek nadel nalogo, posvetiti jej posebno pažnjo. — Zimsko-sportni odsek SPD.

Zdravniška posvetovalnica

G. V. R. v L.: Edino resno sredstvo za to, kajpada na abnormalni presnovi temelječo »razvado« je nadzorstvo. Poskusite dajati otroku ribje olje, ali učinkovitejši in seveda dražji preparat: vigantol. Poleg tega tečno, osobito mlečno hrano.

G. D. R. v N. B.: Sodi v resnici v kozmetiko. Toda, da vam ustrežemo, vam izpolnimo izjemo vašo željo. Učinek preparatov, napravljanih iz kumar, je skoro vedno enak učinku, ki ga morejo uveljavljati njihove primesi. Evo nekaj receptov iz prejšnjih dni. 1. Esenca, Naskubi 500 gr čim tanjše mogoče in nali nanje 600 gr vinskega cveta ter dobro pokrij posodo. Po preteku 8-10 dni jih izžmi ter precedi tekočino. 2. Krema. Zmešaj 5 gr mandeljevega olja, 25 gr lamolina. Polagoma dodajaj pozneje pol grama borove kisline, raztopljene v 30-50 gr kumarinega soka. 3. Mleko. 1 gr citrononinega olja, 3 gr lavandulovega olja, 5 gr kalijevega karbonata, 5 gr boraksa, 5 gr stearina, 15 gr mila v prah zdrobljenega, 15 gr belega voska. 150 gr alkohola, 350 gr soka, 400 gr glicerina in 500 gr deževnice.

G. A. E. v B. Mažite in umivajte si roke mor-da s sledečo esenco: strojne kisline 0.1 gr, ocatove kisline 3 gr, alkohola ali kolinske vode 100 do 150 gr. Parfem poljubno.

»Marijak. Vsakdar, ko se napolnijo prebavila z jedjo, brzi kri k njim v svrhu prebavljanja. Ker več krvi, ki jo ima telo na razpolago, kre-ne v trebušno votlino, jo je nekaj manj v glavi, torej tudi v možganih. Ta relativna razbreme-njenost je tudi vzrok, da postane mnogo ljudi, ki so dobro obedovali, zaspanih in lenih po kosilu. Tudi vaše glavobolje bi se v smislu na-šega opisa dalo tako razlagati.

G. D. T. v M. Kar pišete o vaših opazovanjih na seči, ne stoji v nikaki zvezi z dejstvi, nave-denimi v vašem pismu.

»Solnik. Poleg črevesnega imamo dvoje spe-cifičnih organov za izločevanje za telo neporab-nih ali celo strupenih in torej kvarnih izločin iz krvi kot končnih produktov presnove: seči in znoj, namreč ledice in kože. Skozi nje iz-ločujemo razne soli in druge snovi raztopljene več ali manj v vodi. Z znojem daleko toliko teh snovi ne izločujemo kot s sečjo, vendar n. pr. poskusne živali, če jim vzamemo možnost izlo-čanja potem kože, poginejo na zastrupljenju. Oba organa sta tudi v medsebojni zvezi glede izločevanja vode in seveda tudi v njih raztop-ljenih snovi, katerih količina je zopet odvisna od njih raztopljivosti. V mrazu, ko se neznatno potimo, izločujemo pretežno količino vode s sečjo. V velik vročini in napornem delu v nji, ko se močno potimo, se reducira količina seči lahko na minimum. Seč, ki jo tedaj izločujemo, je gosta, neprozorna, prekomerno nasičena z raztopninami, in postane lahko celo jedka. Ko se razhladi izpadejo sesedki, neraztopljeni v se-daj nizko temperirani seči in poskorjajo posodo. To ni treba, da bi bila posledica kakke bolezni. Vedeti je nujno treba samo to, da se ta proces pravilno razume, da v isti količini vode razto-piš maksimalno lahko samo gotovo količino kake soli. Ker ista količina razhlajene vode ne raztopi v sebi tako visoko količino soli, koli-čina, ki je za nižje temperature prevelika, iz-pade kot sesedek.

G. A. K. — Anonimno. Koš!

G. B. R. v Z. K. — Če so organi sicer zdravi pred starostno dobo, ni moči govoriti o drugi impotenci, kot taki, ki se pojavlja iz živčnih ali psihičnih vzrokov. S primerno terapijo, o ka-teri ne velja razpravljati na tem mestu, se da skoro vedno spremenju strokovnemu zdravniku doseči popoln efekt. Na medikamente pa se je prav malo zanesti; skoro vedno puste na cedilu oba — bolnika in zdravnika.

Izdeluje gojzer, lov-ske, smučke 212 in športne čevlje.

Ima v zalogi in iz-deluje po meri.

A. ZALOKAR
GOSPOSVETSKA C. 8.

Mali oglasi

Oglasi socijalne in posredovalne vsebine: beseda 50 par. Najmanj Din 5.—. Oglasi reklamnega in trgoveškega značaja: najmanj Din 10.— (do 5 besed). Vsaka nadaljna beseda 50 par. Za pismene odgovore priložite znamko.

Trboveljski premog

Špecijski »KOKS« za kurjavo naročite pri »ILIRIJE«.

Dunajska cesta 46. — Telefon 28-20, 25-95.

Ako želite kupiti na obroke

obrnite se na
KREDITNO ZADRUGO
DETALJNIH TRGOVCEV
R. Z. Z. O. Z.
v Ljubljani
Cigaletova 1 (zr. pos.)

Tvornica
štampiljk
Teodor Rabič
Ljubljana
Miklošičeva cesta 15
Štampiljke v moderni izdelavi

Dežnike

izdeluje in popravlja
trdka 575

Ivan Pavlin
Ljubljana
Florjanska ulica 11
Solidna postrežba!

Železninska veletovrdka želi namestiti mladega absolventa Trgovske akademije

za sedaj kot praktikanta v knjigovodstvu. Plača po dogovoru. Stalno mesto. Ponudbe s pre-pisom spričevala na Upravištvu lista „Ju-goslovan“ pod značko: Trgovski akademik št. 2727. 584

Posestva, gozdove,

hiše, gostilne, trgovine, mlne žage. Nakup, prodaja, najem, zame-njava. Najceneje, naj-solidnejše pri posredo-valnici »Marstan« Maribor, Koroška 10. Ponudbe brezplačno. 581

Vašo usodo 1931.

in še to leto v osebnih, družinskih, gospodar-skih zadevah izveste potom: »Marstana« posvetovalnica, Maribor, Koroška c. 10. — Vpis-snina Din 10.—, 3 znamke. 582

Stavbno in pohištveno mizarstvo s parno silo
FRAN ŠKAFAR
Ljubljana, Rimska cesta 16
Stalna zaloga modernega pohištva ter ameriških pisarniških oprav

Strojno podjetje

R. Willmann, Ljubljana

Slomškova ul. 3

Zatvornice, vodna kolesa in mlinske
naprave, beneški jarmaniki, krožne
žage, nihalne žage, transmisijski deli.

ST-DEU
LJUBLJANA
DALMATINOVA 13

Velour, modni šerjati, saloni in pliš
za damske plašče
Velika fabrika, nizke cene.
R. MIKLAUC, »Pri Skofu«
Ljubljana
Lingarijeva ulica - Medar-ska ulica - Pred Školjo.

Modne, modni kragami
za lase oblate in sušaje.
Velika izbira ugodne cene
R. MIKLAUC, »Pri Skofu«
Ljubljana
Lingarijeva ulica - Medar-ska ulica - Pred Školjo.

Preseljevo
SLOVENIA-TRANSPORT
Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 36.
Telefon 2718

KLIŠEJE
vseh vrst po fotografijah
ali risbah
izvaja juje
najsolidnejše
KLIŠARNA ST-DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVA 13

Kmetijska družba v Ljubljani

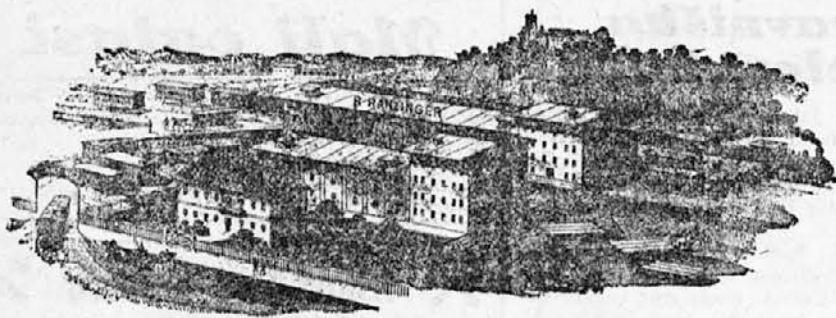
TURJASKI TRG 3

je glavna zastopnica kmetovalcev v dravski banovini in šteje nad 380 kmet. podružnic in okrog 26.000 članov. Člani plačajo na leto 20 Din in dobivajo za to brezplačno strokovni list

VSAK KMET MORA BITI
ČLAN KMETIJSKE DRUŽBE

»KMETOVALEC«

Ta list jim nudi strokovni pouk in navodila za umno gospodar-stvo. Družba dobavlja članom tudi razne kmetijske potrebščine

Špedicijsko podjetje

LJUBLJANA

Telefon št. 20-60

R. RANZINGER

prevzema vse v to stroko spadajoče posle. **Lastno skladišče** z direktnim tirom od glavnega kolodvora. **Carinsko skladišče.** **Mestne trošarineprosto skladišče.** **Carinsko posredovanje.** **Prevoz** pohištva s pohištvenimi vozovi in avtomobili.

„DUNAV“

Zavarovalna delniška družba v Zagrebu

Podružnica v Ljubljani

Telefon 24-05 Šelenburgova ulica 3

Zavaruje

po najugodnejših pogojih proti škodam: vsled požara, vlomske tatvine, razbitju stekla, transporta, neugod in zakonitega jamstva. Prevzema tudi zavarovanja avtotaksa, avtojamstva ter sklepa življenjska zavarovanja vseh vrst z in brez zdravniške preiskave za slučaj doživetja in smrti, otroška in štedilna zavarovanja po najmodernejših kombinacijah in cenih tarifih. Police naše družbe sprejema ministrstvo vojne in mornarice kot kavejco pri ženitvi gg. oficirjev.

Vsa potrebna pojasnila so na razpolago pri vseh naših glavnih in krajevnih zastopstvih 505

Cenjenemu občinstvu se priporoča na novo ustanovljena tvrdka

Trgovina z železnino

Jos. Zalta & Co.,

Ljubljana, Dunajska cesta št. 9

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

v Ljubljani, Miklošičeva 21, Masarykova 12.

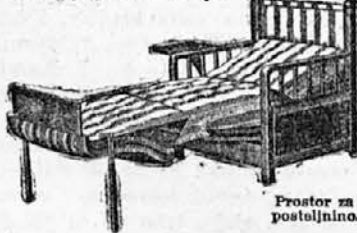
Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove in stelo proti razpoki in prelomu.
3. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanja na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Zastopniki v vseh mestih in farah.

598

Garantirana konstrukcija!

Prostor za posteljno.

Franc Jager

tapetništvo

Ljubljana, Sv. Petra nasip 29

Priporoča svoje najmodernejše spalne fotelje vseh vrst modroce, otomane itd.

Najmodernejša oblika!

Ustanovljeno l. 1852.

Teod. Korn
LjubljanaPoljanska c. št. 8
(prej Henrik Korn)

krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. — Instalacija vodovodov in central. kurjave. — Naprava strelododov; kopališke ni klosetne naprave

Ubožen študent

bi rad v prostih urah zaslužil za preživljanje s prevajanjem v slobohrvaščino ali iz francoščine in nemščine v slovenščino. Pogoji v upravi. 807

L. MIKUŠ
LJUBLJANA, MESTNI TRG 15TELEFON STEV. 2282.
USTANOVILJENO 1839

DEŽNIKI

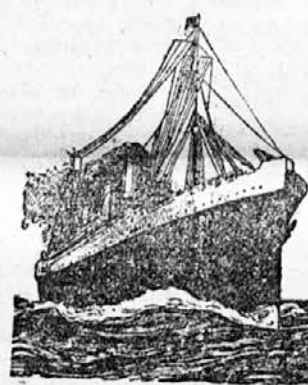
Na malo! Na veliko!

Priatelj!

Zakaj so francoske linije najkrajše in najboljše v Južno in Severno Ameriko?

Zato, ker je črta Le Havre—New-York najbolj priljubljena in ima velike prednosti posebno zato, ker velikanski francoski brzoparniki „Ile de France“, „Paris“ itd. so v hitrosti neprekosljivi in priljubljeni zato, ker imajo tudi v III. razredu udobne kabine in ker je izborna postrežba, okusna domača hrana in znamenito francosko vino „Borde“ brezplačno pri vsakem obedu. Vse to dokazujejo priznana in zahvalna pisma.

Najkrajša pot v Južno Ameriko pa gre preko pristanišča Marseille 14 do 15 dni v Argentino.

Cie. Gle. Transatlantique,

Chargeurs - Réunis in

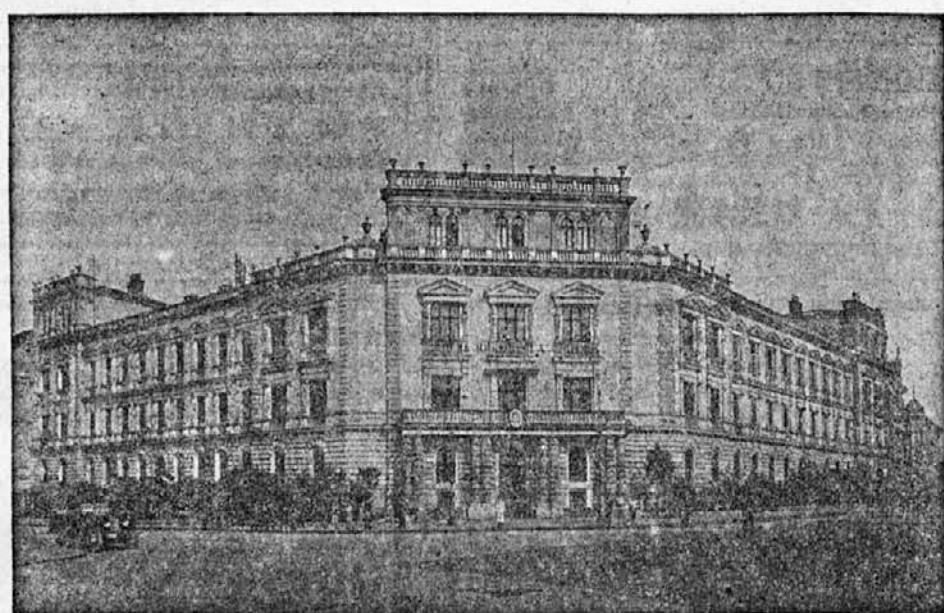
20 Transports - Maritimes

Pojasnila daje brezplačno zastopnik

IVAN KRAKER

LJUBLJANA

Kolodvorska ulica št. 35.

Prihrankom rojakov v Ameriki, denarju nedoletnih, ki ga vlagajo sodišča, ter naložbam cerkvenega in občinskega denarja posveča posebno pažnjo. — Hranilnica daje posojila na zemljišča po najnižji obrestni meri. — Vse prošnje rešuje brezplačno

Najvarneje in najugodnejše

se nalaga denar pri pu-

pilarnovarnem zavodu, ki

že obstoja 64 let

**Celjska
mestna
hranilnica**

v Celju
Krekov trg
(v lastni palači pri kolodvoru)

Za hranilne vloge jamči poleg premoženja še mesto Celje z vsem premoženjem in vso davčno močjo.

578

NOVOST! Dvokolesa teža do

7 kg
naprej

najlažjega in najmodernejšega tipa najboljših svetovnih tovarn. Otroški vozički od najpriprostejšega modela. Izdelujejo se tudi po okusu naročnika. Stivalni stroji, motorji, pneumatici, posamezni deli. Velika izbira najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki franco.

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov.

LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

SPLOŠNA MALOŽELEZNIŠKA D. D. V LJUBLJANI razpisuje gradnjo

**40 odvodnih kanalov
za kretnice.**

Ponudbo je vložiti do 12. ure dne 15. oktobra 1930. — Vse pogoje in skice je dobiti pri naslovu. (567)

**TISKARNA
MERKUR
LJUBLJANA**
Gregorčičeva 23

Tiska časopise,
knjige, brošure, ta-
bele, cenike i. t. d.
**LASTNA
KNJIGOVESNICA**

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

II. No. 30.899.

Razpust društva.

Društvo Podružnica Kršćanske šole v Motniku, srez Kamnik, je razpuščeno, ker že več let ne deluje, nima ne članov niti imovine in torej tudi ne pogojev za pravni obstoj.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine, v Ljubljani, 1. oktobra 1930.
Po odredbi pomočnika banalnega načelnika upravnega oddelka: dr. ...

II. No. 30.900.

Razpust društva.

Društvo Podružnica kršćanske šole v župniji Sela pri Šumberku, srez Novo mesto, je razpuščeno, ker že več let ne deluje, nima ne članov niti imovine in torej tudi ne pogojev za pravni obstoj.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine, v Ljubljani, 1. oktobra 1930.
Po odredbi pomočnika banalnega načelnika upravnega oddelka: dr. Staré s. r.

V. No. 3298/1—1930.

3—3 2362

Razglas o licitaciji

Kralj. banska uprava razpisuje za prevzem ureditve ulice Zgornja Murava na Jesenicah iz kaldrmskega fonda v skrajšanem roku

I. javno pismeno ofertno licitacijo na dan 29. oktobra 1930. ob enajstih

v pisarni županstva mestne občine na Jesenicah. Pri I. odseku tehničnega oddelka banske uprave v Ljubljani se dobivajo med uradnimi urami potrebni podatki, pojasnila in ofertni pripomočki proti plačilu napravni stroškov.

Ponudbe se morajo glasiti v obliki enotnega popusta v odstotkih na cene odobrenega proračuna, ki znaša Din 166.208-20 (enstošdesetšeststisočdvestoosem dinarjev 20 par).

Podrobnosti razpisa so razvidne iz razglasa o licitaciji v »Službenih Novinah« in na razglasni deski županstva na Jesenicah ter tehničnega oddelka kralj. banske uprave.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani, dne 9. oktobra 1930.

V. No. 3510/1—1930.

3—3 2363

Razglas o licitaciji

Kralj. banska uprava razpisuje za prevzem gradnje mostov preko Save in potoka Jesenice na Jesenicah iz kaldrmskega fonda v skrajšanem roku

I. javno pismeno ofertno licitacijo na dan 29. oktobra 1930. ob enajstih

v pisarni županstva mestne občine na Jesenicah. Pri I. odseku tehničnega oddelka banske uprave v Ljubljani se dobivajo med uradnimi urami potrebni podatki, pojasnila in ofertni pripomočki proti plačilu napravni stroškov.

Ponudbe se morajo glasiti v obliki enotnega popusta v odstotkih na cene odobrenega proračuna, ki znaša Din 456.088-41 (štiristošestdesetšeststisočosemdesetosem dinarjev 41 par).

Podrobnosti razpisa so razvidne iz razglasa o licitaciji v »Službenih Novinah« in na razglasni deski županstva na Jesenicah ter tehničnega oddelka kralj. banske uprave.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani, dne 9. oktobra 1930.

V. No. 5302/3.

2396—3—1

Razglas o licitaciji

Kr. banska uprava Dravske banovine v Ljubljani razpisuje za prevzem težaških in zidarskih, tesarskih, krovskih, kleparskih, mizarskih, ključavničarskih, steklarskih, pleskarskih in slikarskih del, montaže centralne kurjave, instalacije vodovoda in montaže dvigala pri preureditvi posestva Novo Celje pri Zalcu v hiralnico za umobolne

I. javno pismeno ofertno licitacijo na dan 30. oktobra 1930. ob 11. uri

v sobi št. 17. tehničnega oddelka v Ljubljani. Vsi potrebni podatki, pojasnila in ofertni pripomočki se proti plačilu napravni stroškov dobivajo med uradnimi urami v sobi št. 22.

Ponudbe naj se glase tako, da podajo v obliki popust v odstotkih (tudi z besedami) na vsote odobrenega proračuna, ki znaša za:

1. Težaška in zidarska dela	Din 2.405.871-46
2. Tesarska dela	" 300.199-35
3. Krovski dela	" 120.029-17
4. Kleparska dela	" 126.622-80
5. Mizarska dela	" 396.744-40
6. Ključavničarska dela	" 180.137-08
7. Steklarska dela	" 40.178-95
8. Pleskarska dela	" 76.536-62
9. Slikarska dela	" 49.896-66
10. Montažo centralne kurjave	" 565.024-70
11. Instalacije vodovoda	" 755.255-20
12. Montažo dvigala	" 50.000—

Podrobnosti razpisa so razvidne iz razglasa o licitaciji v »Službenih Novinah« in na razglasni deski tehničnega oddelka.

Kr. banska uprava Dravske banovine, v Ljubljani, dne 9. oktobra 1930.

Razglasi sodišče in sodnih oblastev

Preds. 1100 4/30—1.

Razpis.

Razpisuje se mesto pisarniškega pripravnika 5. skupine II. kategorije za območje višjega deželnega sodišča ljubljanskega.

Pravilno kolekovane in po predpisu čl. 12. čin. zak. opremljene prošnje naj se vložijo pri predsedništvu višjega deželnega sodišča v Ljubljani v teku 6 tednov po objavi pričujočega razpisa v »Jugoslovanu«. Predsedništvo višjega deželnega sodišča v Ljubljani, dne 10. oktobra 1930.

Kps 470/30—7.

2386

V imenu Njegovega Veličanstva kralja!

Podpisano okrajno sodišče je razsodilo s sodbo z dne 2. oktobra 1930., da je Debelak Terezija, trgovka v Murski Soboti, Soteska št. 5, stara 42 let, kriva prestopka po čl. 6 zakona o pobijanju draginje življenjskih potrebščin in brezvestne spekulacije, storjenega s tem, da je prodajala dne 25. avgusta 1930. na sejmu v Murski Soboti kot prodajalka klobas, mesnih izdelkov ter žemelj, ne da bi imela na vidnem mestu niti sumarno niti podrobno naznačenih cen.

Zaradi tega je bila obsojena po čl. 6 navedenega zakona na 1 dan zavora in 25 dinarjev denarne kazni ali v slučaju neizterljivosti na 1 dan zavora.

Okrajno sodišče v Murski Soboti, odd. III., dne 2. oktobra 1930.

Kps 466/30—7.

2385

V imenu Njegovega Veličanstva kralja!

Podpisano okrajno sodišče je razsodilo s sodbo z dne 3. oktobra 1930., da je Koren Jožef, trgovec v Renkovcih št. 45, star 57 let, kriv prestopka po čl. 6. zak. z dne 30. decembra 1922. »rad. list« št. 60 o pobijanju draginje življenjskih potrebščin in brezvestne spekulacije, storjenega s tem, da je prodajal dne 25. avgusta 1930. na sejmu v Murski Soboti kot trgovec manufakturno blago, ne da bi imel na vidnem mestu niti sumarno, niti podrobno naznačenih cen.

Zaradi tega je bil obsojen po čl. 6. navedenega zakona na 1 dan zavora in na 25 Din denarne kazni, ali v slučaju neizterljivosti na 1 dan zavora.

Okrajno sodišče v Murski Soboti, odd. III., dne 2. oktobra 1930.

A 141/30—5.

2365 3—2

Oklic

dedičev neznanega bivališča.

Kovačević Janko, posestnik iz Tisovca št. 8, občina Kalje, je dne 19. maja 1930. v Tisovcu št. 8 umrl. Poslednja volja se ni našla.

Dediči otroci — ozi. njih potomstvo, in sicer Kovačević Vaso, Kovačević Niko, Kovačević Janko, Kovačević Miloš, Kovačević Tomo, katerih bivališče sodišču ni znano, se pozivajo, da se v teku enega leta od danes naprej zgledajo pri tem sodišču.

Po preteku tega roka se bo zapuščina z ostalimi dediči in z gospodom Makarovič Jožetom iz Dobe št. 1, ki se je postavil za

skrbnika za navedene odsotne dediče, oziroma njih potomstvo.

Okrajno sodišče v Kostanjevici, odd. I., dne 2. oktobra 1930.

E 526/30—5.

2393

Dražbeni oklic.

Dne 24. novembra 1930. ob devetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 21 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Dolnja Lendava, vl. št. 1413.

Cenilna vrednost: 17.570 Din; vrednost pritlikline: 235 Din; najmanjši ponudek: 11.714 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče Dol. Lendava, dne 9. oktobra 1930.

E 664/30—5.

2394

Dražbeni oklic.

Dne 27. novembra 1930. ob devetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 21 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Zamostje, vl. št. 41.

Cenilna vrednost: 40.000 Din; vrednost pritlikline: 591 Din; najmanjši ponudek: 26.667 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče Dol. Lendava, dne 9. oktobra 1930.

E 527/30—5.

2395

Dražbeni oklic.

Dne 4. decembra 1930. ob devetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 21. dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Bistrica, vl. št. 695.

Cenilna vrednost: 5500 Din; najmanjši ponudek: 3667 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se jih ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče Dol. Lendava, dne 9. oktobra 1930.

E 505/30—7.

2378

Dražbeni oklic.

Dne 4. decembra 1930. ob devetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 10. dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Navarda, vl. št. 62 in 64.

Cenilna vrednost: Din 6472; najmanjši ponudek: Din 4314.—

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče Sv. Lenart v Slov. gor. dne 7. oktobra 1930.

Vpisi v trgovinski register.

I. Vpisale so se nastopne firme:

642. Sedež: Mengeš.

Dan vpisa: 4. oktobra 1930.

Besedilo: Keramični in gradbeni material, L. Battelino & Co., družba z o. z. v Mengšu.

Obratni predmet: Nakup in prodaja, urvoz ter izdelovanje vsakovrstnega keramičnega in gradbenega materiala, ustanavljanje podružnic, prevzemanje in udeležba na enakih podjetjih.

Družbena pogodba z dne 20. septembra 1930., opr. št. 8041. Družba je ustanovljena za nedoločen čas. Višina osnovne glavnice Din 5000.—. Na to vplačani zneski v gotovini: Din 5000.—.

Poslovodji: Fellacher Rado, zasebni uradnik v Ljubljani, Bethovnova ulica št. 6, in Battelino Alojzij, pečarski mojster in posestnik v Malem Mengšu št. 81, začasno v Ljubljani, Tesarska ulica št. 5.

Za namestovanje upravičen: Družbo zastopata in njeno tvrdko podpisujeta oba poslovodji kolektivno tako, da podpišeta kolektivno svoje ime pod pisano, natisnjeno ali štampiljirano besedilo tvrdke.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 4. oktobra 1930.

Firm 1771/30 Rg C IV 217/1.

643. Sedež: Preserje pri Ljubljani.

Dan vpisa: 4. oktobra 1930.

Besedilo: Pristavec & Golja, lesna industrija družba z o. z.

Obratni predmet: Nakup neobdelanega in prodaja obdelanega lesa in lesnih izdelkov.

Družbena pogodba z dne 26. septembra 1930., opr. št. 17.127. Družba je ustanovljena za nedoločen čas. Višina osnovne glavnice: Din 100.000.—. Na to vplačani zneski v gotovini: Din 100.000.—. Poslovodji: Pristavec Leopold, posestnik in trgovec z Jezera št. 9, Golja Franc, trgovec iz Podpeči.

Za namestovanje upravičen: Družbo zastopata in njeno tvrdko podpisujeta oba poslovodji kolektivno na ta način, da pod napisano, natisnjeno ali s štampiljko odtisnjeno besedilo tvrdke pristavita oba poslovodji kolektivno lastnoročno svoja podpisa.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 4. oktobra 1930.

Firm 1768/30 Rg C IV 215/1.

II. Vpisale so se izpremembe in dodatki pri nastopnih firmah:

644. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 4. oktobra 1930.

Besedilo: Kranjska industrijska družba.

V seji eksekutivne upravnega sveta z dne 21. julija 1930. je bil imenovan gospod ing. Dostal Leo za tehničnega ravnatelja družbe ter se mu je podelila prokura v svojstvu direktorja po § 22. družbenih pravil. Prokura se je podelila višjemu inženjerju in obratovodnji tovarne elektrod na Dobravi gospodu dr. Viktorju Somogyu.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 4. oktobra 1930.

Firm 1762/30 Rg B I 12/65.

645. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 4. oktobra 1930.

Besedilo: »Sikor«, družba z o. z.

Po sklepu občnega zbora z dne 26. septembra 1930., opr. št. 3062, se je spreminila družbena pogodba z dne 13. avgusta 1930., opr. št. 2959, v odstavkih »Devetih« in »Desetih«.

Poslovodja družbe obstoji iz enega poslovodje, ki družbo zastopa in njeno tvrdko podpisuje samostojno na ta način, da pristavi pod natisnjeno ali od kogarkoli napisano ali s pečatom odtisnjeno besedilo tvrdke svoj podpis.

Izbriše se poslovodja ing. Koronini Makso.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 4. oktobra 1930.

Firm 1780/30 Rg C IV 199/2.

646. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 4. oktobra 1930.

Besedilo: Svečarna Pax, Kopač & Stele, družba z o. z.

Po sklepu občnega zbora z dne 17. septembra 1930., opr. št. 14.317, se je ustanovil pri družbi nadzorstveni svet in sta se dopolnila odstavka Sedmič in Dvanajstih družbene pogodbe z dne 31. maja 1929, opr. št. 13.181.

Člani nadzorstva so: dr. Kulovec Franc, minister n. r. v Ljubljani,

Mlakar Janko, profesor v pok., Ljubljana, Hirska ul. št. 25, in

dr. Benkovič Ivo, odvetnik v Ljubljani.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 4. oktobra 1930.

Firm 1767/30 Rg C IV 44/2.

Vpisi v zadržni register.

I. Vpisala se je nastopna zadruga:

Dan vpisa: dne 25. septembra 1930.

647. Sedež: Makole.

Besedilo: Vodovodna zadruga v Makolah, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Zadruga ima namen: 1. Napraviti zadrugi vodovod, ki preskrbuje z vodo občine Makole, Sv. Ana, Statenberg, Hraštovec in Pečke ter ga vzdrževati v dobrem stanju;

2. izvajati za svoje zadrušnike vse potrebne instalacije;

3. nabavljati za svoje člane vse potrebne napeljavne vode v posamezna poslopja.

Zadruga pogodba (statut) z dne 25. julija 1929.

Opravični delež znaša 100 Din za vsako pipo.

Vsak zadrušnik jamči s petkratnim zneskom deleža.

Oznanila se izvršujejo po objavi v listu »Narodni gospodar«, ki izhaja v Ljubljani, ali »Slovenski gospodar« v Mariboru.

Načelstvo obstoji iz 5 zadrušnikov, člani načelstva so: načelnik Ivan Rogina, posestnik, Makole št. 1; namestnik Štefan Šket, posestnik, Sv. Ana št. 46; tajnik Ludvik Černež, šolski nadzornik v p., Makole št. 6; člani: Lovro Novak, posestnik Stopno št. 17, Anton Poherc, posestnik Pečke št. 19.

Pravico zastopati zadrugo ima načelstvo.

Podpis firme: Besedilo firme podpisuje načelnik oziroma njegov namestnik in eden od načelstva, in sicer na ta način, da pristavi podpisnika zraven firme zadruga svoje ime in priimek.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Mariboru, dne 25. septembra 1930.

Firm 817/30 Zadr IV 86/1

Vpisale so se izpremembe in dodatki pri nastopnih zadrukah:

648. Sedež: Sodražica.

Dan vpisa: 1. aprila 1930.

Besedilo: Živinorejska zadruga za Sodražico in okolice v Sodražici.

Vpiše se sprememba pravil, in sicer se glasi odslej:

Člen 9.: Vsak zadrušnik plača takoj pri sprejemu 25 Din pristopnine in delež v znesku 10 Din.

Člen 14.: Odbor sestoji iz 15 odbornikov, katere voli občni zbor na 8 leta.

Novo mesto, 1. aprila 1930.

Firm. 11/30 — Zadr. II 134/30.

*

649. Sedež: Stari trg pri Ložu.

Dan vpisa: 16. septembra 1930.

Besedilo: Kmetijska zadruga, registrovana zadruga z omejeno zavezo v Starem trgu pri Ložu.

Izbrisala se člana načelstva Antončič Ivan in Ponuda Anton.

Vpišeta se člana načelstva Truden Franc, posestnik, Podgora št. 16 ter Hace Anton, posestnik, Podcerkev št. 17.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 13. septembra 1930.

Firm 1609, 1610/30 Zadr. I 63/88/89.

*

650. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 16. septembra 1930.

Besedilo: Splošno kreditno društvo v Ljubljani, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Izbrisala se člana načelstva Anton Kristan, vpiše pa kooptirani član načelstva Kristan Boris v Ljubljani, Miklošičeva ceta 13.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 13. septembra 1930.

Firm 1670 Zadr. I 91/76.

*

651. Sedež: Makole.

Dan vpisa: dne 25. septembra 1930.

Besedilo: Gospodarska in prometna zadruga v Makolah, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Izbrisala sta se dosedanja člana načelstva: Šoster Josip, trgovec v Makolah, in Poharc Anton, posestnik in župan Pečke, vpisala pa novoizvoljena člana načelstva: Ludvik Černež in Andrej Mahorič, oba posestnika v Makolah.

Vpisala se je izprememba § 28. I. odstavka zadrugi pravil.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Mariboru, dne 25. septembra 1930.

Firm 826/30 Zadr. IV 16/5.

*

652. Sedež: Sv. Urban pri Ptuj.

Dan vpisa: 25. septembra 1930.

Besedilo: Hranilnica in posojilnica pri Sv. Urbanu pri Ptuj, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Izbrisala sta se dosedanja člana načelstva Josip Hauptman in Matija Holc, vpisala pa novoizvoljena člana načelstva: Grabar Martin, posestnik in župan na Derstelu, in Rašl Mihael, posestnik in župan, Sv. Urban pri Ptuj.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Mariboru, dne 25. septembra 1930.

Firm. 818/30 — Zadr. II 78/10.

*

653. Sedež: Šmartno na Pohorju.

Dan vpisa: 25. septembra 1930.

Besedilo: Hranilnica in posojilnica v Šmartnem na Pohorju, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Izbrisala sta se dosedanja člana načelstva Pečovnik Štefan in Motaln Anton, vpisala pa novoizvoljena člana načelstva: Vrečko Peter, posestnik, Gornje Prebukovje št. 18, in Podvršnik Pavel, posestnik v Šmartnu št. 6.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Mariboru, dne 25. septembra 1930.

Firm. 816/30 — Zadr. II 32/24.

*

654. Sedež: Fram.

Dan vpisa: 25. septembra 1930.

Besedilo: Posojilnica v Framu, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Vpiše se novoizvoljeni član načelstva Koren Henrik, posestnik v Morju št. 42 pri Framu.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Mariboru, dne 25. septembra 1930.

Firm. 834/30 — Zadr. I 20/35.

*

655. Sedež: Uršulska planina v Kotljah.

Dan vpisa: 25. septembra 1930.

Besedilo: Živinorejska in pašniška zadruga Uršulska planina v Kotljah, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Po sklepu občnega zbora od 19. maja 1930. so se spremenila pravila v § 4.

Opravični delež znaša po tem 250 Din.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Mariboru, dne 25. septembra 1930.

Konkurzni razglasi

S 11/30—70.

2391

656. Odprava konkurza.

Prezadolženec Traun Pavla, trgovka v Mariboru.

Konkurz, ki je bil razglašen s sklepom, opravilna številka S 11/30—1, o imovini prezadolženke, se odpravi, ker se je sklenila prisilna poravnava, po § 157 k. r.

Okrožno sodišče v Mariboru, odd. III., dne 8. oktobra 1930.

*

S 9/29—39.

2370

657. Odprava konkurza.

Prezadolženec Franzl Jožefa in zapuščina po Jožetu Franzl iz Kresnik.

Konkurz, ki je bil razglašen s sklepom, oprav. št. S 9/29—2, o imovini prezadolženca, se odpravi, ker je bila razdeljena vsa masa po § 139 k. r.

Okrožno sodišče v Celju, odd. I., dne 8. oktobra 1930.

*

S 3/30—96.

2369

658. Odprava konkurza.

Prezadolženec Vincenc Kveder, trgovec v Zalcu.

Konkurz, ki je bil razglašen s sklepom, opr. št. S 3/30—2, o imovini prezadolženca, se odpravi, ker se je sklenila prisilna poravnava po § 157 k. r.

Okrožno sodišče v Celju, odd. I., dne 8. oktobra 1930.

*

Razglasi raznih uradov in oblastev

No. 7639/2.

2367

Dražba lova.

Lovska pravica krajevne občine Kumen se da potom javne dražbe do 31. marca 1935. v zakup. Dražba se bo vršila v petek dne 24. oktobra 1930. ob 9. uri predpoldne v prostorih sreskega načelstva v Mariboru v sobi št. 35.

Sresko načelstvo v Mariboru desni breg, dne 4. oktobra 1930.

*

Štev. 8946/II.

2373 2—1

Razpis.

Direkcija državnega rudnika Velenje razpisuje za na dan 20. oktobra 1930. ob 11. uri nabavo:

5000 kg ovsa.

Pogoji se dobe pri podpisani.

Direkcija državnega rudnika Velenje, dne 7. oktobra 1930.

*

Štev. 698/30/prez.

Razpis.

Rektorat univerze kralja Aleksandra Prvega v Ljubljani razpisuje mesto docenta za nauk o trdnosti pri inštitutu tehniške mehanike na tehniški fakulteti. Službeni pogoji so navedeni v § 20. odst. 1., 2., 7., 9., § 30. v) in § 31. zakona o univerzah.

Prošnje naj se opremijo z listinami po določilu § 12. uradniškega zakona in naj se jim po zahtevi § 20. priložijo: diploma, znanstveni spisi in dokazilo, da so pretekla tri leta, odkar je prosilec naredil di-

plomski izpit. Tako opremljene prošnje naj se vložijo pri rektoratu do

3. novembra 1930.

Rektorat univerze kralja Aleksandra Prvega

v Ljubljani, dne 10. oktobra 1930.

L. S. Prorektor: Dolenc, s. r.

*

Štev. 697/30/prez.

Razpis.

Rektorat univerze kralja Aleksandra Prvega v Ljubljani razpisuje mesto docenta za analitsko kemijo v kemičnem inštitutu tehniške fakultete. Službeni pogoji so navedeni v § 20. odst. 1., 2., 7., 9., § 30. v) in § 31. zakona o univerzah.

Prošnje naj se opremijo z listinami po določilu § 12. uradniškega zakona in naj se jim v zmislu § 20. priloži doktorska diploma oziroma izpričevalo o diplomskem izpitu, znanstveni spisi in dokazilo, da so pretekla tri leta, odkar je prosilec naredil doktorski ali diplomski izpit. Tako opremljene naj se vložijo pri rektoratu do

3. novembra 1930.

Rektorat univerze kralja Aleksandra Prvega

v Ljubljani, dne 10. oktobra 1930.

L. S. Prorektor: Dolenc, s. r.

Razne objave

2375

Vabilo

na IX. redni občni zbor

delničarjev,

ki ga bo imela firma

CARL POLLAK, D. D.

(industrija usnja in usnjatih izdelkov v Ljubljani),

dne 29. oktobra 1930. ob 11. uri v Ljubljani,

Usnjarska ulica št. 1, s tem

dnevni redom:

1. Poročilo upravnega sveta o poslovnem letu 1929.
2. Poročilo nadzorstvenega sveta.
3. Razvrstitev in odobritev bilance, kakor tudi računa o izgubi in dobičku.
4. Volitev tretjine upravnih svetnikov po § 13. pravilnika delniške družbe.
5. Volitev v nadzorstvu sveta po § 27 pravilnika delniške družbe.
6. Slučajnosti.

Posest ene delnice upravičuje do enega glasu. Občnega zbora se smejo udeležiti po § 38. družbenih pravil oni delničarji, ki položijo potrebno število delnic z nezapadlimi kuponi vred šest dni pred občnim zborom pri blagajni delniške družbe.

Upravni svet.

*

Objava.

2388

Izgubil sem šolsko odpustnico ljudske šole Sv. Jurij ob j. žel. za leto 1917/1918. in ga proglašam za neveljavno.

Oset Karl, s. r.

*

2376

Objava.

Izgubila sem izpričevalo VIII. razreda mestne dekliške osnovne šole v Ljubljani za leto 1907. na ime: Gostinčar Antonija rod. iz Ljubljane.

Proglašam ga za neveljavno.

Gostinčar Antonija, s. r.

Conan Doyle:

7

Pozna osveta

(Iz angleščine prevedel z avtorjevim dovoljenjem Iv. Mulaček.)

»Veste, gospod, to je resnica,« je rekel, »dasi more sam Bog vedeti, kako morete to vedeti. Veste, ko sem dospel do vrat, je bilo vse tako tiho in samotno, da sem si mislil, da bi ne bilo napačno, ako bi bil še kdo drugi z menoj. Jaz se sicer ne bojim ničesar tostran groba, vendar mi je prišlo na misel, da je nemara oni, ki je umrl za legarjem, prišel nazaj zaradi odtočnih jarkov, ki so zakrivali njegovo smrt. Ta misel me je nekako zasukala in stopil sem nazaj do vrat, če bi morda zagledal Murcherjevo svetilko; vendar nisem ugledal niti njega niti koga drugega.«

»Ali ni bilo nikogar na ulici?«

»Niti žive duše, gospod, niti psa. Nato sem se pa ojunčil, šel nazaj in odprl vrata. Znotraj je bilo vse mirno; zavoljo tega sem stopil v sobo, kjer je gorela luč. Tam na kaminovem okrajku je brlela sveča — iz rdečega voska — in pri njeni svetlobi sem videl — —«

»Da vse mi je znano, kar ste videli. Šli ste nekolikokrat po sobi okoli, poklekli poleg trupla, potem pa ste šli dalje, poskušali kuhinjska vrata in zatem — —«

John Rance je skočil pokonci; njegov obraz je bil pretrašen, oči pa so sumljivo gledale. »Kje pa ste bili skriti, da ste vse to videli?« je zavpil. »Vse kaže, da veste mnogo več nego bi smeli.«

Holmes se je pa nasmejal ter mu vrgel čez mizo svojo posetnico. »Nikar me vendar ne primite zaradi umora,« je rekel. »Jaz sam sem eden izmed psov in ne volk; gospod Gregson ali gospod Lestrade vam lahko to povesta. Sedaj pa nadaljujte. Kaj ste po tem storili?«

Rance je zopet sedel, izraz njegovega obraza pa se ni izpremenil. Šel sem nazaj do vrat in zažvižgal na pi-

ščalko. To je priklicalo Murcherja in še dva druga tovariša.«

»Ali je bila cesta takrat prazna?«

»No, bila je, kolikor se to lahko tudi v navadnem pomenu besede.«

»Kaj hočete s tem reči?«

Stražnikov obraz se je zarezal. »V svojem življenju sem videl že marsikakega pijanca,« je dejal, »nikoli pa se tako strahovito pijanega človeka kakor je bil oni. Stal je pri vratih, ko sem prišel iz hiše, se naslanjal ob ograjo in pel na vse grlo neko pesem o zastavi ali nekaj podobnega. Ni se mogel vzdržati pokonci, še vse manj seveda, da bi si bil pomagal.«

»Kakšen človek pa je bil to?« je vprašal Sherlock Holmes.

John Rance je bil spričo te postranske opazke videti nekoliko vznemirjen. »Bil je neznansko pijan,« je odvrnil. »Gotovo bi se bil pozneje znašel na policijski postaji, ako bi mi ne bili imeli toliko posla.«

»Njegov obraz — njegova obleka — ali niste opazili vsega tega?« mu je Holmes nepotrpežljivo segel v besedo.

»Seveda sem opazil, ko sem videl, da bi ga bil moral vtakniti v luknjo — to se pravi jaz in Murcher. Dolg človek je bil, rdečega obraza, spodnji del ovil — —«

»To zadostuje!« je vzkliknil Holmes. »Kaj pa se je ž njim zgodilo?«

»Imeli smo itak toliko opravila, da se nismo mogli še zanj zanimati,« je odgovoril stražnik z razjezenim glasom. »Stavim pa, da je vseeno našel pot do doma.«

»Kako je bil oblečen?«

»Rjav površnik je imel.«

»Ali je imel bič v roki?«

»Bič — ne.«

»Potem ga je moral zadaj pustiti,« je zamrmral moj tovariš sam pri sebi. »Ali ste nato morda slučajno videli ali slišali kak voz?«

»Ne.«

»Tu imate pol zlata,« je rekel moj tovariš, vstal in vzel klobuk. »Bojim se pa, Rance, da ne boste pri policiji nikoli napredovali. Svojo glavo morate imeti tudi za uporabo, ne pa samo za okrasek. Snoči bi si lahko pridobili našive nadzornika. Tisti človek, ki ste ga imeli v rokah, je človek, ki ima ključ do tega skrivnostnega dogodka in ki ga mi iščemo. Sedaj nima pomena, da bi se o tem pričkali, povem vam pa, da je res tako. Pojdite doktor.«

Odšla sva proti vozu ter pustila najinega obveščevalca z neverjetnim obrazom, toda z očitno neprijetnimi občutki za seboj.

»Ta bedasti norec!« je rekel Holmes srdito, ko sva se vozila nazaj proti najinemu stanovanju. »Ako človek pomisli, da je imel tako neprimerno ugodno priliko, pa je ni izrabil!«

»Meni še vedno ni vse jasno. Resnica je, da se ujemata popis tega človeka z vašo idejo drugega udeleženca pri tem skrivnostnem dogodku. Toda čemu bi bil prišel nazaj v hišo, potem ko je že bil odšel iz nje? To ni navada zločincev.«

»Prstan, moj dragi, prstan, to je tisto, po kar je prišel nazaj. Ako se nam drugače ne posreči, da ga ujamemo, moremo še vedno ta prstan porabiti kot vado. Dobil ga bom, doktor — dve proti eni stavim z vami, da ga že imam. Zahvaliti vas moram za vse. Ako bi vas ne bilo, bi ne bil šel tja in bi tako prišel ob najlepšo študijo, kar mi jih je še kdaj prišlo pod roke: študijo v škrlatu, kaj? Čemu se ne bi malo poslužili žargona? Škrlatasto rdeča nit umora teče po brezbarvnem predenu življenja in naša dolžnost je, da jo razmotamo, jo osamimo in izločimo vsako njeno ped. Sedaj pa k obedu, potem pa k Norman Nerudi. Njeno sviranje in njeno držanje loka je sijajno. Kako se že glasi ona mala Chopinova stvar, ki jo igra tako krasno: tra-la-la-lira-lira-la.«

Ta amaterski krvnik se je naslonil v vozu nazaj in žgolet kakor škrlanec, jaz pa sem razmišljal o mnogostranosti človeškega duha.